

ISKRICE

ZLATAJSKI
60 GODINA

Školski list učenika
OŠ Ante Kovačića Zlatar i
područnih škola u Donjoj
Batini i Martinšćini
BROJ 60 | RUJAN 2018.

ISSN 1849-1820 | 30 kuna

TEMA BROJA

RAČUNALNE IGRE

IZDVAJAMO

GEJMA 10 SATI NA DAN, A TVRDI DA NIJE OVISNIK

ISKRICE PROGLAŠENE NAJBOLJIM ŠKOLSKIM LISTOM U RH

NAKON PRIMOŠTENA, LJUBA ZVONARKA PUTUJE I U SINJ

PODLISTAK

60 GODINA ISKRENJA

NAGRADNA IGRA

DAR ČITATELJIMA

KARTICE S VATRENIMA

Zlatarske Iskrice

Školski list učenika OŠ Ante Kovačića Zlatar
i područnih škola u Donjoj Batini i Martinšćini
ISSN 1849-1820

Nakladnik: OŠ Ante Kovačića, Zlatar
Vladimira Nazora 1, 49250 Zlatar
tel.: 049/466-832

e-pošta: ured@os-akovacica-zlatar.skole.hr
mrežna stranica: www.os-akovacica-zlatar.skole.hr

Za nakladnika: ravnatelj Marijan Posarić

Glavni urednik: Leonardo Rihtarić (7.b)

Odgovorni urednik: Denis Vincek, stručni suradnik knjižničar mentor

Novinari: Noa Emanuel Dominić (1.a), David Puklin (1.r.), Ela Vlahek (2.a), Ema Runjak (2.b), Rok Končić (4.a), Mihael Pavlek (4.a), Fabijan Rogina (4.a), Veronika Krsnik (5.a), Vida Srebačić (5.a), Sebastijan Drogenik Hamzić (5.b), Dominik Pavlin (5.b), Lucijano Sambol (5.b), Antonio Varga (5.b), Karla Bingula (6.a), Valentina Mikulec (6.a), Kristijan Pavić (6.a), Monika Stažnik (6.a), Tomislav Tovernić (6.a), Nika Rihtarić (7.a), Paula Sviben (7.a), Valentina Sviben (7.a), Patrik Delija (7.b), Leon Juriša (7.b), Karlo Sviben (7.b), Valentino Vučković (7.b), Nika Grzelja (8.a), Lorena Požgaj (8.a), Karlo Preis (8.a), Lucija Raškaj (8.a), Mateo Raškaj (8.a), Luka Sviben (8.a), Damjan Bajsić (8.b), Jurica Hađar (8.b), Dorijan Hanžek (8.b), Blaž Stuzić (8.b), Nikolina Šumiga (8.b), Matija Varga (8.b)

Suradnica: Iva Pribolšan

Mentor: Denis Vincek, stručni suradnik knjižničar mentor

Lektori: Marijan Posarić, Denis Vincek

Grafički urednik (dizajn i grafičko oblikovanje): Matija Varga, 8.b

Autorica fotografije na naslovnoj stranici (Matija Varga, najgamer naše škole): Marta Kotolenko (4.a)

Fotografi: Valentino Vučković (7.b), Matija Bingula (8.a)

Karikaturist: Tomislav Tovernić (6.a)

Ilustratorica horoskopa: Nika Grzelja (8.a)

Tisak: Printera Grupa, Sveta Nedelja

Naklada: 150 primjeraka

Cijena: 30 kuna

List izlazi jedanput na godinu

SADRŽAJ

Izdvojeno 4

4 Zlatarske Iskrice broj 59 proglašene su najboljim osnovnoškolskim listom u RH

Vremeplov 6

TEMA broja 8

8 Sve što biste trebali znati o računalnim igricama i videoigrama, ali se niste dosad nikog usudili pitati

10 Od 160 učenika, čak 17 djevojčica nikad ne igra igrice. Svi dečki gejmaju

12 Što o igricama misle...

14 Gejma 10 sati na dan, a tvrdi da nije ovisnik

18 Više od 2,5 sata igranja na dan je – previše!

20 Danas gamer, sutra precizni kirurg ili možda astronaut

22 Nakon dugog sjedenja za računalom trebalo bi napraviti nekoliko vježbi istezanja

24 Četiri najpopularnije igrice koje igraju učenici u našoj školi

25 Gamer – film u kojem dobro ipak pobjeđuje

26 Google napravio edukativnu igru na one najmlađe

27 Računalne igre mogu se koristiti i u nastavi

Oni su najbolji 28

28 Moj LiDraNo 2018. u Primoštenu

32 Pomeo konkurenciju i došao opet na državno

34 Učenici 2.b napravili su bonton za vlasnike kućnih ljubimaca

36 Zahvaljujući osmašu Blažu Stuziću Zlatar dobio novu razglednicu

37 Naše fotografije na izložbi u središtu Zagreba

38 Radost, božićna sreća i obiteljske jasllice donijeli fotobroncu

39 Cvijet koji nije bio ništa kriv osmašice Nikoline Šumige na Eko-fotki

40 Prvo mjesto u županiji dovelo me u Vukovar

41 Sedmašice Nika Rihtarić i Ana Latin odlične u Zadru

41 Nagrada Matiji za Pripomaganje u Caritasu

41 Ljuba zvonarka ide na Smotru hrvatskog školskog filma u Sinj

Junaci iz naše škole 42

42 Imam dijabetes od rođenja. Idem u školu svaki dan i živim život kao i svi moji vršnjaci. Uopće se ne osjećam drukčijim od drugih

46 Petašica Lana Preis osvojila već i London

Reportaže 48

48 Piramide nisu samo u Africi. I naš Zlatar ima svoju piramidu

50 Advent u Zagrebu

Patrik Delija, Leonardo Rihtarić (slijeva, stoje) te Karlo Sviben iz 7.b i Tomo Valjak iz 6.a na novinarskom zadatku slikali su se tradicionalno na kocki u središtu Zagreba

Podlistak
60 godina iskrenja

Dobro je znati 51

- 51 Vitaminska bomba za hladne zimske dane
- 52 Učenici 1.a nahranili su gladne vrapčice
- 53 Ljupki ukrasni snjegovići od dvije šake riže i bijele čarape za advent i Božić neka krase vašu školu i vaš dom
- 54 Pravilno pranje vaših zubi, redoviti posjeti zubaru i pravilna prehrana jamstvo su blistava osmijeha
- 56 Olimpizam i pravopis

Zanimljivosti 57

- 57 Ravnatelj dijelio učenicima vozačke
- 57 Ove je godine vrata svoje učionice 5.b za Valentinovo ukrasio najljepše
- 57 Zuckertüte
- 58 Vilim Crčić množi dvoznamenkaste brojeve u glavi i pritom ne griješi
- 59 Eratostenov pokus
- 60 Facebook je prošlost. Snapchat je sada "in"
- 61 Micro:bit je stigao i u našu školu

Poznati a pristupačni 62

- 62 "Vozila sam naše Vatrene od Savske do Trga. Bilo me strah tek sutradan"

Nepoznati a pristupačni 64

- 64 Časna s 2000 prijatelja na Facebooku

Moda 68

- 68 Najbolju frizuru ima Ivan Totović

Kultura 68

- 68 Ušli smo u um slavnog britanskog detektiva Sherlocka Holmesa

Iva odgovara 70

- 70 Imaš ozbiljan problem? Piši nam i savjet ti stiže!

Naši osmaši 72

Zvijezde govore 74

- 74 Horoskop za školsku godinu 2018./19.

Moja razmišljanja 76

- 76 Zašto se maskiramo?

Zabavni kutak 78

- 78 Karikatura, vicevi
- 79 Nagradno pitanje najbržima i dar HNS-a svim čitateljima

Predstavljamo 80

- 80 Phageborn, prva hrvatska online kartaška igra

Dragi čitatelji!

Dok će neki reći računalne igrice, drugi će to nazvati računalnim igrama. Postoje i videoigre. Sve je to manje-više slično, a jedina je razlika u tome na čemu ih igramo. Igre ili igrice? Ma, ipak igre – jer one su za programere velik biznis s obzirom na to da im donose ogroman novac. Zašto? Pa, igramo ih – uglavnom svi mi. Pokazala je to anketa koju smo proveli među našim učenicima. Tako smo se, zapravo, lako odlučili za temu ovoga broja i obradili smo ju, kao i uvijek, s različitih gledišta, a prvi sugovornici bili su psiholozi u Poliklinici za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba. Oni su nam ukazali na to kako je igranje igrice kompleksna stvar i tako smo krenuli s istraživanjem. Od ovoga broja imamo i ilustratoricu i karikaturista; uz rubrike za koje ste nam rekli da ih tradicionalno volite, uveli smo i rubrike o modi i kulturi, ali i o nepoznatim i poznatim ljudima koji su pristupačni i, saznat ćete, po nečemu zanimljivi. Posebno smo ponosni na to što je prošli broj Zlatarskih Iskrice na natječaju Jutarnjeg lista Biramo najbolji školski list proglašen najboljim osnovnoškolskim listom u državi. Šesteročlano novinarsko povjerenstvo, dakle ljudi baš iz novinarske struke, donijelo je u oštroj konkurenciji tu odluku jednoglasno i napisalo da smo "zrela redakcija osnovnoškolaca". To nam je bio poticaj da ovaj jubilarni broj bude uistinu bogat prilozima i različitim novinarskim formama. Da, točno prije 60 godina izišao je prvi broj Zlatarskih Iskrice. O povijesti lista više u podlistku, u kojemu je o svojem uredničkom radu progovorio i dosadašnjih osmero glavnih urednika učenika jer list, iako izlazi od školske godine 1957./58., tek od 2011. uređuju baš učenici. I, vjerovali ili ne, pronašli smo autora koji je napisao dva priloga za prvi broj. Živ je, u Domu za starije i nemoćne u Varaždinu, posjetili smo ga i on nam je izrecitirao Črnu vranu, pjesmu koju je napisao i objavio u prvom broju Zlatarskih Iskrice. Uživajte u čitanju!

Vaš urednik

Zlatarske Iskrice broj 59 osnovnoškolskim listom

Piše:
Patrik Delija, 7.b

Redakciju Iskrice čine (gornji red, slijeva): Patrik Delija (7.b), Nikola Plašč (7.b), Paula Sviben (7.a), Matija Varga (8.b), Leon Juriša (7.b) te (donji red, slijeva): Karlo Sviben, Leonardo Rihtarić i Dorijan Habuš (svi iz 7.b) i brojni novinari suradnici

Rad i trud uvijek biva-ju nagrađeni. Iako su najveća nagrada naši čitatelji koji sa zanimanjem čitaju naš školski list, posebno je zadovoljstvo kada novinari koji svakodnevno pišu za prave novine (zapravo, prave su i naše novine, nema krivih novina, op. a.) proglašavaju jedan školski list najboljim u državi.

Slavlje uz pizzu

Upravo takvu odluku donijelo je šesteročlano povjerenstvo novinara Jutarnjeg lista na natječaju Biramo najbolji školski list godine i jednogla-

sno taj prestižni naslov dodijelilo prošlom broju Iskrice.

“Najbolje ocijenjeni školski list OŠ Ante Kovačića iz Zlatara i područnih škola u Donjoj Batini i Martinšćini, Zlatarske Iskrice, za temu broja odabrao je kućne ljubimce, koju je odlično odradio iz svih aspekata pa donosi ankete među učenicima, njihovim roditeljima i učiteljima, savjete stručnjaka, veterinaru, vlasnika salona za šišanje i njegu pasa, priče o neobičnim ljubimcima, izvrstan intervju sa slijepom osobom koja živi sama sa psom vodičem itd. Slijede zanimljive priče o

“List ima vrlo dobar ritam te odnos teksta i ilustracija s posebno dobrim osjećajem za redoslijed rubrika. Vrlo zrela redakcija osnovnoškolaca”, dio je ocjene novinara Jutarnjega

uspjesima učenika na raznim područjima, putopisne reportaže, originalni tekstovi sa zabavnim savjetima, ne samo iz pravopisa ili prve pomoći nego i, primjerice, kako se treba pripremiti natjivač koji odlazi na skijašku

utrku. Tu su i kreativne radionice, literarni i likovni radovi učenika, enigmatika, strip..., zaključak je povjerenstva.”, pisalo je u obrazloženju odluke.

Naša mala novinarska redakcija koja se okuplja svaki dan

proglašene su najboljim u Republici Hrvatskoj

Uložili smo u ovaj broj koji je osvojio prvo mjesto ne samo abnormalan trud nego i abnormalan broj sati. Jasno da je onda uspjeh tu.

U novinarstvu najviše volim pisati članke u kojima iznosim svoj stav o nekoj temi. Uvijek volim zagrepsti ispod površine.

Kod pisanja naći ćete najbolju priču po školskim hodnicima ili na terenu. Moja je specijalnost baš to: istraživačko novinarstvo.

Novinarstvo me počelo privlačiti u sedmom razredu. Igram nogomet i u budućnosti ću to dvoje spojiti – i to kao sportski komentator.

MATIJA VARGA
glavni urednik broja 59

PAULA SVIBEN
komentatorica

KARLO SVIBEN
istraživački novinar

LEONARDO RIHTARIĆ
glavni urednik broja 60

u školskoj knjižnici s velikim je veseljem pročitala u Jutarnjem listu ovu odluku iako nas, priznajemo, nije iznenadila s obzirom na naš angažman tijekom cijele školske godine u izradi lista. Jutarnji je tu odluku objavio u nedjelju, 10. lipnja, a mi smo to proslavili već sutradan u našem radnom okruženju uz dvije velike pizze.

Bili i na Psihijatriji

– Jedva smo čekali dolazak ekipe iz Jutarnjega kako bismo mogli zaključiti ovaj jubilarni broj. Prelomili smo cijeli broj, bile su prazne samo ove dvije stranice jer smo željeli biti aktualni i uvrstiti tekst o dodjeli nagrada – govori urednik Leonardo Rihtarić.

U našu je školu kao nagrada za prvo mjesto za najbolji školski list u državi u kategoriji osnovnih škola stiglo snažno prijenosno računalo, na kojemu će sada prelamanje, odnosno grafičko oblikovanje lista ići brže.

– I dosad smo sve ove godine grafički oblikovali Zlatarske Iskrice u školi, na računalu u školskoj knjižnici, i po tome

Jutarnji list izvijestio je o odluci i dodjeli nagrade

se razlikujemo od nekih drugih osnovnoškolskih listova koje dizajniraju i grafički oblikuju profesionalni dizajneri i grafički studiji. Mislim, kada to radi netko izvan škole, kao što je to u takvim slučajevima, to onda više nije potpu-

no školski list – kazao je novinarima Jutarnjeg lista Matija Varga, glavni urednik najboljeg školskog lista u RH.

Mentor i voditelj izvannastavne skupine Zlatarske Iskrice od 2011. je stručni suradnik knjižničar Denis Vincek,

koji je na svečanosti dodjele nagrade rekao kako se vodi time da ne treba raditi samo s kremom, superodlikašima, nego sa svima zainteresiranima. Novinarka Mirela Lilek htjela je čuti neku pikanteriju iz našega rada. Naravno, dio smo prešutjeli, kao što i “veliki novinari” prešućuju svoje izvore. No, ipak...

– Za potrebe teme ovoga broja posjetili smo, među ostalim, Ambulantu za ovisnost o računalima, igricama i virtuali u sklopu KBC-a Sestre milosrdnice u Zagrebu. Nakon povratka u Zlatar shvatili smo da su nam fotografije ispale loše. Morali smo ponoviti posjet bolnici i tako smo ponovno završili na Psihijatriji u Vinogradskoj – ispričao je uz osmijeh Karlo Sviben.

– Vrlo sam ponosan i zadovoljan time što je Jutarnji list prepoznao kvalitetu našeg lista, učeničkog tima i našeg mentora. Trudit ćemo se i dalje biti među najboljim školskim listovima – rekao je ravnatelj Marijan Posarić i zahvalio Jutarnjem i sponzorima na nagradi.

Vremeplov

Učenici su se za Dane kruha počastili ukusnim kolačima i različitim vrstama kruha

2

Naš ravnatelj Marijan Posarić s

najosmašima: Blažem Stučićem

iz 8.b i Nikom Grzeljom iz 8.a

Priredila:
Lucija Raškaj, 8.a

Školska godina 2017./18.

Bez pčela ne bi bilo biljaka, a tako ni hrane za ljude, pa smo zato veliki dužnici toj maloj čuvarici života na Zemlji, poučili su nas mali Batinci

7

3

Naša je škola prvi put imala svoj štand na Adventskom sajmu

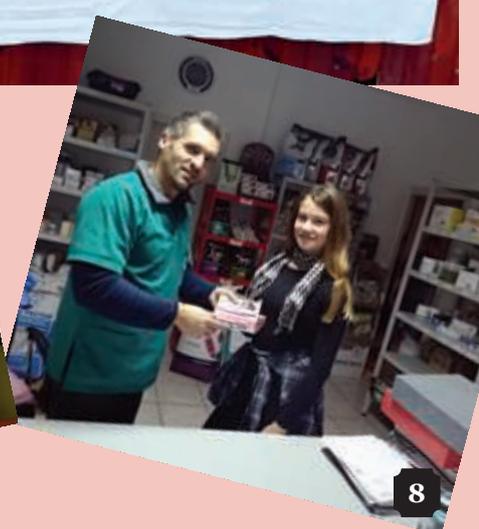

6

Cvijet narcisa postao je glavni simbol u borbi protiv raka dojke

4

8

1

RUJAN

1 Nastava je počela podizanjem hrvatskoga barjaka. Čast je pripala osmašicama Niki Matković i Loreni Požgaj te osmašima Blažu Stučiću i Davidu Hlebu.

Kraj mjeseca obilježili su u Zlataru Dani kajkavske riječi.

LISTOPAD

2 U našoj se školi tradicionalno obilježavaju Dani kruha. Vrijedne ruke mama, baka i kuma ispekle su obilje kolača.

Brojnim aktivnostima proslavili smo u školi i u suradnji s Društvom Naša djeca Zlatar Dječji tjedan.

STUDENI

Paljenjem lampaša kraj zlatarske župne crkve uoči 18. studenoga sjetili smo se i ove godine Grada Heroja.

Karlo Adanić iz 7.a pobjednik je Nacionalnoga kviza za poticanje čitanja na razini naše škole.

PROSINAC

Sve dobrovoljne priloge koje smo dobili za ukrase što smo ih sami izradili darovali smo župnom Caritasu.

Sveti Nikola razveselio je obiljem darova djecu u Zlataru i područnim školama Donjoj Batini i Martinšćini.

SIJEČANJ

Tomo Valjak iz 6.a, poznat i kao Zlatarski Kostelić, osvojio je prvo mjesto na slalomskoj utrci Prvenstva Zagreba.

Daroviti, talentirani i motivirani đaci okupili su se tijekom zimskog odmora na likovnoj radionici i radionici o stripu.

VELJAČA

4 Kakva bi to bila veljača bez fašnika?! Vrlo kreativno maskirani učenici zavladaše cijelom zlatarskom školom.

Zadnje je srijede u veljači Dan ružičastih majica. Tako odjeveni rekli smo i ove godine NE NASILJU!

OŽUJAK

Naši su učenici i ove godine u humanitarnoj akciji prodavali narcise za Zagorsku ligu za borbu protiv raka.

Na završnici projekta Čitajmo zajedno — čitajmo naglas: zaboravljene knjige ugostili smo 233 učenika iz 43 škole.

TRAVANJ

Učenici 3. razreda PŠ Donje Batine posjetili su obitelj Škreb i naučili zašto se kaže da je pčela čuvarica života.

8 Omnivora su svejedi. Tako je na nagradno pitanje koje je postavio zlatarski veterinar Goran Domitran odgovorila Vida Srebačić iz 5.a i dobila nagradu.

SVIBANJ

9 U povodu Sv. Florijana, Dana zaštitnika vatrogasaca, održana je u našoj školi vježba evakuacije na kojoj su, uz učenike i djelatnike naše škole, sudjelovali i vatrogasci.

Prvi eTwinning projekt naše škole! Učenici 2.b istražili su igre naših predaka i predstavili ih na TwinSpaceu.

LIPANJ

Sudjelovali smo u Stubakima na 1. festivalčiću Baltazar 4.

Najboljim razredom za školsku godinu 2017./18. proglašen je na Dan škole 5.a razrednice Nataše Sovec.

Postali smo dijelom međunarodne kampanje protiv nasilja

5

9

Vatrogasci iz Zlatara i Donje Batine održali su u našoj školi pokaznu vježbu spašavanja ozlijeđenih osoba

Sve što biste trebali znati videoigramama, ali se niste

Mislite li da imate rupa u znanju o igricama? U abecedu gaminga uvodi nas Krunoslav Kranjčec, profesor informatike i računalstva u Srednjoj školi Krapina, ali i gamer

Razgovarao: **Leonardo Rihtarić, 7.b**

Videoigre ili računalne igre? Objasnite!

Pojam računalne igre obično se poistovjećuje s pojmom videoigre. Zapravo, među njima ne postoji znatnija razlika, osim što se računalne igre igraju pomoću računala, a videoigre pomoću konzole koja je priključena na televizor.

Na čemu se sve mogu igrati računalne ili videoigre? Može malo detaljnije?

Na osobnim računalima, igraćim konzolama, mobilnim telefonskim uređajima pa čak i u automobilima čiji su sustavi ugrađeni u naslone za glavu. Ukratko, na bilo

čemu što ima procesor, grafičku karticu, ekran u boji — povezan s nekim operativnim sustavom (Android, iOS, Windows).

Koja se računalna periferija koristi za upravljanje igrama?

Tipkovnica, miš, gamepad, joystick, volan s papučicama pa čak i podloge osjetljive na dodir. Igre preporučuju određenu vrstu periferije. Tako se, primjerice, tipkovnica i miš koriste za igranje gotovo svih igara pucačina poput Call of Duty, gamepad za sportske simulacije kao što je Pro evolution Soccer, joystick za upravljanje letjelicama u Microsoft flight Simulatoru, volan s papučicama za upravljanje trkaćim simulacijama u Need for Speedu, a podloge osjetljive na dodir za igranje igara u kojima se pleše i vježba.

Što je najvažnije za igranje računalnih igara?

Za igranje računalnih igara bez poteškoća potrebno je dobro uskladiti hardverske komponente. Valja imati snažnu grafičku karticu od barem 2 GB RAM-a s brzim grafičkim procesorom, brzu i veliku RAM memoriju od npr. 8 GB te barem dvojezgreni procesor srednje ili više klase.

Koje vrste (žanrovi) igara postoje?

Igre pucačine u prvom licu (FPS, first-person shooter).

To su igre u kojima se koristi pogled iz prve osobe. Igrača se smješta na bojno polje puno akcije i pucanja. Primjer je Call of Duty.

Igre igranja uloga (RPG, role-playing game). U RPG igrama igrač vodi jednog lika ili

ABECEDA

skupinu likova koje karakteriziraju različite osobine, jačnosti i slabosti. Likovi napreduju na mapama, skupljaju vrijedne predmete koji utječu na odvijanje igre. Popularna RPG igra danas je Mass Effect Andromeda.

Online battle arena - MOBA.

Te se igre temelje na timskom radu igrača kojim se nastoji uništiti protivničku bazu. Svoje likove ili najčešće vojsku kontroliramo mišem i prečacima na tipkovnici. Pla-

netarno je popularna igra League of Legends.

Akcijske igre (action). Danas su gotovo sve igre akcijske igre. Ovoj skupini pripadaju i već opisane FPS i RPG igre. Veoma popularna akcijska igra je Grand Theft Auto koju krasi ogromna mapa, intuitivnost i dinamičnost.

Avanturističke igre (adventure). Avanturističke igre popularne su kod igrača koji vole istraživanje, zagonetke, zaključivanje na teme-

o računalnim igricama i dosad nikog usudili pitati

GAMINGA

lju pripovijetki i priča. Mogu se temeljiti na znanstvenoj fantastici, horor priči, a mogu biti i humoristične. Primjer je Calm Waters.

Strateške igre. Strateške igre mogu biti ratne, razvojne ili na poteze. U ratnim strateškim igrama pomičete jedinice na prostore u kojima ćete steći prednost nad svojim neprijateljem. U razvojnim igrama razvijate svoju bazu, industriju i ekonomiju, dok u igrama na poteze svojim po-

tezom čekate reakciju svog neprijatelja i obrnuto. Poznata je strateška igra u realnom Command & Conquer.

Simulacije. Pod simulacijskim igrama podrazumijevamo igre u kojima se simuliraju situacije i događaji iz stvarnog života. Primjerice, igra Sims nudi igraču mogućnost upravljanja jednom obitelji ili njihovim susjedima. Igrač u Simsimu definira kada će se neki određeni lik probuditi, otići na posao i slično.

Sportske igre. Riječ je o igrama u kojima upravljate jednim sportašem ili cijelom ekipom sportaša. Cilj je igre pobijediti protivnika. Moja je omiljena igra tog žanra Pro Evolution Soccer.

Visual noveli. To su igre minimalnoga gameplaya. Za njihovo igranje koristi se miš kojim se razvijaju tekst, grafika i zvuk prema nekoj priči. Priča može imati više smjerala i često je grafički prikazana stablom kojim igrač sam odabire put i razvoj igre. Jedna je od popularnih visual novel igara From Ivan.

Platformeri. Riječ je o igrama u kojima igrač tipkovnicom upravlja svojim likom koji svladava sve teže i teže prepreke, preskače razine ili se penje do nekog cilja. Cilj je u ovim igrama ne pasti na nižu razinu jer je u tom slučaju taj pad poguban za našeg lika. Zanimljiva igra bila je Prince of Persia.

Obrazovne igre. Cilj je obrazovnih igara kroz igru potaknuti igrače na učenje. Obrazovne igre mogu pripadati različitim žanrovima. Danas su zapravo sve igre obrazovne igre. Popularna obrazovna igra koja se koristi u osnovnoj školi je Sunčica.

Što su to streamovi i na kojim se platformama gledaju? Ima li neki program za streamanje?

Streamovi se koriste za edukaciju drugih igrača i za analizu odigranih poteza. Platforme na kojima se najčešće streama su Twitch i YouTube. Popularan program za streamanje igara je OBS.

Što su to esports-turniri? Esports-turniri su natjecateljski turniri u igranju računalnih i videoigara. Turnire pot-

Prva hrvatska računalna igra bio bi Sraz. Igra je nastala 1993. i edukativnog je karaktera. Ipak, većina će gamera zasigurno na ovo pitanje kao odgovor navesti igru Serious Sam, izuzetno popularni FPS koji se počeo razvijati 2001. godine.

KRUNOSLAV KRANJČEC
informatički stručnjak

pomažu mnogi proizvođači računalne opreme i softvera. Kao što postoje nogometne lige, tako postoje i lige u kojima se igrači u esports-turnirima međusobno nadmeću i pokušavaju ostvariti što bolji rang.

Kako do igrica?

Do računalnih igara možemo doći u većini trgovina računalnom opremom i multimedijom. Razvitkom interneta i internetske trgovine danas je mnogo lakše doći do igara putem STEAM-a i sličnih servisa. Nećemo na ovome mjestu spominjati The Pirate Bay jer znamo da je takav način distribucije računalnih igara protuzakonit.

ISTRAŽILI SMO GAMERSKE NAVIKE UČENIKA NAŠE ŠKOLE

Od 160 učenika, čak 17 djevojčica nikad ne igra igrice. Svi dečki gejmaju

Kada je riječ o žanru igara koje učenici preferiraju, kod dječaka je omiljeni žanr FPS. Najviše djevojčica odlučuje se za avanturističke igre

Pišu:
Tomislav Tovernić, 6.a
Matija Varga, 8.b

Za potrebu teme našega školskog lista željeli smo istražiti gamerske navike učenika Osnovne škole Ante Kovačića Zlatar. Odlučili smo ispitati učenike od petog do osmog razreda, no najprije smo na internetu proučavali kako se to uopće provodi neko istraživanje. Koristili smo se anketnim upitnikom koji je sadržavao 21 pitanje. Samo tri pitanja bila su tzv. otvorenog tipa, što znači da su učenici trebali sami napisati odgovore, dok je 18 pitanja bilo na zaokruživanje. To su tzv. zatvorena pitanja i pogodnija su za istraživanje koje se provodi

među učenicima jer njima je lakše nešto zaokružiti nego pisati samostalno odgovor.

Anketni upitnik ispunilo je ukupno 160 ispitanika, i to 89 dječaka i 71 djevojčica. Za ispunjavanje anketnog upitnika trebalo je u prosjeku 13 minuta.

Malo statistike

Kada je riječ o dječacima, većina njih izjasnila se da se smatra gamerima. Doduše, ti se podatci znatno razlikuju od razreda do razreda: u petom razredu 67 posto dječaka osjeća se gamerom, u šestom 73 posto, u sedmom čak 83 posto, dok je kod osmaša taj postotak nešto manji i iznosi 55 posto. Unatoč tomu, zanimljivo je da tek

nešto više od polovine šestaša, sedmaša i osmaša baš svaki dan gejma, dok kod petih razreda samo trojica (od 27) učenika svaki dan igraju igrice.

Djevojčice se, neovisno o razredu, ne smatraju gamericama i zapravo ih vrlo malo svaki dan gejma. U tu kategoriju ulaze tri petšašice, jedna šestašica i jedna osmašica, a vjerovali ili ne, nema nijedne sedmašice koja gejma svaki dan.

PC, laptop ili?

Učenike smo pitali i na čemu igraju igrice i ponudili im da odaberu ili PC ili laptop ili mobitel ili konzolu. Dječaci – i to svi, od petog do osmog razreda – gejmaju najviše na

Točno

25%

učenika misli da su ovisni o igrama

Čak

19

učenica nema svoju omiljenu igricu

Gotovo

3/4

učenika prati streamove, i to na YouTubeu

Samo

6%

učenica misli da su ovisne o igricama

PC-ju, a odmah potom dolaze na red laptopi, dok djevojčice u svim razredima uvjerljivo najviše igraju igrice na mobilnim.

Dječaci iz petih i šestih razreda misle da je za igranje igrica najvažniji što bolji procesor, no sedmaši sve više važnost daju kvaliteti grafičke kartice, što poglavito do izražaja dolazi kod učenika osmih razreda.

Odgovori koje su djevojčice dale na ovo pitanje šaroliki su i statistički se ne može dati prednost ni grafičkoj kartici, ni radnoj memoriji, a ni procesoru – neovisno o

tnite, a šestašima je FIFA omiljena igra. Valja istaknuti da, za razliku od dječaka, velik broj djevojčica navodi kako nema omiljenu igru – njih čak 19. Isto tako, moraju se spomenuti igre Subway Surfers i Granny koje su se našle među deset najpopularnijih igara u našoj školi – i to zahvaljujući isključivo glasovima djevojčica.

Osam od deset igrača više voli multiplayer igre i tu nema nikakve razlike između dječaka i djevojčica.

Kad je riječ o žanru igara koji naši učenici preferiraju, prije svega treba reći da većina

nimljivo je da igre pucačine (u odnosu na ostale žanrove) najviše vole petiši, dok su sedmaši i osmaši velik broj svojih glasova dali strateškim igrama i igrama u kojima prevladava MOBA. Iako je FPS omiljen i nekolicini djevojčica, učenice, prema anketi, uvjerljivo najviše vole avanturističke igre.

Učenici petih i šestih razreda nisu znali napisati ime nijedne hrvatske igre. Sedmaši (dečki) podijelili su svoje glasove igrama Serious Sam i Tibor (3:3; potonja nam je bila iznenađenje), osam osmaša (od 22) i jedna osmaši-

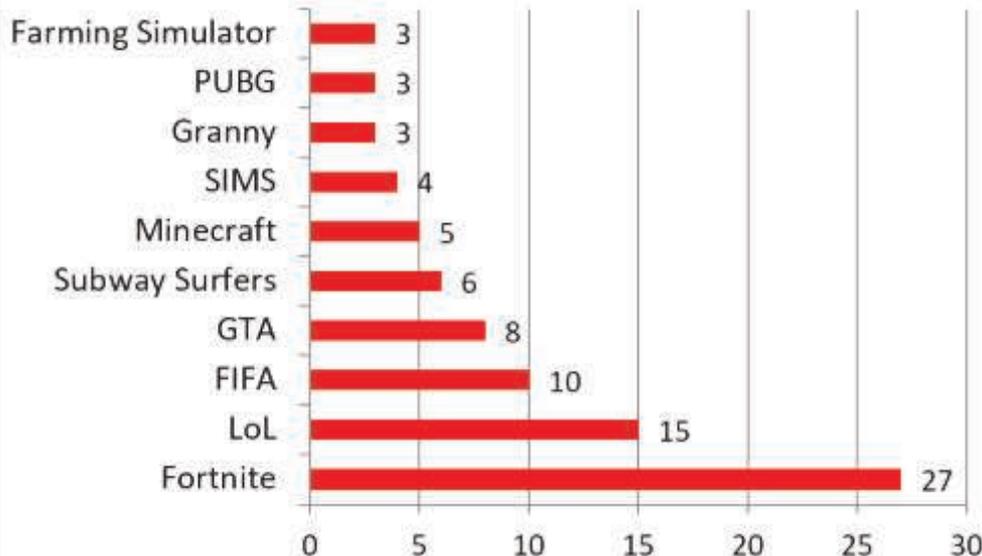
lavnom su one igre koje su odabrali kao svoje omiljene igre, no ipak "iskaču" PUBG i Fortnite, koje na streamovima prate i oni dečki kojima to nisu omiljene igre. Manje od trećine djevojčica prati streamove i uglavnom ne izdvajaju neku posebnu igru koju prate.

O nasilju u igrama

Tek trećina dječaka prati esports-turnire ili je bila na konvencijama za videoigre poput InfoGamera (postotak raste što je viši razred). Djevojčice u pravilu ne prate ni esports-turnire niti posjećuju specijalizirane konvencije.

Učenici petih i šestih razreda, pokazuju rezultati ankete, gejmaju pretežno poslijepodne ili navečer, a sedmaši i osmaši navečer i (poglavito osmaši) noću. Djevojčice igraju pretežno poslijepodne.

Na pitanje gejmaju li iz razonode ili radi ekipe, iskristalizirala se jasna razlika između dječaka i djevojčica, i to neovisno o razredu. Dječaci kao razlog navode ekipu, a djevojčice gejmaju iz rasonode. Čak 90 posto svih ispitanika, neovisno o razredu i spolu, nasilje u računalnim igrama i videoigrama ne dovodi ni u kakvu vezu s nasiljem u stvarnom životu i misli da nasilje u igrama ne potiče nasilje u stvarnom životu. Kao zaključak, naša anketa pokazala je da svi dečki gejmaju. Sedamnaest djevojčica ne gejma nikad. Od toga, deset ih je iz sedmih razreda, tri iz petih, tri iz šestih i jedna iz osmog razreda.

Sl. 1. Najomiljenije igre među učenicima naše škole

razredu iz kojeg dolaze ispitanice, odnosno učenice naše škole.

Što se tiče popularnosti igara koje učenici naše škole igraju, petiši, sedmaši i osmaši najviše su se izjasnili za For-

igara u sebi obuhvaća nekoliko žanrova. Učenici su se u anketi trebali izjasniti koji im je omiljeni žanr pa tako kod dječaka vode FPS, a zatim slijede, i to s podjednakim brojem glasova, sportske, MOBA i strateške igre. Za-

ca (od 12) sjetili su se igre Serious Sam.

Što se tiče praćenja streamova, gotovo tri četvrtine dječaka iz svih razreda prati ih, i to uglavnom na YouTubeu (tek deset posto odabralo je Twitch). Igre koje prate ug-

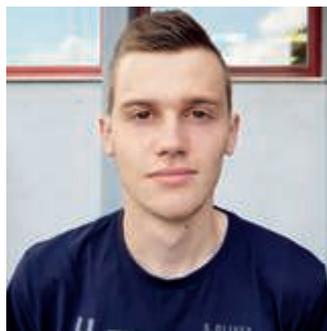
ANKETA

Što o
igricama
misle...Priredio:
Karlo
Sviben, 7.b

SREDNJOŠKOLCI

Donatela Gučin-Županić, 3. r.:
Inače ne igram igrice poput LoL ili CoD, koje igra većina mladih. No, igrice na mobitelu su mi okej. Candy Crush igram jedan sat na dan. U igri ja svima šaljem darove pa bi bio red da i meni netko ponekad da jedan "Kandi Kraš".

Hrvoje Stažnik, 3. r.:
Prema mojemu mišljenju, računalne igre nisu dobre, pogotovu za mlade osobe. Većina njih nasilna je sadržaja i loše utječu na mlade. Uza sve to, nekontrolirano dugo igranje izaziva ovisnost.

Aleksandra Semper, 3. r.:
Uz jasna pravila i vremenska ograničenja računalne igre mogu imati pozitivan učinak. Imaju velik utjecaj na sposobnost mišljenja, zaključivanja i rješavanja zadataka — ako se ostane u nekim granicama.

Lovro Tovernić, 3. r.:
Smatram da igrice mogu biti pozitivne ako su "u mjeri". Razvijaju kreativnost i percepciju te mogu razviti višeznačnost. Osobno ne igram igrice, ali kad bih imao više vremena, bavio bih se njima.

Jurica Pribolšan, 3. r.:
Moje je mišljenje da računalne igre imaju veliku važnost u nečijem životu. Ne biste vjerovali koliko ljudi zarađuje za život programirajući te igre. Siguran sam da si ne možete ni zamisliti koliki su ti iznosi.

Dora Milički, 3. r.:
Mislim da današnje računalne igre imaju loš utjecaj na igrače. Igranje računalnih igara kao hobi brzo se pretvara u ovisnost o njima. Igre izazivaju gubitak socijalnog života i mogu uzrokovati zdravstvene tegobe.

Ivan Grzelja, 3. r.:
Mislim da je igranje računalnih igara odličan način bijega od stvarnosti. Igranjem se možemo fizički i psihički odmoriti ili razvijati mozak različitim odlukama. Tijek igre ovisi o našim odlukama.

Veronika Škof, 3. r.:
Osobno ne igram igrice. Smatram da je to gubljenje vremena. Svoje slobodno vrijeme možemo iskoristiti bolje! Tako da se družimo s prijateljima ili da radimo nešto što će pridonijeti našoj obitelji.

RODITELJI UČITELJI

Brankica Mrkoci:

Računalne igre imaju mnoge dobre karakteristike. Primjerice, razvijaju finu motoriku prstiju. No, predugo sjedenje pred računalom sigurno loše utječe na vid. Kao u svemu, i tu treba naći neku sredinu.

Ljubica Rihtarić:

Kada je riječ o računalnim igricama i boravku provedenom za računalom uopće, valja reći da djeca nekad nisu imala računala. Ili ne toliko kao danas. Zbog računala neka djeca sada uopće ne izlaze iz kuće.

Željka Sente:

Računalne igre predstavljaju ovisnost modernog društva. Naravno, mogu imati pozitivan utjecaj: učenje engleskog, razvoj logičkog razmišljanja... No, s aspekta zdravlja općenito prisutan je i negativan utjecaj.

Stjepan Škrlec:

Danas je mnogo pretilih ljudi za što se jednim dijelom može okriviti i manjak fizičke aktivnosti odnosno previše vremena utrošeno na sedentarni način života. Sve to može uzrokovati dugo igranje igrica.

Nikolina Šumiga, 8. r.:

Danas svi igraju računalne igrice, a posebno naši vršnjaci. Računalne igre su s jedne strane dobre jer se ipak nešto može iz njih naučiti, ali može biti opasno ako mnogo vremena provodimo igrajući igrice.

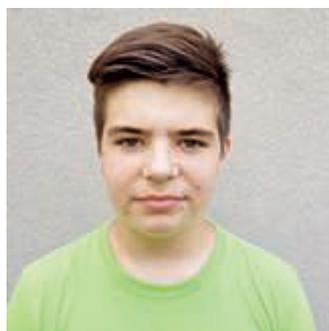
Pavao Kadoić, 8. r.:

Neke su računalne igre zabavne, a neke dosadne. Trebali bismo više vremena provoditi s prijateljima, a ne igrajući igrice. Igranjem igrica možemo naučiti neke stvari, npr. engleski jezik.

Lucija Pavlin, 8. r.:

Mislim da je u redu igrati igrice, ali do određene mjere. Neka su djeca previše ovisna o igricama, a to nije dobro. Ako već igramo igrice, mislim da je dovoljno od 30 minuta do jedan sat na dan.

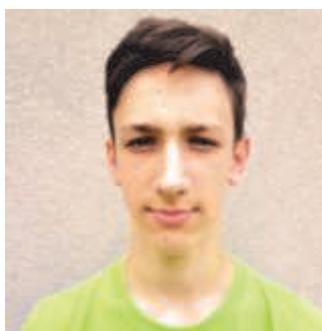
David Hleb, 8. r.:

Mislim da su računalne igrice i videoigre jako dobre. Možda su malo štetne za oči. Meni osobno jako su zanimljive. Ipak, zabavnije mi je biti vani. Nekad pomislim da igrajući igrice gubim vrijeme.

Mariela Matjašec, 8. r.:

Igrice ubijaju dosadu u životu. Da! Zanimljive su i mislim da su igrice nešto jako super za zabavu i za kraćenje vremena, ali ne bismo smjeli toliko dugo svaki dan igrati igrice zbog opasnosti da postanemo ovisni o njima.

Nikola Kadoić, 8. r.:

Mislim da je to obično gubljenje vremena. Igranjem računalnih igara uništavamo vid i zdravlje. Trebalo bismo se više družiti s prijateljima i prijateljicama nego igrati se na računalu.

Ivana Počekal, 8. r.:

Kada nam je dosadno, neki odu igrati računalne igre, pa im više nije dosadno. Neki ne mogu bez igrica, ali trebali bismo ipak imati i vrijeme za druženje s prijateljima. I da spomenem: neke su igre strašne!

VRŠNJIJACI

Matija Varga je učenik 8.b razreda. Anketa provedena među učenicima viših razreda pokazala je da ga većina đaka smatra najgamerom naše škole. Matija je pristao na razgovor i otvoreno i iskreno odgovorio na sve što smo ga pitali

Tomislav

Piše: Karlo Sviben, 7.b

Gejma 10 sati na dan, a tvrdi da nije ovisnik

U našoj smo školi među učenicima od petog do osmog razreda u sklopu ankete o gamerskim navikama zatražili od ispitanika da punim imenom i prezimenom napišu tko je po njihovu mišljenju najgamer škole. Iskristaliziralo se desetak imena, a Matija Varga iz 8.b uvjerljivo je izbio na vrh. Njegovo se ime i prezime našlo u 79 anketnih upitnika (od 160) dok je drugoplasirani "dobio" točno 53 glasa manje. Bio je to povod za razgovor.

Jesi li ti najgamer ili ovisnik?

Ne bih sebe nikad nazvao ovisnikom. Nikako. Čak i kad igram računalne igre više od deset sati na dan.

Ne, nisam ovisnik. Definitivno – jer poznajem svoje granice. Iako ih nekad prekoračim, odnosno dulje se poigram. (smijeh) Još jednom, ja nisam ovisnik jer

sam svjestan da kad igranje računalnih igara prijeđe u ovisnost, vrijeme se nekritično troši na to. Da vam pojednostavnim. Pođimo samo od toga da nekad treba pomoći i roditeljima te, primjerice, oprati posuđe. Poflaksati travu oko kuće. Ili pak pogledati crtić na TV-u.

Ovisnik o računalnim igrama nema vremena za takve stvari i to ne radi. Ja imam vremena i za to.

Je li te iznenadilo to što te najviše učenika naše škole po imenu i prezimenu proglasilo najgamerom škole?

Nije, ni najmanje, jer u školi razmjenjujemo svoje igračke priče.

Po čemu se to postaje najgamer? Po utrošenom vremenu, opremi koju posjeduješ, iskustvu, po igrama koje igraš?

Što dulje igraš, postaješ u nekoj igri sve bolji i bolji. No, to nije jeftino jer stalno

treba dograđivati opremu. Ne može se igrati na nekom slabom PC-ju ili na nekoj lošoj konzoli. Ipak, po meni je vrijeme koje se provodi igrajući najvažniji čimbenik.

To se jako dobro vidi kad dulje igramo neku igru i onda na neko razdoblje prestanemo s njom pa ju nakon mjesec dana ponovno počnemo igrati. Sigurno nećemo biti na istoj razini. Dakle, vrijeme odnosno sati provedeni za kompjutorom igrajući igrice. Što dulje igraš, bolji si i, eto, postaješ najgamer u školi! (smijeh) Ali, mislim da tu titulu najgamera može uvijek netko preuzeti. Ima nas, gamera.

Konkretno, koliko sati na dan provedeš igrajući igre?

Vjerovali ili ne, ima dana kad uopće ne igram. Onda se znam nakon toga zalet-

jeti i igrati u komadu desetak sati. Moj prosjek bio bi 3-4 sata igranja svaki dan ako se uzmu u obzir dani kad se igra i oni bez igre. No, jednom sam se "testirao" da vidim koliko dugo mogu biti za računalom. Bilo je to točno jedan dan i osam sati. Tek uz nekoliko 15-minutnih stanki. Za jelo i za vrlo kratak izlazak na svjež zrak. Ali, maksimum, znači vrijeme ono da se baš ne maknem od računala zna biti 2-3 sata. I ako hoćete čuti još jedan podatak, točno 33 puta dočekao sam svitanje, odnosno probdio cijelu noć zbog igranja. Znači da mi gameri pamtimo sve rekorde.

Što se jede i pije dok se igra?

Čipsevi, a piju se voda ili energetska bezalkoholna pića koja pomažu da se dulje ostane budan i koncentriran ako se ide igrati na duže staze, no za mlađe to nije preporučljivo i trebali bi ih izbjegavati. Znači, uopće ne piti takva pića. Ja sam u životu samo taj put kad sam igrao 32 sata "u komadu" popio jedan Burn.

Koje doba dana je tvoje doba za igre?

Noć! Volim buditi obitelj svojim vikanjem. Zezam se, naravno. Mi gameri mnogo razgovaramo. Primjerice, kad se napravi neki dobar play. Razgovaramo na platformama kao što su Curse, TeamSpeak, Discord.

Ogovaranje?

Tijekom igre razgovara se o igri, a nakon nje komentiramo različite stvari o svakodnevnom životu. Našem, ali i o životima naših prijatelja. Nekad možda čak i do nekih pikantnih detalja, ali, eto, dogovorili smo se da ću vam u ovom razgovoru sve iskreno i otvoreno odgovoriti. Ili da velim – priznati. (smijeh) Cijelo vrijeme imam slušalice na glavi i cijelo se vrijeme razgovara. Komentirali smo baš prekjučer nešto o alkoholizmu, kako je to loše. Široke su naše teme. No, imam dojam da nas gamere nitko ne razumije.

Gdje igraš? Smiju li tvoji roditelji ulaziti u tu prostoriju? Ili brat?

U svojoj sobi. Pa, oni čuju moj razgovor tijekom igre i znaju da igram, no svejedno uđu. Zapravo, najčešće ulazi majka. Moram priznati da je tiha i gestama mi daje do znanja što treba. Tata i brat u pravilu ne ulaze.

Je li kad bilo kakvih kazni ili represija zbog dugog igranja?

Bilo je. Dosta. Ali to se prebrodi. Kazne poput "ne smiješ biti na računalu tri

dana". To je bilo, po njima, zapravo po majci, zbog "prekovremenog" igranja. No, to je bilo u mlađim danima. Držao sam se tih zabrana jer svoje roditelje poštujem. Ali, zadnja takva "kazna" bila je prije tri godine.

A škola, ocjene i igranje?

Ako se vrijeme dobro organizira, sve se može. Spomenuo sam na početku razgovora dane bez igre. Upravo dok traje škola, a pogotovu prije sezone ispita – to je bilo naglašeno pred završetak osmog razreda – bilo je u tjednu dosta dana bez igre. Ali, onda se vikendom

Ovisnici o igricama nemaju vremena ni za što drugo osim igranja igrice. Ja stignem pomoći roditeljima, primjerice, oprati posuđe ili poflaksati travu. Znam flaksati s vremena na vrijeme i kod susjeda. Dobijem 200 kuna i taj novac štedim i trošim na kupnju računalne opreme.

dulje igra. Pola dana. I više. Škola je na prvome mjestu.

Jesi li živčan kad ne igraš?

Igra je za mene doslovce samo nešto za opuštanje. Svi bi trebali igrati igrice upravo samo radi opuštanja. Radi adrenalina, rasonode, ekipe i opuštanja. Točno tim redom. Najbolje se mogu opustiti igrajući igrice.

Kako si došao do opreme za igranje igrice koju sada imaš?

Cijela konfiguracija stajala me 4800 kuna plus ako se dodaju ventilatori – 5200 kuna. Eto, prošli tjedan našao sam za 300 kuna novi 23-inčni monitor.

Kako? Jeste li gledali Bitku za skladište? Pogledajte svakako taj film! Ja sam dobar pregovarač. Do novca sam došao zahvaljujući roditeljima i samom sebi. Znači, rođendani, štednja, ali i košnja pri susjedu. Može se zaraditi i 200 kuna za jedan dan košnje.

Koliko često treba obnavljati opremu?

Ovisi o tome s kakvom opremom počinjete te o evoluciji igara. Ako će nešto brže evoluirati, komponente treba češće mijenjati. Meni je u planu prvo zamijeniti procesor. Kanim uzeti AMD Ryzen 1400 ili 1600. To stoji otprilike 1100-1400 kuna, ali matična koju imam ne podržava taj procesor pa bi i u matičnu trebalo uložiti 800 kuna.

Vratimo se baš na igre. Preferiraš li offline ili online igre? S kime zapravo igraš igre?

Online, odnosno multiplayer igre. Zabavnije je kad igraš igre s drugim ljudima nego s programiranim robotima. Ne igram offline igre. Zapravo, igram – kad nema interneta.

Najčešće igram sa stvarnim frendovima iz života s kojima mogu otići i na kavu. Nazovem ih i nađemo se u igri. No, nađu se tu i ljudi iz cijeloga svijeta. Amerika, Rusija, Srbija... Kod nekih igara može se iz ID-ja doznati odakle je igrač. Meni je to svejedno.

Godine nisu važne

Nama gamerima nije bitno ni to koliko suigrač ima godina. Nema veze je li on moj vršnjak ili ima, možda, 40 godina. Mene to ne opterećuje. Gamer je gamer. I mi gameri gledamo samo to.

Vjerujem da je onima izvan svijeta igara takvo što teško shvatiti. Kao i na socijalnim mrežama, važno je ne odavati podatke o sebi nepoznatim ljudima. I onda nema opasnosti od cyberbullyinga – ako vam je to možda palo na pamet. Nisam nikad imao loša iskustva.

Omiljeni žanr?

MOBA. Volim ga i to je to.

Omiljena igra?

LoL. League of Legends. To je čista MOBA.

Kako dolaziš do igara?

Pravi gameri znaju dosta novca potrošiti na igre, no čekaju popuste, Black Friday. Konkretno, novije igrice stoje 20-60

Kad imam nastavu poslijepodne, čim dođem doma, nakon što nešto prezagrijem, na kvaku na vratima svoje sobe stavljam oznaku "Do not disturb". To znači da sam u svojem svijetu igrica. Tata i brat uglavnom ne ulaze u sobu, ali mama se baš ne drži ove "zabrane".

dolara. Najčešće se plaća putem paysafecarda na kiosku. To je nešto slično bonu za mobitele: puni se online račun i imate svoj virtualni novac, a može se kupovati i kreditnom karticom. Samo sam jednom tako napravio kad mi je tata dao svoju kreditnu karticu, a ja sam mu odmah vratio gotovinu.

Činjenica je da živimo u Hrvatskoj i da se igre skidaju i na crno. To su Skidrow Reloaded, The Pirate Bay.

Samo legalno

Vani toga uglavnom nema. Vani se sve kupuje. Ja sam sve svoje igre kupio preko internetske platforme STEAM-a. Naravno, pritom mislim na igre koje se plaćaju. Sada igram uglavnom tri igre: Fortnite, LoL i GTA. Od njih, samo GTA se plaća.

Koja ti je bila prva igra?

Will Rock. Sad imam 14 godina, a to je bilo prije osam godina. Singleplayer. Postoji velika razlika između prvih igara i ovih danas, i to poglavito u grafici koja je u današnjim igrama neopisivo bolja. Ljepša slika. Bolje animacije.

Moramo se dotaknuti negativnih strana igara. Nasilje i ubojstva.

Zapravo, tako javnost percipira računalne igre. Veći dio javnosti. No... Da kažem svoje mišljenje i o tome. Nisam nasilan. Nisam agresivac. Odrasli vele da sam čak i premiran za svoje godine.

Moje je mišljenje da agresivnost u igrama ne uzrokuje agresivnost u stvarnom životu i da te dvije agresivnosti nisu ni na koji način povezane. (stanka) "Ljudi su čuknuti v glavu". Odatle taj stav.

Miritelj a ne ubojica!

Osobno se nikad nisam ni s kim potukao. Znaite, ono kako se kaže, nisam nikad ni mrava zgazio. Ali, stvarno. Dobro, možda jesam. (smijeh) Mravi su sitni, a ja narastao na 1,81.

A koliko si ljudi ipak ubio u igrama do sad?

Tisuću... Dvije... Možda četiri... Možda 30.000 ljudi. Vjerojatno više nego što je Bata Živojinović pobio Nijemaca u partizanskim filmovima. Pištoljima, puškama. Pa i rukama. Strašan je bio taj Call of Duty. To je bilo ubijanje! Bilo je i krvi. Najviše ljudi ubio sam u Call of Duty. Ubijanja ima i u ove tri igre koje sada igram: LoL, Fortnite i GTA. Pa ubijanja je bilo već i u Will Rocku, prvoj igri koju sam igrao. Doduše, u njoj se nisu ubijali ljudi nego čudovišta. Monsters.

Ali, da još objasnim. Sada sam u osmom razredu predsjednik razreda. Ne biste vjerovali koliko je bilo situacija u kojima sam zapravo bio miritelj i zahvaljujući tomu nije bilo ni sukoba ni tučnjava. Ni u školi niti izvan nje. To je bila moja dužnost. I kao predsjednika razreda, ali i kao čovjeka.

Ministrant odmalena

I još nešto. Idem redovito i u crkvu i ministrant sam još od prvog razreda. Govorim sve to samo radi toga da vam dokažem kako nasilje i agresivnost u igrama nemaju ama baš nikakve veze s nasiljem u stvarnom životu.

To je igra. U igri ne ubiješ pravog nego skriptiranog čovjeka kojeg je stvorio programer. To se sve događa u virtualnom svijetu. Znam da nisam nikom oduzeo stvarni život. Taj gamer igrat će i dalje tu igricu.

A i igre su čekirane na 4+, 12+, 18+. To su tzv. age restrictions. Definitivno, tamo gdje ima velikih ubijanja riječ je o igrama 18+.

Koji su plusevi, odnosno pozitivne stvari koje ti donose igre?

Valja reći da treba praviti stanke u igranju. Čuvajte oči. Čuvajte zdravlje. Govorimo ipak radije o pozitivnim stvarima. Engleski jezik.

Engleski ali i prostote

Uz priču igre nauči se engleski jer su danas igre uglavnom sve na engleskom. Moram se pohvaliti jer sam praktički svoj cijeli engleski naučio uz igranje igara. Primjerice, kad vam u igri piše "Take the eggs!", zaključite da trebate uzeti nešto pa proučavate tu rečenicu i shvatite što ste napravili i zašto.

Usto, ako želite postizati bolje rezultate u igrama, trebate pratiti streamove i esports-turnire. Tako se educirate o igrama. Pratim LoL na Twitchu, a od profesionalnih igrača mogu se "skinuti" dobri taktički potezi. Slušate to i to je još dodatni način kako širite svoj engleski vokabular.

Igre i mužnja krava

No, pokupio sam ja i dosta fraza iz nekih drugih jezika. I prostih. (smijeh) Ali, zar ne čujete prostote i na televiziji i radiju?! Čak i javnom. I nemojte da netko sad pokuša manipulirati mojim riječima i zaključiti da odobravam prostačenje ili da se u svojem govoru koristim prostotama. To nisam rekao. Jeste li čuli koju prostu riječ od mene u razgovoru?

MATIJA VARGA O SVOJOJ OPREMI ZA IGRANJE

Danas je važno imati dobru grafičku karticu

Trenutačno imam i PC i laptop. Imao sam i konzolu, ali nisam taj tip gamera. Konkretno, imam grafičku karticu Gigabyte Radeon R9 280 3 GB OC, procesor AMD Athlon X4 860K overklokani na 3,6 GHz s 4 jezgre, 4 casha, RAM 8 GB Hyper x Fury 1833 MHz i matičnu ploču

Gigabyte G1 Sniper AMD a88x. A što je najvažnije? Sve je to povezano. Zamislimo taj sustav kao neku uzicu i tu uzicu podijelimo na tri dijela: procesor, RAM i grafička. Slikovito ću vam to dočarati. Procesor je mozak računala i upravlja sa svime. I sad, ako imate "bijesni"

procesor, u tom je prostoru uzica jako velika. Ako imate mnogo radne memorije, uzica je jako velika i tu, no ako imate lošiju grafičku karticu, uzica se na tome mjestu smanjuje. Zašto to tako opisujem? Kroz uzicu putuju podatci i gdje je uzica šira, ima više mjesta za po-

datke koji putuju. Mogli bismo reći – lete ili ako hoćete drukčije – prolazi više podataka u jedinici vremena. Tamo gdje je uzica uža – počinje sve "štekati" jer podatci nemaju toliko prostora za kretanje. Danas igre postaju grafički naprednije pa je grafička kartica jako bitna.

Isto tako, iz simulacijskih igara može se naučiti nešto iz svakodnevnog života. Nemojte se sad smijati, ali možete naučiti i kako prefrezati njivu. Ili pomusti kravu. Postoji igra Farming Simulator.

Ovo je uistinu zanimljivo. Bi li ti mogao uopće živjeti bez računalnih igara?

Da. Jer nisam ovisnik. OK, možda bih bio malo ljutit da mi netko uzme igrice. Zbog velikog truda koji sam uložio u igre da postignem visoku razinu.

Dotakli smo se u razgovoru roditelja i kažnjavanja. Imaju li roditelji i naši učitelji pojma o tome što je to svijet računalnih igara?

Moj je odgovor kratak. Nemaju. Tek pokoji roditelj ili pokoji djelatnik u školi pokazuju zanimanje za to. Kao da većinu njih ni ne zanima što to mi radimo za računalom. Oni bi zapravo mnogo mogli naučiti od nas. Ali, roditelji i učitelji, zašto šutite i ne pitate nas ništa nikad o tome?!

Sve počinje od Windowsa

Činjenica je da je većina odraslih prema lo digitalno pismena. Pod tim podrazumijevam i poznavanje igrica. Naravno, kad kažem digitalna pismenost, prije svega mislim na snalaženje u okruženju

operativnog sustava Microsoft Windows. Sve kod nas još počinje odatle. Zašto je to važno? Danas se informacijsko-komunikacijske tehnologije brzo razvijaju, a u svakom alatu bit ćete brzo "doma" ako se snalazite dobro u Windowsima. Izbornici različitih Web 2.0 alata nalik su, primjerice, onima u Wordu i snalazite li se dobro u Wordu, "na konju ste". A igrice? Evo, ja sam prvi koji bih mnogo toga o toj temi bio spreman podijeliti s odraslima. Siguran sam, i moji vršnjaci također.

Poruka čitateljima Iskrica?

Nemojte se pretvoriti u mene. Easy.

Više od 2,5 sata igranja na dan je — previše!

Na Klinici za psihijatriju u Kliničkoj bolnici Sestre milosrdnice je Ambulanta za ovisnost o kompjutorima, igricama i virtuali

Razgovarao:
Dorijan Hanžek,
8.b

Igranje računalnih igrica može vrlo lako postati ovisnost, a svaku ovisnost trebalo bi liječiti i pokušati izliječiti. Pronašli smo da u Hrvatskoj postoji Ambulanta za ovisnost o kompjutorima, igricama i virtuali, koja djeluje u sklopu Klinike za psihijatriju Kliničke bolnice Sestre milosrdnice. Otišli smo u Zagreb i sve što nas zanima o liječenju ovisnosti o računalnim igricama upitali prof. dr. sc. Zorana Zoričića, koji je specijalist psihijatrije, subspecijalist alkoholizma i drugih ovisnosti i voditelj te ambulante.

Kada možemo govoriti o simptomima ovisnosti o igricama i koji su to?

Teško je govoriti o ovisnosti. Mi se na tom području srećemo s onim što jest i što nazivamo prekomjernom uporabom, a ta prekomjerna uporaba s vremenom vodi prema ovisnosti. Kada govorimo o simptomima, to su gubitak koncentracije, gubitak zani-

STAV STRUČNJAKA Nasilje u igricama nije uzrok nasilju u stvarnom životu

Često nam brane da igra-mo igrice u kojima ima nasilja jer, kao, postat ćemo nasilnici i u stvarnom životu. Je li to tako? Prokomentirajte nam to.

Mladi ljudi nisu u pravilu nasilni. To je pogrešan izraz. Nasilno je društvo koje onda daje loš primjer mladima. Mladi su u adolescenciji u poziciji sukoba autoriteta, autoriteta u odnosu na oca. Sublimacija za lik oca su profesori i cijeli svijet. To je doba stjecanja samostalnosti. Mlad čovjek, da bi odrastao, mora naučiti reći ne, i to bez povišena glasa, mora znati reći hvala na savjetu, neću, napraviti ću po svome, ali isto tako mora biti svjestan da odabirom svojeg postupka sam mora preuzeti odgovornost za to što će napraviti. Kad

mlad čovjek to postigne, došao je u poziciju odraslog, a taj proces traje godinama i često je bolan jer, znate i sami, mlad čovjek bez povišena tona ne zna reći ne. Mi mu pomažemo da tu sazrije i da preuzme odgovornost. Ponavljam, taj proces traje godinama. Igrice pucačine mogu pridonijeti agresivnosti, ali nisu uzrok agresivnosti! Po jednom lošem primjeru gdje možete u jednoj igrici pobiti tisuću ljudi, a da pritom nemate nikakvu odgovornost, ne smije se donositi zaključak da onaj tko igra igrice u kojima ima nasilja automatski zato postaje i agresivac u stvarnom svijetu. Nikako! Mnogo veća varijabla za agresiju je dostupnost oružja mladim nezrelim ljudima.

manja za druge stvari, napatost, nervoza kad je uskraćen pristup igrici ili internetskim sadržajima, preznojavanje, niski prag tolerancije, frustracija, odnosno kratak fitilj.

Kako se liječi ovisnost?

Ne liječi se ovisnost o samim igricama! Najčešće je riječ o mlađim ljudima i radimo na njihovu sazrijevanju, na uspostavi preuzimanja obrasca zrelosti, odraslosti — da iz nezrelog derišta dobijemo odgovornog muškarca, da mu pomognemo da prihvati svoje obveze u životu, da mu pomognemo da se nosi s obvezama sa što manje stresa, da nauči obrasce komunikacije. Posljedica pomaka na tom planu bila bi redukcija potrebe za samim sredstvom ovisnosti, tj. za igricama.

Mladi adolescenti često dolaze s otporom jer su oni us-tvari privedeni na liječenje. Dovode ih roditelji pa se dje-ca zato opiru. Sami ne vide da su u problemu, ne žele priznati da je to problem, misle da igraju onoliko kao i svi drugi i da imaju još uvijek sve pod kontrolom. U svojoj nezrelosti i s takvim otporom nama je limitiran, ograničen doseg terapije i zato je za liječenje potrebno dosta vremena jer ono što radimo s njima ima širi cilj nego samo uspostavu apstinencije, odnosno redukcije.

Jesu li ovisnici o igricama nadprosječno inteligentni ili?

Najčešće inteligencija nema veze s tim; oni su u okvirima. Problem nije u kognitivnoj inteligenciji nego u socijalnoj. Dijete se ne uspijeva razvijati onako kako bi se uspijevalo

**KLINIKA ZA PSIHIJATRIJU
ODJEL OVISNOSTI**

Prof. dr. sc. Zoran Zoričić je psihijatar, subspecijalist alkoholizma i drugih ovisnosti i voditelj Ambulante za ovisnost o igricama, kompjutorima i virtuali u Vinogradskoj bolnici

razvijati u normalnim socijalnim kontaktima. I jedno je kad imate virtualnog prijatelja, a drugo kad imate stvarnog. Stvarni prijatelj mnogo više traži, ali mnogo više i nudi. Dakle, još jedanput, kognitivni intelektualni dio nije reduciran, ali emotivni i socijalni dio zakinuti su kod takve djece.

Zašto djeca uopće vole igrati igrice?

Igrice su bijeg u virtualno, one su sklonište od realnog svijeta; taj virtualni svijet nema neke zahtjeve. Riječ je o mediju koji dijete ima pod kontrolom, za razliku od svijeta koji nema pod kontrolom. Tu se osjeća sposobnim upravljati tuđim životima, dok u stvarnom životu ovisi o pomoći drugih – doma ili u školi.

Znate li vi koje igrice?

Najčešće dolaze djeca koja igraju LoL i World of Tanks.

Ako govorimo o vremenu, kad počinje ovisnost?

Tolerira se da dijete provede do 2,5 sata za računalom tijekom radnog dana, a do 3,5 sata tijekom vikenda (na dan). Sve više od toga je prekomjerno – tako kaže struka – ali pritom, pazite, ne govorimo o ljudima koji rade za ekranom jer to moraju i u to vrijeme ne računaju se ono kad se koristite računalom za potrebe učenja ili pisanja zadaće.

Govorite uglavnom u muškom rodu?

Ima djevojaka, ali muški su više skloni igricama ili pornografskim sadržajima. Curice više vremena provode na društvenim mrežama. Valja ovdje dodati da ima i starijih osoba koje

dođu s ovisnošću i kod njih je taj dio priče ozbiljniji. Primjerice, kad je riječ o mobitelima, postavlja se pitanje što je imperativ korištenja aparata, što pomodnost, što sušta potreba.

Mi u Ambulanti za ovisnost o kompjutorima, igricama i virtuali po zakonu možemo raditi s onima koji su navršili 18 godina. Primamo i 16-godišnjake ako dolaze s roditeljima. Mlađi idu u psihijatrijske bolnice za adolescente i omladinu. U našoj klinici na godinu imamo 30-ak pacijenata koji prolaze terapiju redukcije. Inače, ovisnost o igricama i virtuali javlja se već od 12. godine, a najčešća dob kod nas je od 16 do 20 godina.

Koji ste najgori slučaj ovisnosti imali u svojoj praksi?

Najgori? Nema najgoreg slučaja. Postoje brojni loši primjeri. Radio sam s mladim ljudima koji su po 16, 17 sati visjeli po igricama.

Postoje li ovakve ambulante i drugdje u Hrvatskoj?

Ne. Zasad samo u Vinogradskoj. I pritom valja reći da ne kaskamo za svijetom. To je novi medij i tek zadnjih nekoliko godina počele su se osnivati ambulante za ovisnost o kompjutorima, igricama i virtuali. U redukciji igranja igrice mogu mnogo učiniti vršnjačke skupine jer vi ste međusobno 24 sata u kontaktu putem medija kojima se koristite. I ovo, putem školskog lista, odličan je način da vas potakne da o ovisnostima razgovarate jer razgovor može mnogo pridonijeti u rješavanju problema ne samo ovisnosti o igricama nego bilo koje ovisnosti.

VJEROVALI ILI NE IGRICE RAZVIJAJU PRECIZNOST

Danas gamer, sutra precizni kirurg ili možda astronaut

Svi nam govore kako nije dobro dugo sjediti pred ekranom računala jer to kvari oči. To bi značilo da i dugo igranje računalnih igrica i videoigara također nije dobro za naše oči. Je li to točno i ako je, najbolje nam mogu odgovoriti liječnici za oči. Okulisti odnosno oftalmolozi.

Od doktorice Ivane Mravičić saznali smo tako da su naše oči i danju zatvorene, i to otprilike 10 posto vremena. Razlog je taj što u minuti trepnemo čak 16 puta, a trepćemo da bi se oko vlažilo. I tu nastaje problem.

– Kad igrate igrice na računalu, vi jednostavno zaboravite da trebate trepnuti. Igrate igricu, fokusirate se na likove i događanja i zato gledate u ekran širom otvorenih očiju. Prođu i minute da ne trepnete i oči vam se počnu sušiti. Zbog te suhoće osjećate žarenje, kao da imate pijesak u oku, da vas oko grebe. To se lako liječi umjetnim suzama koje kupite u ljekarni.

Načelo 20-20

No, ako se to ne uoči na vrijeme i ako nastavite s intenzivnim igranjem igrica – a to znači “buljenjem” u ekran bez stanki – oko postaje sve više suho, nema treptanja i vlaženja i mogu se stvoriti mikroskopske ranice pa se javlja crvenilo. To pak ne prolazi bez posjeta liječniku i liječenja oka – ispričala je docentica Mravičić.

Problemi vam se sigurno neće dogoditi ako ne pretjerujete s igranjem igrica. Do

Docentica Ivana Mravičić, voditeljica Odsjeka za dječju oftalmologiju iz Specijalne bolnice Svjetlost, govori o tome šteti li očima dugo igranje igrica

Piše: Damjan Bajsić, 8.b

sat i pol na dan je prihvatljivo i pritom se vodite načelom 20-20. To znači da nakon 20 minuta igranja treba napraviti stanku od barem 20-ak sekunda i za to vrijeme maknite pogled s ekrana. Bilo bi super ako imate prozor kroz koji možete pogledati van. Još ako ima kakva zelenila da oko odmorite na njemu! I ne zaboravite treptati. Bitan je i položaj ekrana koji mora biti malo ispod visine očiju. Nadalje, preporučuje se da su oči od ekrana udaljene 40-70 centimetara jer bliži ili dalji položaj stvara napor za njih. Doktorica kaže da igranje igrica može imati i pozitivan učinak – kad je riječ o očima.

– Danas postoje istraživanja koja su pokazala da igrice imaju terapijski učinak u liječenju slabovidnosti. Kad dijete vidi slabije na jedno oko, obično pošteduje to oko i gleda dominantno drugim okom.

Flaster ili računalo

To liječimo tako da na zdravo oko zalijepimo flaster i tako potičemo dijete da 2-3 sata gleda samo okom kojim ne vidi dobro. U takvim situacijama mogle bi pomoći računalne igre. Znamo da već postoje igre koje izdvajaju sliku za oba oka – pa se jedna slika gleda jednim okom, a druga drugim – i tako se postiže isti učinak kao kod zatvaranja jednog oka.

Takav je pristup ugodniji za dijete jer ono baš ne voli nositi flastere i u konačnici se postiže stereovid – objasnila je oftalmologinja Mravičić. Ali to nije sve. Kod djece koja imaju zdrave oči smatra se da igranje igrica potiče koncentraciju na više točaka na ekranu, potiče bolju koordinaciju očnih pokreta, bolje fokusiranje slike, razvija reflekske.

Dokaz da je to tako su i istraživanja koja su dokazala da kirurzi koji igraju računalne igre bolje izvode laparoskopske operacije, odnosno operacije kada se na tijelu naprave dvije ili tri rupice pa se kroz jednu uvodi svjetlo, a kroz druge štapići s instrumentima. Naša sugovornica dodaje da i NASA-ini piloti i astronauti igraju igrice kako bi poboljšali koordinaciju pokreta i postali spretniji.

SAVJET LIJEČNICE
Nemojte da bude jedini

Autor ovog teksta, i sam gamer, prošao je kompletan liječnički pregled očiju. Sve je OK

vam svjetlo s ekrana izvor svjetla u sobi

Docentica Ivana Mravičić podsjeća na to da većina djece ali i odraslih navečer ugasi svjetlo u sobi, legne u krevet te uzme mobitel. Odrasli odgovaraju na mailove ili čitaju vijesti, a mladi igraju igrice.

— To nije dobro. Plavo svjetlo koje izlazi s ekrana mobitela, pogotovu u potpunome mraku, uzrokuje lučenje hormona koji

razbuđuje pa se čovjeku onda prestane spavati. Usto, nije dobro biti ni pred ekranom računala u potpuno zamračenoj sobi. Loše je za naše oči kada je svjetlo s ekrana jedini izvor svjetla u prostoriji. Bolje je da svjetla ima još i sa strane — objasnila je docentica Ivana Mravičić, poznata hrvatska dječja oftalmologinja.

Nakon dugog sjedenja za računalom trebalo bi napraviti nekoliko vježbi istezanja

Zbog dugog sjedenja za računalom dolazi do skraćivanja mišića, tetiva i ligamenata, a to nije dobro jer se mnogi pokreti onda više ne mogu pravilno izvoditi i ostaje se u stavu koji nije povoljan za tijelo. Kako to spriječiti? Prije svega istezanjem i jačanjem mišića. Odlično pomagalo za to je terapijska gumena lopta (gimnastička/pilates/švicarska) koja se može nabaviti u sportskim prodavaonicama ili većim ljekarnama. Pritom, savjetujte se s prodavačem o promjeru lopte koju kupujete jer veličina lopte ovisi o tome, da jednostavno kažemo, koliko ste vi veliki.

Bilo bi dobro da ljudi uopće ne sjede dugo na stolcima, nego na takvim loptama, jer je na lopti lakše imati uspravan položaj kralježnice i cijelog tijela i održavati ga. To, naravno, iziskuje stalnu aktivnost velikog broja mišićnih skupina, poboljšanje ravnoteže i cirkulaciju, a upravo to želimo postići.

Bolje je spriječiti

Učenici sjede dugo u školi pa onda još doma dok uče. Dodaju li se tomu sati provedeni sjedeći na stolcu kad igrate računalne igrice, treba se zamisliti. Osnovno je pravilo da vam monitor bude u visini očiju jer u suprotnom, pogotovu radite li na laptopu, glava vam je u tzv. fleksijskom položaju, odnosno gledate nadolje i zato neprirodno savijate vratni dio kralježnice naprijed i nadolje. Rezultat je pogrbljeno držanje. Priznat ćete, to nije zgodno za vidjeti, pogotovu kod mladih. Kako to spriječiti? U tom savijenom položaju glave dolazi do istegnuća tetiva, mišića i ligamenata pa treba stalno raditi na njihovu jačanju. Poslovice kaže da je uvijek sve bolje spriječiti nego da se poslije moramo liječiti. Stoga smo se po savjet uputili u Stubičke Top-

Uz pomoć ruke glavu nagnuti ulijevo

Uz pomoć ruke glavu nagnuti udesno

Uz pomoć ruke glavu okrenuti ulijevo

Uz pomoć ruke glavu okrenuti udesno

Istegnuti tijelo okretom u lijevu stranu

lice u Specijalnu bolnicu za medicinsku rehabilitaciju i razgovarali s voditeljicom tima fizioterapeuta poliklinike Jasminkom Kovač i dvojicom stažista fizioterapeuta, Jankom Boićem i Martinom Slivatom.

Pravite stanke

– Učenici sjede u školi svaki dan po šest sati. Odmore između nastavnih sati ne biste trebali provesti tipkajući po mobilnim telefonima. Napravite neku vježbu istezanja nakon dugotrajnog sjedenja i fiksiranog položaja kralježnice. Jasno je svima da i doma morate dio vremena sjediti – zbog učenja. Pravite i kod kuće stanke i vježbajte. Bavite se nekim sportom ili, ako ništa drugo, iziđite svaki dan barem jedan sat na zrak i hodajte, hodajte! Naravno da ćete dio vremena doma utrošiti na igranje računalnih igrica, ali nemojte pretjerati – kazala je Jasminka Kovač i naglasila dvije stvari.

Prva je pravilno sjedenje: prsna kost gore, ramena zabaciti unatrag, bradu unatrag! Ne biti pogrbljen!

Slušajte organizam

Drugo: vježbajte na stolcu ili, još bolje, na gimnastičkoj lopti. Ona je sama po sebi nestabilna podloga pa već i prilikom sjedenja zahtijeva angažiranje mnogo mišića.

I na lopti treba sjediti uspravno i pritom paziti na to da vam koljena i kukovi budu savijeni pod pravim kutem, a stopala čvrsto oslonjena na podlogu, ili kukovi tek neznatno viši od razine koljena. I nemojte odmah sjediti na lopti pola dana, počnite s pola sata, pa produljujete

Istegnuti tijelo okretom u desnu stranu

to razdoblje. Slušajte svoj organizam. To je osobito važno. Također, prilikom vježbanja na lopti, doznali smo od voditeljice tima fizioterapeuta u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju u Stubičkim Toplicama, valja paziti na to da se intenzitet vježbi pojačava od najlakšeg do izuzetno zahtjevnog, od malo do nekoliko ponavljanja.

Samo sjedeći na lopti – a pogotovu vježbajući s loptom – postići ćete pravilno držanje tijela jer ćete ojačati mišićnu stabilnost trupa i zglobova, fleksibilnost tijela bit će vam veća, ojačat ćete trbušnu muskulaturu, podići kondiciju opće-

Učenici sjede dugo u školi pa onda još doma dok uče. Dodaju li se tomu sati provedeni sjedeći na stolcu kad igrate računalne igrice, trebali biste se ozbiljno zamisliti

**Piše:
Vida Srebačić. 5.a**

nito i biti fizički snažniji. Imate li već sada bolove u leđima od nepravilnog i/ili dugotrajnog sjedenja (fizijatri u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju u Stubičkim Toplicama kažu da mnogo mladih naše dobi već ima takve probleme), vježbanjem će se oni smanjiti, a možda i nestati ako budete uporni. Budući da opisanim vježbama možete ojačati mišiće koji drže kralježnicu, popraviti ćete i držanje i nećete više biti pogrbljeni. Samo ne odustati. Redovito vježbajte, a ako baš morate napraviti neku stanku, opet počnite laganim tempom.

Istegnuti leđa zaklonom trupa — uporom na ruke s nogama na gimnastičkoj lopti

ZLATARSKI GAMERI PREDSTAVLJAJU

Četiri najpopularnije igrice koje igraju učenici u našoj školi

1. Fortnite

Fortnite je battle royale ratna igra. Ima različitih skinova i plesova. Igra počinje tako da skočite iz letećeg autobusa na mapu s 99 neprijateljskih igrača. U Fortniteu se stalno može uljepšavati outfit lika s kojim igrate. Pronalaziš oružja, gradiš baze i ubijaš neprijatelje. Pobjednik je onaj tko ostane zadnji. (Sebastijan Drofenik Hamzić i Antonio Varga, 5.b)

2. League of Legends

Glavni dio igre je uništenje nexusa. LoL nudi niz različitih karaktera za igru koje možete kupiti. Kako igra napreduje, stječete zlato koje možete potrošiti na moćne iteme. Igra se pet na pet. U igri se koriste tipke Q, W, E i R i kreće se na desnom kliku miša. Valja biti oprezan jer se u igri može dobiti permaban. (Lucijano Sambol, 5.b, i Rok Končić, 4.a)

2. Fifa

Fifa je nogometna igra. Bit te igre je zabiti svom protivniku gol. Prva Fifa je Fifa 94, a najnovija je Fifa 19. Ima sigurno milijun imena igrača. Konkurencija Fifi jest PES. Fifa se najviše igra na kontroleru; postoje tipke za dodavanje, pucanje, dugu loptu, dvije gljivice za micanje (L3 i R3) i pravljenje trikova. (Mihael Pavlek, 4.a)

4. Grand Theft Auto

U igri GTA cilj je skupiti što više novca kojim se mogu kupovati automobili, puške, odjeća itd. Novac se zarađuje ubijanjem ljudi i rješavanjem misija. GTA ima sedam dijelova: Grand Theft Auto, Grand Theft Auto 2, Grand Theft Auto III, Grand Theft Auto Vice City, Grand Theft Auto San Andreas, Grand Theft Auto IV i Grand Theft Auto V. (Dominik Pavlin, 5.b)

Žanr: akcija, SF, triler

Godina: 2009.

Redatelji: Mark Neveldine,
Brian Taylor

Glavne uloge: Gerard Butler,
Amber Valletta, Logan Lerman,
Michael C. Hall

Gamer — film u kojem dobro ipak pobjeđuje

Filmska kritičarka:
Paula Sviben, 7.a

Kada bismo pogledali sve filmove čija se radnja događa u budućnosti, vjerojatno bismo shvatili da većina njih prikazuje budućnost kao “roba” moćne tehnologije – na čijemu je čelu uvijek čovjek.

Život je igra. Ili si plaćen da te kontroliraju, ili platiš da bi kontrolirao. Riječi su to Kena Castlea, multimilijardera, koji je stvoritelj dviju najpopularnijih videoigara: Society (Društvo) i Slayers (Ubojice). Upravo je Ken Castle, kojega igra zgodni Michael C. Hall, glavni zločinac filma Gamer (2009). No, njegove igre nisu obične videoigre u kojima je na jednoj strani čovjek koji upravlja igricom, a na drugoj samo ekran.

Kontrola nad ljudima

U ovom slučaju pravi ljudi kontroliraju prave ljude, igrače. Society je velika Sims igra gdje oni koje kontrolirate rade što god vi poželite. Slayers, igra u kojoj ljudi osuđeni na smrtnu kaznu pokušavaju preživjeti 30 borbi i kreću se po terenu ubijajući sve pred sobom da bi bili pušteni na slobodu. Nitko ne preživi više od deset borbi osim Kablea, kojega igra Škot Gerard Butler. Kable je odvojen od svoje obitelji, zatvoren i prisiljen boriti se u igri. Ostaje mu još samo jedna borba. Iako Castle ne planira dopustiti Kableu da izađe živ iz igre, on to ipak

uspjeva. Dolazi do svoje žene, koja radi kao igrač u videoigri Society. Nakon što Kable saznaje da se njegova kći nalazi kod Castlea, odlazi do njega. Iako Castle ima moć kontrolirati sve ljude oko sebe tehnologijom koju je stvorio, Kable ga uspjeva ubiti, a kontrola nad ljudima napokon je završila.

Virtualni i stvarni svijet

Zanimljivo je da cijeli SAD prati Castleove igre, sudjeluje u njima; igre im postaju kao neka nova vrsta sporta. Svi se okupljaju i prate što će se dogoditi s Kableom koji im postaje omiljeni junak. Za drugo ne mare, bitno im je da on pobijedi. Moglo bi se reći da je i to metafora za današnje ljude, gdje skupina ljudi prati ili navija za jednu osobu, stranu ili nešto slično, ne mareći za ostatak, za njihovu stranu priče. Tu se javlja ta jedna osobina ljudske sebičnosti — kad gledamo samo da je nama dobro, a ne što je i pravedno.

Užasno je to kad ljudi žele svoje divlje fantazije ostvariti kroz živote drugih ljudi. Ne obaziru se na broj ljudi koji umire usput, koliko je života zapravo izgubljeno. Jedino što im je bitno jest da njihov igrač preživi, da pobijedi. No, kad malo bolje razmislimo, takva vrsta igrice već odavno postoji i ciljana dob igrača smo najčešće mi, osnovno/srednjoškolci. CoD, Halo, pa čak i GTA i Fortnite. Svaka od tih igrica sadrži neku vrstu nasilja: rat, mafije itd. Razlika između tih igara i igre Slayers je igrač.

Igrači naših igara su nestvarni, u virtualnom svijetu. Nemaju osjećaje, prave živote. Zbog tih razloga takve su igre postale normalne. No, u igri Slayers igrači su pravi živi ljudi. Iako samo film, grafički prikaz stvarnosti ubijanja plaši nas, dovodi nas u neku stvarnost videoigra. Zamjenjuje virtualni svijet s našim stvarnim. Jednom riječju, brutalno je. Zato mislim da mi ponekad nismo ni svjesni onoga što igramo i kako bismo se osjećali da je naša igra stvarnost.

Takve igrice vezane uz nasilje često mi koji igramo potkrepljujemo komentarijama poput: “Daj, umri više!”. Iako potpuno nesvjesno, želja nam je pobijediti na koji god je način to moguće. Jer, igra bi trebala biti vrsta zabave. Ali zašto je nasilje postalo zabavno? Ili točnije - zašto je virtualno nasilje “zabavno”, a stvarno nije? To samo gameri mogu shvatiti, a onima izvan svijeta računalnih igrica takvo što je nerazumljivo i neprihvatljivo.

Mislim da je film dobar način prikazivanja te granice virtualnog i stvarnog svijeta i toga koliko mi zapravo nismo upoznati s brutalnošću stvarnog nasilja.

Zanimljivo je da su u filmu prikazani i najčešći stereotipi gamera. Npr.: Kableom upravlja Simon, bogati 17-godišnjak koji cijeli svoj dan provodi za ekranom, jede nezdravu hranu i ne mari za vanjski svijet. Kableovom ženom upravlja 20-godišnjak, zapušten, živi u neredu, tako debeo da se ne može ni kretati.

JESTE LI ZNALI MNOGO VIŠE OD TRAZILICE

Google napravio edukativnu igru za one najmlađe

Piše: **Nikolina Šumiga, 8.b**

Interland je besplatna interaktivna igra u kojoj učenici uče o sigurnom i odgovornom internetskom okruženju

Google je najpoznatiji internetski pretraživač u vlasništvu tvrtke Google Inc. koju su prije 20 godina osnovala dvojica američkih studenata. Nekad samo tražilica, a danas uz Google vežemo mnogo toga. Razmislite li na trenutak i sjetit ćete se da postoje Google Mail, Google Play, Google Books, Google Chrome, Google Disk, Google Maps, Google Earth... Svi – ako ništa drugo – svaki dan, i to nekoliko puta na dan pregledavamo poštu na Gmailu.

Pet ključnih koraka

No, Google je nedavno napravio i besplatnu obrazovnu igru namijenjenu djeci. Kompanija je udružila snage s dizajnerskom tvrtkom North Kingdom i stvorila Interland – besplatnu, interaktivnu igru koja predstavlja ključnu točku programa Be Internet Awesome čiji je cilj edukacija, kroz igru, o sigurnom i odgovornom internetskom okruženju.

Igra se temelji na pet ključnih koraka:

1. Budi pametan na internetu i dijeli informacije pažljivo!
2. Budi obazriv na internetu i nemoj nasjedati na laži!
3. Budi jak na internetu i zaštiti svoje tajne!
4. Budi ljubazan na internetu jer biti ljubazan je kul.
5. Budi hrabar na internetu, a kada si sumnjičav, razgovaraj o tome!

Postati digitalno pismen

Cijeli program Be Internet Awesome namijenjen je edukatorima i roditeljima, no igra Interland poglavito je usmjerena prema djeci. Igra se online i interaktivna je, a njezini kreatori pronašli su optimalnu mjeru zabave kojom se uspijeva zadržati koncentracija djece dok igraju igru. Lako je dostupna i ono što joj je prednost nad mnogim drugim igrama koje mladi igraju – besplatna je, pa nema potrebe za kupnjom ili preuzimanjem s ilegalnih izvora.

Interland je zapravo imaginarni svijet u kojemu se igrači bore (a takav žanr djeca vole) protiv hakera, prevaranata, nasilnika... Cilj je igre stjecanje vještina i kompetencija kojima se postaje digitalno pismena osoba. Svaku od spomenutih pet lekcija savladat ćete kroz grafički atraktivan segment igre, no detalje vam ovdje nećemo otkrivati. Utipkajte u tražilicu "Google Interland" i sami krenite s igrom.

Završila je Državna smotra literarnog, dramskog i novinarskog stvaralaštva osnovnoškolača, održana u Primoštenu. Putne torbe su već stavljene u prtljažnik automobila, ali pogled kroz prozor nije baš obećavao ništa dobro. Pahulje su kružile na sve strane, ali su domaćini tvrdili da je to samo prolazno. U Konzumu uza samo more htjeli smo se osigurati hranom ako ostanemo negdje zameteni u mećavi.

Misli u snijegu

Naručili smo šest šnita pršuta. Prodavačica nas je pogledala i ljubazno onda rekla da će odrezati šest feta mesa. Vjerojatno je mislila da smo neki Zagrepčani. Ne samo da nije ništa komentirala nego nas je pitala trebamo li kruha. To smo zaboravili. Moje su misli bile zaokupljene snijegom i u glavi sam imao sliku snijegom zametene ceste.

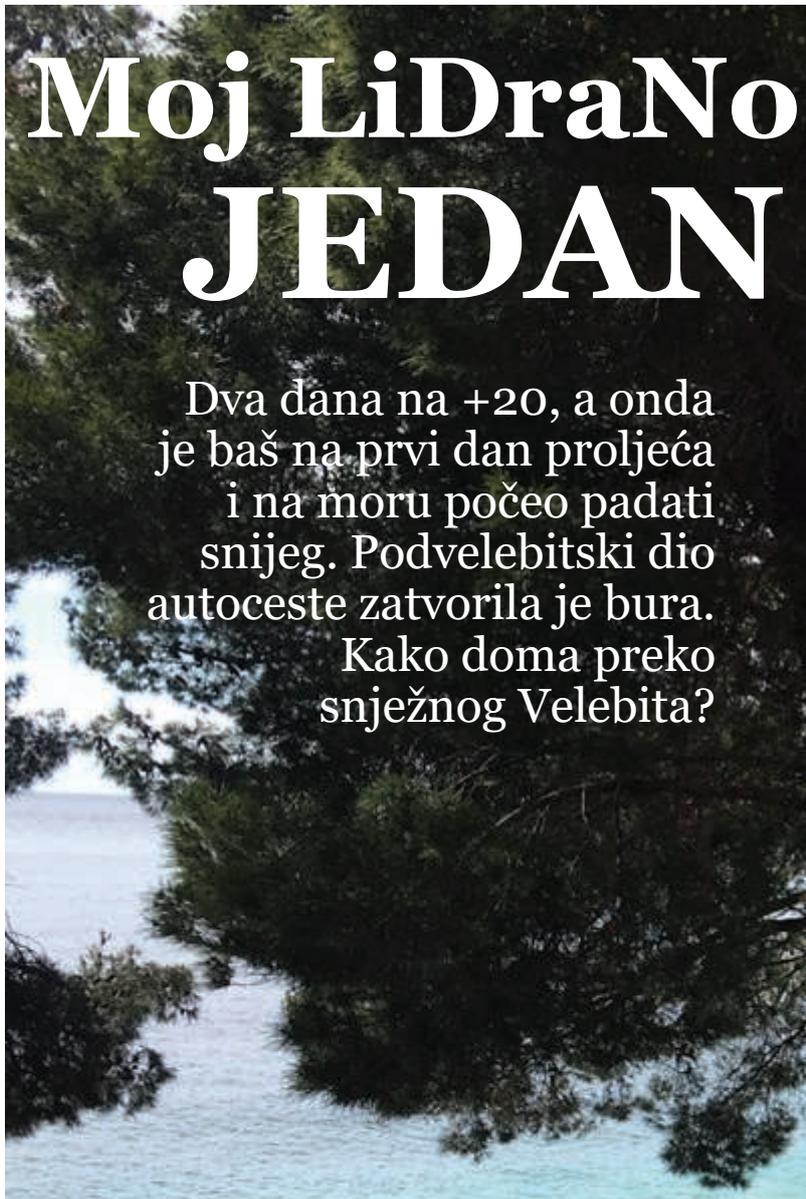
A vani? Dočekala nas je vijavica da nisi vidio prst pred nosom. Nikad nisam zamišljao da ću doživjeti snijeg na moru. Uza samu

obalu. Stekao sam dojam da je to manje čudno domaćinima nego meni koji živim u Zagorju, podno tisuću metara visoke planine Ivanščice i zapravo navikao sam na snijeg. Da, ali sad sam bio daleko od doma i čekao me put dug više od 400 kilometara.

Ne radi žaruljica

Moj mentor i ja već smo znali da je autocesta zatvorena sinoć od 22:40. Tako je pisalo na HAK-ovu webu. Na dionici ispod Svetog Roka do Posedarja puhala je olujna bura i stvarala nanose snijega na cesti.

I što napraviti? Odlučili smo krenuti – pa dokle dođemo. Da nezgoda ne dolazi sama, pokazalo je putno računalo. Ne radi žaruljica kratkog svjetla. Stali smo da provjerimo. Uistinu, svjetlo nije radilo, a mene je bura umalo bacila na pod. Sva sreća da nas je ljubazni zaposlenik na benzinskoj uputio gdje ćemo to riješiti. Majstor u radionici za VW vozila u predgrađu Šibenika riješio je to u trenu, uz jako malu naknadu. Kažu da su

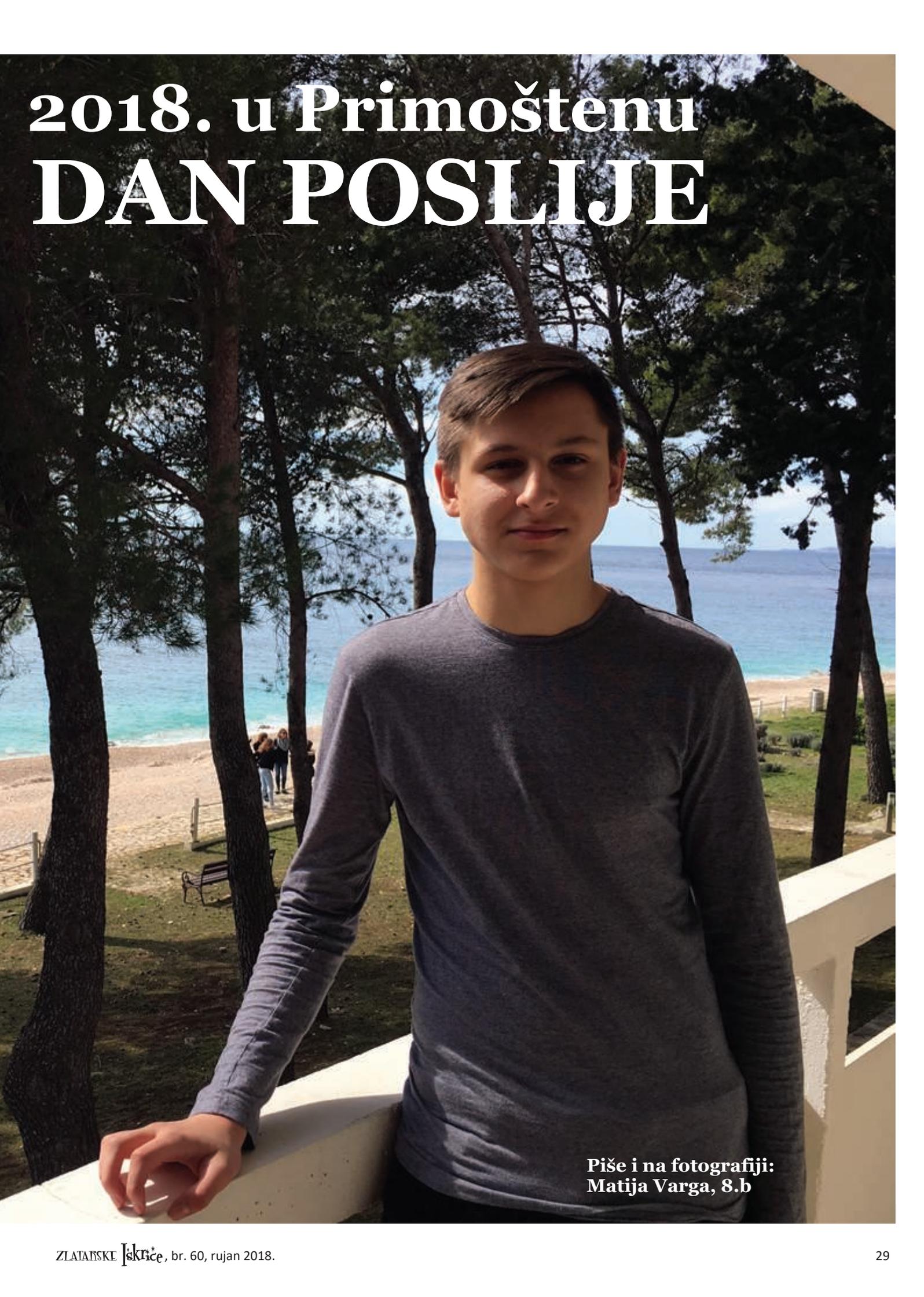
Moj LiDraNo JEDAN

Dva dana na +20, a onda je baš na prvi dan proljeća i na moru počeo padati snijeg. Podvelebitski dio autoceste zatvorila je bura. Kako doma preko snježnog Velebita?

U Primošten nas je doveo moj samostalni novinarski rad "Zmije kućni ljubimci?". Po povratku u Zlatar, kad se adrenalin napokon vratio u normalu, nastala je ova reportaža

2018. u Primoštenu DAN POSLIJE

Piše i na fotografiji:
Matija Varga, 8.b

Dalmatinci pričljivi, no taj nas je mladić uzeo preko reda i zamijenio žarulju. Šuteći. Pitao sam ga kako da se vratimo natrag na put prema Zagrebu. Vrlo ljubazno upitao me želimo li Jadranskom magistralom ili na autocestu. Objasnio je kako do autoceste. Opet onaj stereotip da su Dalmatinci ljudi koji vam baš i neće pomoći pokazao se netočnim.

Prelazimo preko Zrmanje i počinje uspon na Velebit. Na cesti nikoga. Počinje se opet osjećati bura. S druge strane Velebita trebali bismo se ponovno uključiti na autocestu. Gledam preko mobitela koliko imamo do Gračaca. Aplikacija pokazuje da ima deset sati?! Knjižničar tvrdi da više od jednog sata vožnje ne bi smjelo biti.

Semafor, desno i kratki šibenski tunel. Priča mi moj mentor kako takav tunel postoji i kad se ulazi u Split. Ispod Marijana. Marijanski tunel koji, nikad nije dobio građevinsku dozvolu jer zid tunelske cijevi nije onoliko debeo koliko propisi zahtijevaju, no kroza nj auti voze već gotovo 40 godina, od Mediteranskih igara. Lije-

po je putovati kada je s tobom netko tko ti može ispričati mnogo o kraju kroz koji putuješ. Brzo prolazi vrijeme, možeš mnogo naučiti, no mislim da je u ovom slučaju još jedan čimbenik u igri. Moj knjižničar priča i pokušava tako nadglasati neugodne zvižduke bure koja biva sve jačom i jačom dok se vozimo u trećoj brzini po autocesti kroz Ravne kotare. Krišom bacam pogled na mobitel. Podvelebitski dio autoceste i dalje je zatvoren.

Duško je legenda

Moj mentor zove svojega poznanika iz Zadra. Kaže mi da je on sada u mirovini, a bio je kao diplomirani inženjer fizike 40 godina šef meteorološke službe u Zračnoj luci Zadar. Stavljajući ga na zvučnik i odmah ga pita "u glavu" za buru. Duško, pravi Dalmatinac, prepoznajem po govoru, kaže "da se bura može smiriti do po'ne, a još će jače pasti do dva i po; ali to ne znači da će onaj na mostu dignut rampu". Savjetovao nam je da se spustimo s autoceste u Zemunik i starom cestom preko Obrovca. I dodao da pitamo čovjeka na naplatnim kućicama u Zemuniku ima li šanse da se nakratko otvori autocesta ako bura oslabi. Taj Duško stvarno je ljubazan i još se ispričava kako je na Pašmanu jer bi nas u suprotnom, da je doma u Zadru, pozvao k sebi da sačekamo smirenje vremena. Preko Masleničkog mosta se ne može. Do tunela vlada i dalje olujno nevrijeme. Na naplatnim kućicama susret s još jednim Dalmatincem. Ljubazan i više od minute nam govori kojim putem ćemo se voziti do Velebita pa preko Velebita i gdje se opet možemo uključiti na autocestu kad već budemo u Lici. Definitivno, razbio je sve predrasude koje sam imao o Dalmatincima.

A onda uskom cestom u zadarsko zaleđe. Rođen sam

2003., ali me jako zanima novija hrvatska povijest. Shvatio sam da smo ušli u područje koje je tijekom Domovinskog rata bilo okupirano. Tišina u autu. Gledamo kuće koje su, očito je, prazne. Na nekima polomljena stakla na prozorima, druge pak zarasle u korov. Na cesti nema ljudi iako je u ovome dijelu bura slabija. Ljudi nema. Moj mentor prekida

400 kilometara brže prođe. No, možda je i bolje ovako. Razgovor o krajevima kroz koje prolazimo bolji je.

Dolazimo u Obrovac, a moj knjižničar, vrelo znanja, govori mi što znači riječ obrovac kao metafora. Spominje glinicu, tvornicu aluminija, objašnjava okolnosti iz onog sistema o kojemu sam čitao u povijesnim knjigama. Obrovac kao riječ je, dakle, sino-

S otvorenja LiDraNa 2018. (dolje) i s članovima Državnog povjerenstva za samostalni novinarski izraz (gore)

tišinu. Da, znam da je to bilo ratno područje, odgovaram. Prolazimo kroz Kruševo, a meni na pamet pada Kijevo. Bili cvitak iznad Kijeve. Moja najljepša domoljubna pjesma. I Kijevo je tu blizu negdje. U šibenskom zaleđu. Još se jednom ispričavam jer sam doma zaboravio CD s pjesmama koje sam snimio za put. Da nam tih dvaput po

nim za gospodarski promašaj, propalu investiciju, a Obrovac kao naselje je grad u kojemu je u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj sagrađena tvornica koja je bila najveći gospodarski promašaj.

Uspinjući se na Velebit prolazimo ispod cijevi promjera nekoliko metara koja s vrhova Velebita ide prema moru.

Nelagodu u autu koji tresе bura moj mentor pokušava prekinuti šalom da to kanalizacija iz kopnenog dijela Hrvatske kroz tu cijev ide u more. No, učitelj tehničkoga govorio nam je baš o toj cijevi i nešto o hidroelektrani. U svakom slučaju, kanalizacija kroz tu cijev ne teče.

A onda pitanje. Matija, imaš li ti u mobitelu aplikaciju koja pokazuje nadmorsku visinu.

cesta po kojoj vozimo je – suha! Sa strane ima debelog, smrznutog snijega, ali na cesti je crni asfalt. Sad i naglas komentiramo to i vidimo da smo isto mislili.

Vožnja u drugoj jer vjetar je sve jači. Odjednom tunel i počinje spuštanje. Stigli smo u Liku. Snijega ima više. Sve više, no cesta je i dalje čista. Orkanske bure koja se valjala niz južnu stranu Velebita više

jednu neobičnost vezanu uz taj tunel na autocesti A1. Ima dvije cijevi koje su međusobno razmaknute 25 metara i cijevi su različitih dužina, jedna je duga 5780 metara, a druga 5821 metar.

Stari sendviči

Vrijeme je za predah. Rijeku Dobru ne vidim, ali tako se zove odmorište. Nekoliko kamiondžija i mi. Otvaram prtljažnik i na haubi auta pravimo sendviče. Krenuli smo u pola deset, a sad je pola tri. Sada se usuđujem reći naglas. Da smo ostali negdje u Ravnim kotarima na autocesti čekati otvaranje Masleničkog mosta u podne, ove sendviče s pršutom pojeli bismo već tada. U ovo doba pojeli bismo prvu čokoladu – od dvije čokolade s lješnjacima koje smo uzeli u Konzumu u Primoštenu. Kažem da bismo navečer pojeli i drugu. Knjižničar se pita naglas što bismo dalje jeli?! Nekoliko boca Jane smo imali, a ja sad odgovaram da sam imao rješenje i za tu, najcrnju varijantu. U torbi sam još uvijek imao netaknuta četiri sendviča koja mi je prije tri dana majka spakirala za put u Primošten. Jest da su žemlje sigurno tvrde, ali čajna i sir bili bi jestivi.

U tom trenutku nestao je i proživljeni strah. Snijeg je odjednom izgledao kao nešto privlačno i lijepo. Nestalo je strahopoštovanja. Izazvao sam mentora na grudanje, ali ruke su mi brzo postale ledene pa sam se prestao baviti “tim sportom”. Prije dva sata takvo što mi ne bi ni palo na pamet.

Zadnji tunel prije Karlovca je Sv. Marko. Kratak tunel, ali s nekoliko prometnih nezgoda u svojoj povijesti. Čitao sam o tome i pročitao da je tunel prokopan ispod groblja. Ima li to kakve veze? Rukom pravim znak križa prema onima koji su pokopani na tom groblju i kažem naglas neka počivaju u miru.

Demerje. Gužve nema, a pjesmu na radiju prekida HAK. Autocesta od Svetog Roka do Posedarja i dalje je zatvorena. Bila je to naša dobra odluka da krenemo preko prijevoja Prezid.

Kažu, upoznaj domovinu da bi ju više volio. Otkad je sagrađena autocesta, na more možeš stići, ovisno o odredištu, već za tri sata. No, osim tunela, mostova, vijadukata i

Opet ja malo po mobitelu koji sad veli da do Gračaca ima točno deset kilometara. Odjednom sve radi kako treba. U kraju smo koji je dao jednog od najpoznatijih svjetskih ljudi. Da nije bilo njega, pitanje je kako bi izgledao danas svijet. Znam da ne bih imao mobitel u rukama. Dogovor je pao: rodnu kuću Nikole Tesle posjetit ćemo na ljetu.

burobrana ne vidiš ništa. Ne doživiš ništa.

Ja sam sada još pun dojмова. Visok Velebit, bura koja nesmiljeno lupa po autu, strah od tog silnog vjetra, bojazan od mogućih snježnih nanosa i spavanja negdje u noći u autu, polugladan.

Ovaj put sve to pobijedio je osjećaj čovjekove nadmoći.

Stara cesta preko Velebita bila je očišćena (dolje). Okrjepa na odmorištu Dobra — snijegom prekrivene klupe i stolovi (gore)

Nemam, ali ju trenutno instaliram. Odgovaram da smo na 677 metara nadmorske visine. Pogledali smo se oči u oči. Smiješak. Olakšanje. Mislimo isto. Obojici su nam ostale u ušima riječi meteorologa Duška iz Zadra: “Proći ćete kroz Smilčice, Obrovac, ali pitanje je je li cesta preko Velebita očišćena?!” Mi smo očitog negdje blizu prijevoja, a

nema. Svakih nekoliko kilometara tek pokoja kuća ispred koje će na ljetu kršni Ličani stranim turistima prodavati sir. Uključujemo se na autocestu. Gornja Ploča, Gospić, Perušić, Brloška Dubrava gdje smo stali kad smo išli u Primošten prije tri dana, Brinje i Mala Kapela, najduži hrvatski tunel. Imam dobro pamćenje i zapamtio sam

Oni su najbolji

**RAD SE
UVIJEK
ISPLATI**

**BLAŽEV
DRUGI
INFOKUP**

Pomeo konkurenciju i došao opet na državno

Piše: Blaž Stučić, 8.b (na fotografiji s mentoricom Ninom Posarić)

Budim se, pola je šest. Pogled mi pada na kofer koji već dva dana spremljen čeka u kutu moje sobe. Da, to je isti onaj bez kojeg sam umalo ostao prošle godine pogreškom vozača autobusa na povratku s lanjskog državnog Infokupa. Kakva li je samo to potjera bila po zagrebačkoj obilaznici! Godina dana proletjela je uistinu brzo, vrijeme je da se ponovno krene put juga – u pitoresni Primošten koji je već godinama domaćin najboljim mladim informatičarima iz cijele Lijepe Naše. Malčice sam umoran. Jučer sam odradio i četvrto županijsko natjecanje: šesto mjesto iz biologije. Složit ćete se, nije loš rezultat. No, od danas su mi misli usmjerene samo prema državnom iz Informatike. Za to sam se, zapravo, spremio svih ovih godina. Lani sam debitirao na državnom Infokupu pa mi je sve vezano uza samo natjecanje manje-više poznato. I ove se godine natječem u Osnovama informatike, najbrojnijoj natjecateljskoj kategoriji koja obuhvaća znanja o sklopovlju i programskoj podršci, rješavanje problemskih zadataka algoritamskim pristupom, rad s proračunskim tablicama, baze podataka, multimediju, mreže i Internet. Jednom riječju, morate biti informatički univerzalac.

Naporne pripreme

Usto, potrebno je dobrim dijelom poznavati i srednjoškolsko gradivo tako da smo se, moja učiteljica i ja, u pripremi za natjecanje koristili i informatičkim udžbenicima za srednju školu. Sati naporna rada tijekom školske godine urodili su plodom: na županijskom natjecanju ostvario sam najbolji rezultat na razini države među 404 učenika. Dakako, bio sam zadovoljan zbog takva rezultata, no znam da se na državnom natjecanju kreće od nule i da pritom činjenica da ste na

nižoj razini natjecanja skupili najviše bodova ne igra nikakvu ulogu. Favorit ili ne? Ma neću o tome! Na naplatnoj postaji u Lučkom ukrcavamo se u autobus u kojem su već naši prijatelji iz Varaždinske i Međimurske županije. Neke od njih već poznajem s prošlogodišnjeg natjecanja. Možete pretpostaviti o kakvim se temama raspravlja u autobusu. Vozimo se Dalmatinom prema Šibeniku. Zsigurno se pitate jesam li i ovaj put brojio duljine tunela na autocesti koja spaja sjever i jug Hrvatske. Ne, to mi ovaj put nije bilo ni nakraj pameti.

Osnove informatike, u kojima se zlatarski osmaš natjecao, kategorija je s najviše natjecatelja na Infokupu. Od učenika traži se da budu veliki informatički znalci

Nakon ugodne trosatne vožnje, uz dva kratka zaustavljanja na već dobro poznatim odmorištima, stižemo u Primošten pred hotel Zoru. Nakon prijave i smještaja u sobe odlazimo na ručak, a potom na plažu ispod hotela s koje puca prekrasan pogled na primoštenski poluotok. Nekada je to, kažu, bio otok koji je pokretnim mostom bio spojen s kopnom. Po tome je, zapravo, gradić i dobio ime. Danas je nasipom spojen s "ostatkom

svijeta". Nakon svečanog otvorenja Infokupa 2018. u večernjim satima, družim se sa svojim poznanicima iz još nekoliko škola naše županije. Sutradan prijepodne odlazimo u šetnju Primoštenom. Vrijedilo bi poći i na brdo iznad grada na kojemu je odnedavno postavljen 17 metara visok kip Gospe od Loreta, zaštitnice grada.

Gospu nije vidio

Odozgo, vele nam domaćini, pogled puca na cijeli primoštenski arhipelag. Za vedra vremena, navode, mogu se na drugoj strani Jadrana vidjeti i vrhovi talijanskih planina. Ipak, ne odlučujemo se na hodočasnički pohod tamošnjoj Gospi jer bi nas to, procjenjujemo, odveć iscrpilo. Stoga ćemo radije poslijepodne iskoristiti za vježbu i ponavljanje. Učiteljica Nina pripremila mi je još nekoliko dodatnih zadataka i ukazala na moguća kritična mjesta u njihovu rješavanju. Spreman dočekujem sutrašnji dan. Po već uhodanom običaju, natjecatelji su raspoređeni u jednoj hotelskoj dvorani, svaki za svojim stolom. Zadatci mi se čine poprilično teški, no ne i nerješivima. Nakon objave privremenih rezultata mogli smo pogledati svoje testove. Prilično sam razočaran jer sam na nekoliko mjesta jednostavno previdio neke brojke i znakove, što me u konačnici stajalo gubitka bodova. Bez obzira na malu bodovnu razliku među natjecateljima, moram priznati da je osvojeno 11. mjesto bilo daleko ispod mog očekivanja. Stoga sam bio veoma tužan i u tim trenucima nije mi bilo ni do čega. Učiteljica me tješila govoreći mi da nisu bitna mjesta i desetinke bodova koje odlučuju o njima, nego znanje koje posjedujem i koje ću kroz svoje školovanje moći uspješno nadograđivati. Nemam razloga ne vjerovati svojoj učiteljici Nini Posarić.

USPJEH INICIJATIVA POHVALJENA NA DRŽAVNOJ SMOTRI

Učenici 2.b napravili su bonton za vlasnike kućnih ljubimaca

Učenici su postavili oko škole letke s pravilima ponašanja. Njihov je plan uspio jer, među ostalim, u blizini škole više nema toliko psećeg izmeta kao prije

Učenici 2.b razreda Ivan Rozijan, Ema Runjak, Petar Sviben i Ena Juriša sa svojim plakatom pred Hrvatskim saborom (na fotografiji, slijeva)

Naš razred provodio je ove školske godine projekt Građanskog odgoja i obrazovanja. Bavili smo se pravima kućnih ljubimaca. Primijetili smo da mnogo građana, a i nas učenika, ima kućne ljubimce, no ne znamo se pravilno brinuti o njima. Odlučili smo preuzeti dio brige za naše kućne ljubimce, ali i upoznati građane s pravima životinja. Proučavali smo različite zakone i propise, a najviše one o pravima životinja. Odlučili smo da najprije sami nešto naučimo o kućnim ljubimcima te da tada poučimo i naše sugrađane.

Gradska odluka

Naš plan djelovanja uključivao je izradu plakata o našim kućnim ljubimcima, istraživanje u školi o tome koliko učenika ima kućne ljubimce, opisivali smo svoje kućne ljubimce te ih slikali. Posjetili smo veterinarsku ambulantu i saznali sve o liječenju životinja. Gradonačelnica nas je upoznala s Odlukom grada Zlatara o držanju životinja i kućnih

ljubimaca iz koje smo saznali da svi vlasnici moraju pse po gradu voditi na uzici i da moraju pokupiti izmet za psom ili će, u suprotnom, morati platiti kaznu.

Plan je ostvaren

Na kraju smo napravili upute kako biti bolji vlasnik kućnih ljubimaca te napravili bonton za vlasnike pasa, podijelili ih građanima i stavili na mrežnu stranicu naše škole i Grada Zlatara. Oko škole smo postavili letke putem kojih smo ljubazno zamolili građane da uvijek pokupe izmet za svojim psom. Na temelju provedenog ispitivanja među učenicima možemo zaključiti da je naš plan djelovanja bio uspješan jer smo primijetili da oko škole nema više toliko psećeg izmeta, kod kuće više sudjelujemo u brizi za naše pse, mačke, ptice, ribice. No, još uvijek se nađe poneki nesavjesni građanin koji ne poštuje pravila. Projekt smo uspješno "obranili" na Državnoj smotri u Zagrebu. Bonton koji smo napisali mi, učenici 2.b razreda, pohvaljen je. (Ema Runjak, 2.b)

ŽIVOTINJSKI BONTON

1. PSA VODI NA PSEĆE IGRALIŠTE.

2. PSA TREBA VODITI U ŠETNJU.

3. PSA TREBA HRANITI I PROMIJENITI MU VODU.

4. O PSI

5. PAS T

ŽIVOTI

BONT

1. Ne puštajte p
2. Ne ostavljajte
3. Skupljajte iz
4. Ne hranite
5. Brinite se o

ŽIVOTINJSKI BONTON

1. REDOVITO ŠEĆI SVOG PSA NA UZICI!

2. SKUPLJAJ IZMET ZA PSOM!

3. NE VODITE PSA NA ZABRANJENA MJESTA!

TUĐEG PSA!

O ZDRAVLJU SVOG

AD JE DOBAR!

OTINJSKI BONTON

UŠTAJTE PSE BEZ

UŠTAJ PSA NA

IGRALIŠTA.

MLADUNCE NA

SVOJE PSE!

5. POČISTI PSEĆI IZMET.

Zahvaljujući osmašu Blažu Stужиću Zlatar dobio novu razglednicu

Pišu:

**Mateo Raškaj, 8.a
Damjan Bajsić, 8.b**

**Organizator, Osnovna škola
Vladimir Nazor iz Budinščine,
dobila je putem aplikacije
e-postcard 162 fotografije**

Blaž Stужиć, učenik 8.b razreda naše škole, osvojio je u jakoj konkurenciji drugo mjesto na Državnom natječaju iz digitalne fotografije "RAZGLEDNICA MOGA MJESTA — škljocni za sjećanje", koji je ove godine prvi put organizirala OŠ Vladimir Nazor Budinščina. U sklopu natječaja trebali su učenici od petog do osmog razreda iz cijele Hrvatske fotografirati neki detalj svojega mjesta po kojemu će se ono prepoznati te se upoznati s aplikacijom epostcard Hrvatskih pošta i samostalno putem te aplikacije poslati fotografiju na natječaj organizatoru.

Projekt je ostvaren u suradnji s Hrvatskom poštom pa je tako Zlatar, zahvaljujući Blažu čiji je mentor na natječaju bio naš knjižničar Denis Vinček, dobio 30 razglednica s motivom župne crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Težak zadatak

Iz naše škole radove su na natječaj poslali putem epostcard aplikacije još i Matija Varga, Nikola Kadoić i Dorijan Hanžek iz 8.b te Karlo Sviben iz 7.b razreda. Uz članove izvannastavne skupine Zlatarskih Iskrice Matea Raškaja i Damjana Bajsića

Nagrađena fotografija koju je snimio Blaž Stужиć iz 8.b

nazočili su Blaž, Matija, Nikola i Dorijan (Karlo je bio sa svojim razredom toga dana na izletu) svečanosti dodjele nagrada koja je održana u Budinščini u povodu Dana Općine.

Povjerenstvo u sastavu Suzana Ramić, učiteljica razredne nastave, Branko Bručić, umjetnički fotograf, te Damir Vnućec, fotograf i vlasnik

Foto-video studija Media 32, imalo je težak zadatak jer su na natječaj putem epostcard aplikacije Hrvatskih pošta pristigle 162 fotografije. Ipak, prva nagrada otišla je u Osijek, drugi je naš Blaž, a treće mjesto osvojila je učenica iz Kotoribe.

Blaž je za nagradu dobio 30 razglednica s motivom župne crkve koju je snimio i 30 poš-

tanskih maraka, a dvije je razglednice odmah darovao ravnatelju naše škole Marijanu Posariću koji je bio s nama u Budinščini te svojem mentoru.

Usto, pročelnik Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu, šport i tehničku kulturu Krapinsko-zagorske županije Ivan Lamot čestitao je u ime Krapinsko-zagorske županije Blažu i nadario ga vrijednom knjigom.

Izložba radova

Uz prvonagrađene, izabrano je još petnaest fotografija koje su tom prigodom također bile izložene kao najbolji radovi te su učenici i njihovi mentori primili zahvalnice za sudjelovanje u natječaju.

— Cilj ovoga projekta je približiti učenicima umjetnost fotografiranja i razvijati ljubav i ponos prema zavičaju u kojem žive, sačuvati od zaborava kulturno-povijesni identitet mjesta te očuvati i izvući iz zaborava razglednicu kao kulturno, povijesno i tradicijsko nasljeđe te zaboravljen način komunikacije među ljudima. U konačnici, cilj natječaja je popularizacija razglednica, tj. vratiti naviku slanja razglednica. Tako su, uz kreativan i zabavan rad učenika, pristigle razglednice cijele Lijepe Naše kao edukativan, uporabni i turistički materijal — kazala je na svečanosti dodjele nagrada ravnateljica Osnovne škole Vladimir Nazor Budinščina Marija Zozoli.

Fotokolaž Naše fotografije na izložbi u središtu Zagreba

ZAGREB — Matija Varga, Dorijan Hanžek i Jurica Hađar iz 8.b sudjelovali su na 10. izložbi digitalne fotografije, fotonatječaju državne razine koji organizira OŠ Dr. Ivan Merz iz Zagreba. Tema je bila voda i na natječaj poslale su četiri fotografije. Konkurencija je bila velika jer je

fotografije poslalo 197 učenika iz 54 škole iz cijele Hrvatske — i to 420 fotografija. Na izložbi u središtu Zagreba predstavljene su dvije fotografije koje je snimio Matija Varga s naslovom: "Više, više... možda ipak previše" i "Užitak za oko ili igranje s prirodnim resursom", obje s

motivom fontane pred Zagorskom katedralom. Matija ih je snimio u Pregradi. Ravnatelj Zvonko Piljek, uz čestitke, priredio je iznenađenje: ukusni ručak u školskoj kuhinji. Pozvao je učenike naše škole da i dogodi- ne sudjeluju u tom natječaju. (Jurica Hađar, 8.b)

Radost, božićna sreća i obiteljske jaslice donijeli fotobroncu

Piše:
Valentina Sviben, 7.a

Matija Varga, učenik 8.b razreda OŠ Ante Kovačića iz Zlatara, osvojio je brončanu medalju i treće mjesto na državnom fotografskom natjecanju Koprivnički salon fotografije "Sretno dijete – sretna obitelj". Ovo je natjecanje održano već desetu godinu, a u 2017. odazvala su se 72 autora s čak 345 fotografija.

Predsjednik Foto kino kluba Podravina, koji je organizator ovoga natjecanja, Krešimir Juratović istaknuo je na svečanoj dodjeli nagrada u Koprivnici kako je tročlano povjerenstvo u sastavu Vladimir Puž, Dražen Tetec i Valerija Golubić radove ocjenjivalo pod zaporkama tako da je bila zajamčena potpuna objektivnost.

Među dobitnicima nagrada, većina kojih su već prekaljeni fotografi, Matija je bio najmlađi laureat pa je u tome njegov uspjeh još i veći.

Treći put na natječaju

Brončanu medalju predala mu je zamjenica gradonačelnika Koprivnice Melita Samoborec i čestitala mu na njegovoj kolekciji dviju fotografija pod nazivom "Uz blagdane sreća je još veća".

Predsjednik Foto kino kluba Podravina Juratović naglasio je kako je to već treća godina da učenici zlatarske osnovne škole sudjeluju na tom natjecanju pod mentorstvom stručnog suradnika knjižničara Denisa Vinceka – i to uvijek uspješno. Naglasio je kako je moto natjecanja "Stop nasilju!" i pozvao sve da se uključe i u 11. koprivnički salon fotografije te najavio ponovni susret početkom studenoga uz proslavu Dana Grada Koprivnice.

Kolekcija dviju fotografija pod nazivom "Uz blagdane sreća je još veća" donijela je Matiji Vargi iz 8.b fotobroncu na Koprivničkom salonu fotografije

Upravo Matijine fotografije i fotografije na kojima je djevojčica Rubi privukle su veliko zanimanje posjetitelja izložbe.

Na meti objektiva

Zanimljivo je da su oni, osmaš Matija Varga i dvogodišnja Rubi, bili zvijezde i mete objektiva fotografa na otvorenju. Fotografije kojima je osmaš iz sela Svibeni osvojio žiri prikazuju obiteljsku sreću

uz božićne jaslice i božićno drveće u zlatarskoj obitelji Sviben pa je tako s Matijom i njegovim mentorom knjižničarom otvorenju izložbe nazočio i Matijin prijatelj, učenik 8.a razreda OŠ Ante Kovačića Zlatar, Luka Sviben.

– Jaslice radimo svi: moj tata Kristian, mama Ksenija, sestra Valentina i ja. Prve jaslice napravili smo, točno se sje-

Na natječaj koji je državne razine odazvala su se 72 autora s 345 radova. Povjerenstvo je radove ocjenjivalo pod zaporkama čime je zajamčena potpuna objektivnost

ćam, kad sam išao u prvi razred. Onda sam uglavnom promatrao, a najviše je tada radio tata. Danas sam ja već velik pa sam ja preuzeo glavnu ulogu u osmišljavanju, ali isto tako i gradnji jasllica. Otprilike tjedan prije Božića idemo u šumu i tražimo stare panjeve. Sprhle, odnosno šuplje. Svake godine gradimo nove jaslice, što znači da nam treba desetak panjeva – ispričao je Luka.

Fizički i kreativni rad

Panjevi su sasušeni pa ih, kaže, lako iščupaju iz zemlje. Nisu ni teški, a ni šuma nije daleko, pa ih Luka sa sestrom bez problema donese doma. Onda slijedi kreativni dio.

– Svake jaslice imaju štalicu, nekoliko planina, jezero, pašnjak, pastire, životinje, tri kralja, malog Isusa, Mariju i Josipa, pa tako i ove naše. Sve te figurice radimo od gline i bojimo ih. Razlika jasllica u mojoj obitelji u odnosu na druge jaslice je u tome što su naše puno veće i unikatne jer svake godine radimo nove i svake su godine drukčije – objašnjava osmaš Luka Sviben.

Još jedan fotospjeh na državnoj razini Cvijet koji nije bio ništa kriv osmašice Nikoline Šumige na Eko-fotki

FERDINANDOVAC – Na Državnom fotonatječaju Eko-fotka, koji tradicionalno organizira Osnovna škola Ferdinandovac, ove je godine pod mentorstvom stručnog suradnika knjižničara Denisa Vinceka sudjelovalo petero učenika iz naše škole: Matija Varga, Nikolina Šumiga i Dorijan Hanžek iz 8.b, Luka Sviben iz 8.a te Karlo Sviben iz 7.b razreda. Fotografija Cvijet koji nije bio ništa kriv u kategoriji Ovo nanosi bol majci prirodi, koju je snimila Nikolina Šumiga, ove je godine izložena na tom Državnom fotonatječaju. Nakon Jurice Pribolšana (Eko-

fotka 2015.) i Vilima Kobeščaka (Eko-fotka 2016.), ovo je treći put (Eko-fotka 2018.) da je fotouradak učenika iz naše škole tako odlično plasiran. Naglasimo da je na natječaj pristigla 871 fotografija iz 73 škole. Ravnatelj naše škole Marijan Posarić prenio je sudionicima natječaja čestitke organizatora i Nikolinu nadario prigodnim darom. Uspjeh Nikoline i njezinih prijatelja Matije, Dorijana, Luke i Karla, koji su svi članovi Fotografske skupine, velik je s obzirom na to da su fotografije snimali mobitelom. **(Patrik Delija, 7.b)**

Prvo mjesto u županiji dovelo me u Vukovar

Učenica petog razreda naše škole osvojila je šesto mjesto u državi. Za naš list opisuje i što je sve posjetila u Gradu Heroju

Piše: Veronika Kršnik, 5.a

Veronika s mentoricom Kristinom Fruk pred Gimnazijom Vukovar

Državno natjecanje iz geografije održalo se ove godine od 23. do 25. travnja u Vukovaru. Bila sam pozvana jer sam osvojila prvo mjesto na županijskom natjecanju u kategoriji učenika petog razreda osnovne škole. Putovali smo autobusom i stigli u Slavoniju oko tri sata poslijepodne. Smjestili smo se u svoje hotelske sobe, a zatim krenuli prema Dunavu gdje smo se vozili brodom Bajadera.

Dunav kao more

Jako mi se svidio Dunav, toliko je širok da izgleda kao more. U hotelu smo večerali, a zatim je slijedilo svečano otvorenje natjecanja. Ujutro, nakon doručka, krenuli smo prema Gimnaziji Vukovar ispred koje smo svi stajali jedni do drugih tako da smo

oblikovali jedno veliko srce koje je fotograf snimio iz zraka. Zatim smo pisali ispit koji se sastojao od dva dijela, teoretskog i praktičnog. Dok smo čekali privremene rezultate, išli smo u razgledanje dvorca obitelji Eltz gdje smo vidjeli staro oružje, nošnje, skulpture, vaze i druge stare predmete. Nakon toga prošetali smo gradom i došli do obale Dunava gdje se nalazi veliki križ od bijela kamena posvećen žrtvama za slobodu Hrvatsku. Zatim smo se uputili prema crkvi sv. Filipa i

Natjecalo se

15
učenika u kategoriji u kojoj je bila Veronika

Jakova gdje smo vidjeli jedan urušeni zid. Prošetali smo i do Vodotoranja te se vratili u Gimnaziju Vukovar da pogledamo privremene rezultate.

Sreća ali i žalost

Osvojila sam šesto mjesto i bila sam sretna, ali bilo mi je žao jer sam mogla biti i četvrta da mi nije bio oduzet jedan bod zato što sam u jednom odgovoru, koji je bio točan, nečitko napisala slovo "k"! Nakon ručka imali smo mnogo slobodnog vremena do službenog izvještaja o

Veronika bi bila

4.,
ali zbog nečitkog odgovora nisu joj priznali jedan bod

rezultatima. Sljedećeg jutra, nakon doručka, krenuli smo prema Vučedolu u Vučedolski muzej. Tamo smo vidjeli kopiju vučedolske golubice, stare vaze, cipele, zvijezde koje su ljudi nekada promatrali, pa čak i staru konstrukciju kuće na području Vučedola. Zatim smo se uputili prema Memorijalnom groblju gdje su pokopane sve pronađene vukovarske žrtve Domovinskog rata. Nakon podjele priznanja i svečanog zatvaranja natjecanja krenuli smo natrag prema Zlataru.

Prekrasna

3
dana u Vukovaru Veronika će pamtiti cijeli život

ZLATARSKI Iskrice

godina iskrenja

Izlazak Iskrice “poklopio se” s otvorenjem nove školske zgrade u Ulici V. Nazora. List je bio izložen u obliku zidnih novina, ali i u rukopisu jer su se prvi brojevi rukom prepisivali u deset primjeraka

PRVO RAZDOBLJE ISKRENJA ODAKLE IME TE KAKO JE SVE POČELO

Zlatarske Iskrice prije 60 godina pokrenula je učiteljica Mirjana Belov

Mirjana Belov radila je kao učiteljica razredne nastave i likovnog u zlatarskoj osnovnoj školi od 1951. do 1960. godine. S Emom Lovrečki pokrenula je školske godine 1957./58. školski list koji počinje izlaziti kao zidne novine koje su sadržavale literarne i likovne radove. Na prijedlog Mirjanina supruga Stjepana, koji je bio tada školski inspektor, učiteljice Mirjana i Ema napuštaju koncept zidnih novina i nastaje pravi školski list.

Podatci u spomenici škole

O tome postoje podatci u spomenici Osnovne škole Ante Kovačića, Zlatar. Krešimir Varga, koji je kao učenik Srednje škole Zlatar bio urednik 50. broja

osnovnoškolskoga lista, razgovarao je prije deset godina s učiteljicom Belov. Varga se prisjeća tih trenutaka kada mu je učiteljica Mirjana Belov rekla kako je sa svojim suprugom osmislila ime našega školskog lista.

Nečitljiv dječji rukopis

– Kako bi bilo da im damo ime Iskrice – jer u njima će biti dječji početni radovi? Djetetu nešto sine, nekakva iskra, iskrica i ono to zapiše – ispričala je Krešimiru okolnosti nastanka imena našega školskog lista.

Učiteljica Mirjana pregledavala je i ispravljala radove, učiteljica Ema ih je prepisivala jer tada nisu imali pisače

strojeve – sve se radilo ručno. Belov bi ih tada posložila po stranicama, a Lovrečki je onda sve to prepisivala u deset primjeraka. Na pitanje zašto je dječje radove prepisivala učiteljica Lovrečki, Belov je Krešimiru Vargi odgovorila da je “problem bio nečitljiv dječji rukopis”.

Iskrice su se slale i u područne škole, a učenici su bili zaduženi da list kruži među njihovim obiteljima. U zlatarskom kotaru Iskrice su bile prvi školski list, a u Krapinsko-zagorskoj županiji samo su dvije škole prije zlatarske imale svoje škole listove: donjostubički Dječji list i pregradski Zvonček (oba su pokrenuta 1956., op. a.), no nijedan od njih nema sačuvan svoj prvi primjerak.

ISKROKOVAČNICA: 60 godina iskrenja, podlistak Zlatarskih Iskrice br. 60. Autorica tekstova: Paula Sviben, 7.a. Urednik podlistka: Leonardo Riharić, 7.b. Odgovorni urednik: Denis Vincek. Grafički urednik: Matija Varga, 8.b. Fotografije: Arhiva/Zlatarske Iskrice, Pučko otvoreno učilište Zlatar, Zagorje International/Mladen Mandić i Matija Bingula, 8.a. Autorica fotografije na prvoj stranici podlistka: Marta Kotolenko, 4.a. Autorice mozaika na zadnjoj stranici podlistka: Nives Piljak, Lana Rod i Lorena Kulfa iz 2.b. Lektura: Marijan Posarić i Denis Vincek.

Prvi procvat Iskrica bio je već šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća

Prvašić Noa Emanuel, autor jednog priloga u ovome broju Iskrica, s peharom iz šk. god. 1974./75.

Olaskom Mirjane Belov iz Zlatara u Krapinu rad na Iskricama nastavili su 1960. Jasna i Miljenko Mlakar. I oni su danas pokojni, a s njima je za 50. broj Zlatarskih Iskrica također razgovarao srednjoškolic Krešimir Varga. Donosimo isječke iz tog razgovora. Jasna Mlakar spomenula je da su u prijelaznom razdoblju na Iskricama radili i Nedjeljka Đajić, Emica Ružić, Marija Reberšek, Nikola Jelačić.

Naše pa Literarne Iskrice

Jasna Mlakar došla je u zlatarsku osnovnu školu 1956. godine. Predavala je hrvatski, potom bila i školski pedagog, vodila pjevački zbor; iako nije bila knjižničar, radila je u knjižnici i tamo okupljala učenike koji su radili na Iskricama. Njezin suprug Miljenko došao je u školu 1960. kao nastavnik likovne kulture i tu je ostao do mirovine 1993. godine. List napreduje i već do 1965. izlazi na 16 stranica A5 formata. Te godine Iskricice mijenjaju ime u Naše Iskricice i počinju izlaziti na 12 stranica A4 formata. Iako se 1967. u školi osniva novinarska grupa, činjenica je da ipak u ovom razdoblju iskrenja prevladavaju literarni i likovni radovi pa su neki brojevi lista čak nosili ime Literarne Iskricice.

Brojna priznanja

Tekstove uređuje Jasna Mlakar, koja se javlja i kao autorica mnogih članaka, a njezin suprug kao ilustrator. List se tiska u 400 primjeka. U povodu desete obljetnice izlaženja list na državnom natjecanju osvaja 1. mjesto, a već sljedeće školske godine zlatarski školski novinari i literati osvajaju čak devet republičkih nagrada. U školskoj godini 1974./75. novinarska grupa proglašena je na Republičkom susretu u Karlovcu najboljom u državi.

Prijelazno razdoblje prema grafički modernijem konceptu počinje u lipnju 1998. zaslugom učiteljice hrvatskoga Koraljke Parlaj i učiteljice informatike Nine Posarić. List ima 46 stranica koje se u crno-bijeloj boji umnažaju pomoću fotokopirnog aparata, dok su naslovnica i zadnja stranica prvi put u boji.

Uvijek ti rokovi

Kada su rokovi stiskali, valjalo je i prenočiti u školi. Za dvodnevni boravak, od ponedjeljka ujutro do utorka navečer, trebalo se dobro i logistički pripremiti.

U uredništvu su i učitelj likovnoga Zvonko Šarčević kao likovni urednik i učitelj nje-mačkoga Marijan Posarić kao tehnički urednik.

Velik entuzijizam

Broj stranica i naklada smanjuju se, no list izlazi zahvaljujući entuzijizmu učitelja urednika. Glavna urednica Koraljka Parlaj odlazi iz škole 2003., a na njezino mjesto dolazi Natalija Kovačić koja u školskoj godini 2003./04. osniva novinarsku grupu. Natalija Kovačić na kraju školske godine odlazi iz škole i glavnom urednicom postaje učiteljica hrvatskoga Veronika Podobnik-Stipanec. U školskoj godini 2004./05. dolazi do velikog grafičkog unaprjeđenja lista zahvaljujući Krešimiru Vargi koji je sudjelovao na Školi stvaralaštva Novigradsko proljeće i koji nakon Nine Posarić postaje zadužen za grafičko oblikovanje i prijelom lista te, iako je otišao u srednju školu, ostaje u Iskricama kao grafički urednik i u sljedećim brojevima.

List cijeli u boji

Školske godine 2006./07. Iskrice prvi put izlaze cijele u boji. Veronika Podobnik-Stipanec odlazi na porodiljni dopust, a novinarska grupa prestaje s radom. U uredniš-

TREĆE RAZDOBLJE ISKRENJA PRIJELAZ NA MODERNIJI KONCEPT

Zbog rada na listu učiteljica Nina Posarić prenoćila u školskoj zgradi

Prve Iskrice koje su imale naslovnicu u boji izišle su u lipnju 1998. godine (desno). Zlatarske Iskrice prvi put cijele u boji izlaze školske godine 2006./07.

tvo sljedećeg broja ulaze učiteljice hrvatskog Nevenka Šušljek i Brankica Matijašec te socijalna radnica koja radi u knjižnici Natalija Raić.

Uloga K. Varge

Glavni, odgovorni i grafički urednik jubilarnog 50. broja je, sada već srednjoškolac, Krešimir Varga koji u sljedećih deset godina ostaje vanjski savjetnik za dizajnerska rješenja. Od tog 50. broja do danas list nosi ime Zlatarske Iskrice.

U sljedećem se broju u uredništvo vraća Veronika Podobnik-Stipanec. Ovaj i sljedeći broj kao glavna, odgovorna i grafička urednica potpisuje Natalija Raić. Udio novinarskih formi raste, ali još uvijek prevladavaju literarni radovi.

Četvrto doba iskrenja Glavni urednici postali su učenici i opravdali su dobiveno povjerenje

I ako Zlatarske Iskrice izlaze 60 godina, dolaskom Denisa Vinceka, dipl. bibliotekara i dipl. novinara, na radno mjesto stručnog suradnika knjižničara i voditelja izvannastavne skupine Zlatarske Iskrice, počinju u listu prevladavati novinarske forme koje su dotad bile podzastupljene u odnosu na literarne radove. Glavni urednici školskih novina postaju učenici koji sami određuju temu pojedinog broja i list se počinje slati na LiDraNo. Školska knjižnica postaje središte naše škole: medijsko, motivacijsko, kulturno, komunikacijsko, stvaralačko. Učenici se tu sastaju svaki odmor – mali, veliki, poslije nastave. Čak i tijekom ljetnog, zimskog ili proljetnog odmora. Jer, posla na listu ima tijekom cijele godine. Od osmišljavanja kako obraditi temu, koje nove rubrike uvesti, koje novinarske forme odabrati, tko će koji tekst napisati, kakve fotografije treba snimiti i tko će to najbolje odraditi pa do dizajniranja i grafičkog oblikovanja lista. Sve se to radi u školskoj knjižnici. Osim, naravno, priča koje se pronalaze i rade na terenu. List je velik projekt naše škole jer taj projekt počinje 1. rujna i završava 31. kolovoza sljedeće godine. Radi se cijelu školsku godinu. Učenicima je pritom dano veliko povjerenje i oni su ga opravdali. To dokazuje činjenica da su svih sedam brojeva koje su učenici pripremili bili na LiDraNu najbolji u Krapinsko-zagorskoj županiji, a 59. broj proglašen je najboljim u državi na natječaju Biramo najbolji školski list. Zamolili smo sve dosadašnje urednike, uključujući i urednika ovoga broja, da napišu kako su se zapravo našli na uredničkome mjestu i po čemu će pamtiti rad na “svojemu” broju lista. Na poslovima pripreme lista angažiran je, uz voditelja školske novinarske družine Denisa Vinceka, i naš ravnatelj Marijan Posarić koji od 2011. lektorira Zlatarske Iskrice i radi korekturu lista.

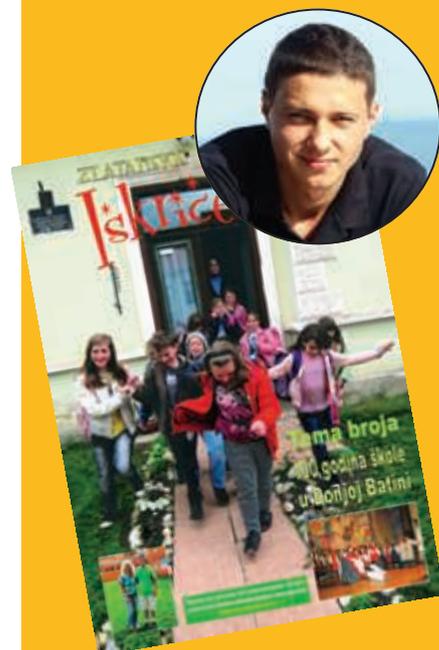

Brigita Adanić: “Valjda sam bila najhrabrija ili najglasnija”

Sjećam se tog proljeća 2011. godine. Knjižničar Denis došao je u našu školu 2. svibnja 2011. godine i već taj tjedan tražio je među nama učenicima ekipu zainteresiranu da napravi školski list. Pisala sam sa svojim prijateljima i za prijašnje brojeve, ali nikad mi učenici nismo dotad imali aktivnu ulogu: nitko nas nije pitao za naše ideje i želje o čemu da se piše u listu. Bilo nam je malo čudno u početku to što se odjednom i nas nešto pita. Ja sam valjda bila najglasnija ili najhrabrija i tako sam postala urednicom, prvom učenicom urednicom u povijesti našega školskog lista. Bila sam šesti razred i zapravo bila spona između voditelja i ostalih učenika, novinara. Razmislili smo se tih dana s blokićima i olovkama u rukama po školi jer vremena nije bilo. Mjesec i pol do završetka nastave, a materijala za list baš i nije bilo. Marljivo smo radili i uspjeli smo. Broj smo “začinili”, sjećam se, Stephanom Macchijem, tada popularnim kuharom koji je imao svoj show na nekoj nacionalnoj televiziji. Vidjeli smo ga pred zgradom gradske uprave koja se nalazi nasuprot našoj školi (pokušao je u Zlataru pokrenuti neki biznis) i uspjeli smo ga pridobiti u “inspekciju” naše školske kuhinje. Ta je priča završila na zadnjoj stranici. Zlatarske Iskrice te je godine naš voditelj prijavio na LiDraNo. Bilo je to prvi put da je naš list na toj smotri i odmah je predložen za Državnu smotru.

Marko Varga: “Nismo imali fotografiju s narcisima, no stvar su spasili Iva i Boško”

Mene je godinama zanimala fotografija. Bio sam i u Školi stvaralaštva Novigradsko proljeće. Tako je knjižničar Denis zapazio moj rad i predložio mi da budem urednik školskog lista u sedmom razredu. Tema broja bila je sto godina naše područne škole u Donjoj Batini. Taj broj donosi prvi novinarski izlazak na teren i prvi zreli intervju, koji su s nekadašnjim polaznikom te škole Milanom Preisom napravili u Donjoj Batini novinari Iskrice Sandro Cesar i Josip Gerguri. Njih dvojica ozbiljno su se i dugo pripremali za taj razgovor, tražili podatke o svojem sugovorniku i prvi su novinari Iskrice koji su išli, kako se to kaže, po priču izvan škole. Mentor je stalno govorio da tekst mora imati dobar naslov i sjećam se kako je rekao: “Može!”, kad sam mu za taj razgovor predložio naslov: “Mi smo se sramili, a danas dečko ima pucu već u prvom razredu”. Sjećam se i jedne anegdote. U školi su nam prekasno rekli da je u tijeku prodaja narcisa za Zagorsku ligu za borbu protiv raka. Sve je bilo gotovo, a mi nemamo fotografiju. Ostalo je nekoliko narcisa i stvar je spasila Iva Pribolšan. Uzela je cvijeće i u parku koji je preko puta škole našla legendarnog Boška, “uvalila” mu cvijeće u ruku, ja sam ih fotografirao, a onda mu je Iva rekla odrješito: “Sad to daj natrag!” I uzela mu narcise.

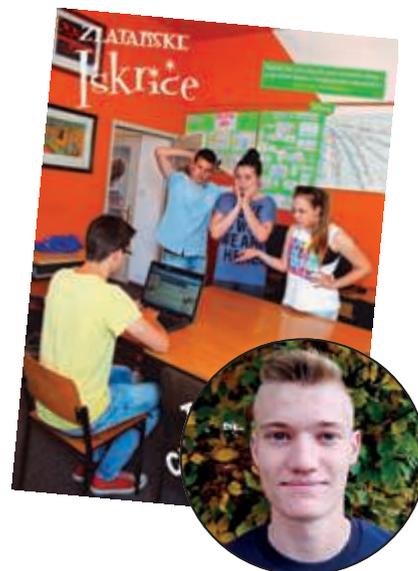
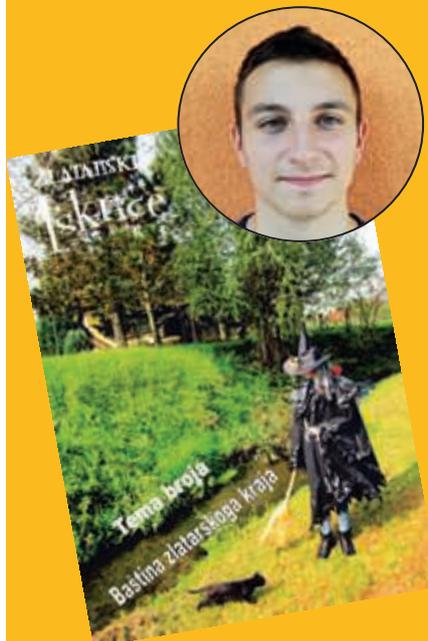

Hrvoje Stažnik: “Zbog lista je učitelj tjelesnog danima vježbao stoj na rukama”

U školsku knjižnicu, mjesto gdje se stvara školski list, redovito sam dolazio od petog razreda i pratio što se sve radi. U šestom razredu knjižničaru sam predložio da bi bilo zanimljivo posvetiti jedan broj lista sportu i našim učenicima koji se bave sportom. Knjižničar je rekao kako je to odlična ideja i odlučili smo se za sport, a ja sam postao glavni urednik toga broja. Naradili smo se. Te se godine, kad se pročulo za temu, u novinare uključilo i mnogo učenika sportaša. Uspjeli smo predstaviti sve sportove, proveli u školi anketu, objavili prvi komentar, razgovarali i s našom psihologinjom i učiteljem tjelesnoga. Tu ima jedna anegdota. S profesorom Škrlecom razgovarali su osmaši Josip Pribolšan i Jan Stjepan Dominić koji su tada bili među najboljim nogometašima u županiji u svojem uzrastu. Htio sam da uz taj tekst imamo neku ludu fotku i rekao Josipu i Janu neka predlože profesoru da sva trojica naprave stoj na rukama i da ih tako fotkamo. Kao urednik bio sam prisutan tom razgovoru i fotografiranju. Sjećam se kako se profesor malo nećkao i nije baš bio oduševljen. No, kad je pristao, vidjela se kod Josipa i Jana panika – hoće li oni uspjeti napraviti lijep stoj na rukama. Bila je to odlična fotka. Od ovoga broja uvedena je praksa da Iskrice uvijek imaju jednu veliku, jaku temu koju učenici obrađuju s različitih gledišta.

Jurica Pribolšan: “Na novinarskom zadatku može se i fino najesti”

Ja sam bio urednik Iskrice u sedmom razredu. Kako sam to postao? Napisao sam nekoliko tekstova za broj čiji je urednik bio Hrvoje s kojim sam išao u razred. I nekako je sve dalje bio normalan slijed. Danas, s odmakom od nekoliko godina, mogu reći da tema broja možda ipak nije bila toliko privlačna učenicima, no odradili smo ju vrlo profesionalno. U sjećanju mi je ostalo osmišljanje fotografije za naslovnicu toga broja. Jedna prijateljica iz razreda zamaskirala se u copernicu i u kadar nam je, kao naručena, uletjela crna mačka. Bila je to kul naslovnica. Sjećam se i kraflina koje nam je, govoreći o zlatarskom fašinjeku, ispekla jedna mještanka. Nekad se na novinarskom zadatku može i dobro i fino najesti. Palo mi je na pamet sada još nešto iz toga broja. U posjetu školi bila je Dinka Juričić iz Školske knjige i u razgovoru za školski list otkrila nam je da u njezinu domu nema televizora. “Nemam televizor tako da mi ne krade vrijeme za čitanje” – bio je naslov teksta. I još jedan naslov bio je neobičan. Možda je nekima bilo malo morbidno, no i smrt je dio života. Dok smo istraživali sve veza-no uz baštinu zlatarskoga kraja, nastao je tekst: “Kre mrtveca v lies se dele one koj je štel imeti. Znali su mu deti vina ili rakije, karte će se rad kartal!” Malo dulji naslov, no takav trend pojavio se u tiskanim medijima i postoji još dandanas.

Marko Stažnik: “Otkrio sam legendarnu Ljubu zvonarku”

Mislim da je tema broja čiji sam ja bio glavni urednik u sedmom razredu bila jedna od jačih. Cyberbullying. Osim nas novinara koji smo uvijek više angažirani na pripremi školskog lista, valja reći da zapravo s listom živi cijela škola jer mi Zlatarske Iskrice ne radimo – kao što bi netko na prvi mah mogao zaključiti – “za LiDraNo”, nego za sve učenike, roditelje, učitelje, za naše mjesto. Tako je te godine, u cilju prevencije vršnjačkog nasilja, u školi posađen cvijet tolerancije koji je trebao simbolizirati manje nasilja. Posadio ga je Vilim Kobeščak, koji je mene naslijedio na uredničkome mjestu. Naš novinar Patrik Raškaj predstavio je u tom broju Ljubicu Magaš, ženu koja se već četvrt stoljeća bavi nečim neobičnim u Martinšćini, selu nedaleko od Zlatara. Osim tada odličnog teksta, dvije godine poslije toga nastala je radijska emisija Ljuba zvonarka s kojom je, pazite sada, Vilim Kobeščak bio na Državnoj smotri LiDraNo 2017., a godinu nakon toga su, također budući urednici Iskrice, Matija Varga i Leonardo Rihtarić, snimili i dokumentarni film o sada već legendarnoj Ljubi, koji je 2018. pozvan na Smotru hrvatskog školskog filma u Sinju. A kako sam ja postao urednik? Eto, urednik je bio moj stariji brat uz kojeg sam učio novinarstvo i s njim dolazio u knjižnicu. Kad me knjižničar Denis pitao na početku sedmog razreda jesam li spreman, nisam dvojio ni trenutka.

Vilim Kobeščak: “Već u četvrtom razredu sam rekao knjižničaru da želim biti novinar”

Ja sam još u četvrtom razredu znao da ću, “kad odrastem”, biti novinar i urednik Iskrica. Kako? Bio je nekakav dan zdrave hrane i imali smo ručak, baš u učionici a ne u holu kao svaki dan, od juhe do desertu. Došao je naš knjižničar Denis, više se ne sjećam s kim, ali znam da je bila neka cura koja je napravila priču o tome. Osim priče, anketirala je četvero učenika, a među njima bio sam i ja. Sutradan sam otišao u knjižnicu i rekao knjižničaru da bih i ja želio biti novinar. Ne sjećam se svojega prvog novinarskog teksta, ali znam da su ubrzo nastajali jedan za drugim. Upijao sam sve što su radili moji prethodnici: Hrvoje, Jurica i Marko. I onda, na kraju šestog razreda, knjižničar je rekao da napunim baterije preko ljeta jer od jeseni preuzimam uredničku palicu. Mom veselju nije bilo kraja. Podijelio sam tu vijest odmah s roditeljima i oni su bili moja velika podrška. Dobio sam zadnji dan škole i konkretan zadatak: osmisлити temu. Cijelo sam ljeto mozgao i tek na kraju kolovoza sinula mi je ideja kako bi bilo dobro predstaviti hobije naših učenika, ali i učitelja. Naglasio bih još nešto. Kao urednik, od našeg voditelja Denisa preuzeo sam još jednu odgovornost. Dobio ili preuzeo? Ma svejedno. Pripremio sam sljedećeg urednika, Matiju Vargu, i uputio ga u tajne novinarstva koje sam ja naučio od našeg mentora.

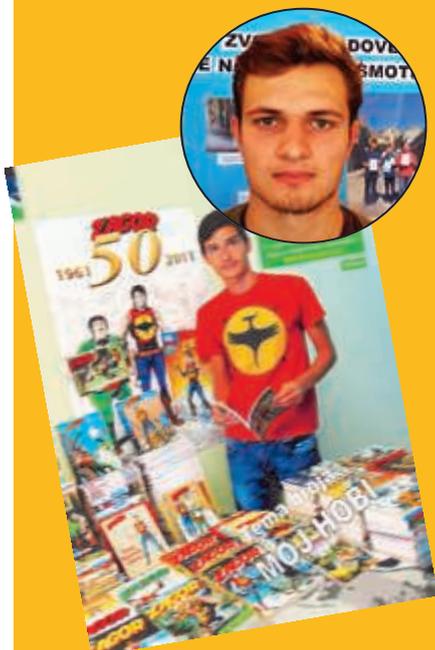

Matija Varga: “Nema u novinarstvu vremena za razmišljanje o strahu, nema tu hoćeš-nećeš”

Sjećam se točno svog prvog dolaska u školsku knjižnicu. Bio je početak listopada i jedan dan, nakon nastave, doveo me u knjižnicu Vilim. Ja sam tada krenuo u sedmi razred, a on je bio osmaš. Prije baš nisam dolazio u knjižnicu, no Vilim je sa mnom preko ljeta na vatrogasnim vježbama pričao o Iskricama i kako je to on kao urednik sa školskim novinarima i s knjižničarom pripremao list. Kad sam došao u knjižnicu, znao sam već sve o MS Publisheru, programu u kojemu se u našoj školi prelama list. Vilim mi je bacio bubu u uho da bismo kao temu “mojega” broja mogli odabrati kućne ljubimce. Hrabro sam to predložio knjižničaru i rekao kako mislim da je najbolje da odmah u školi provedemo anketu jer će nam ona sigurno pokazati smjerove za dalje. Tako je i bilo. Podatak da jedan učenik drugog razreda ima kod kuće kraljevskog pitona doveo nas je u Zagrebački zoološki vrt. Razgovarali smo s Ivanom Cizeljkom, kuratorom za gmazove i taj moj tekst “Zmije kućni ljubimci, da ili ne?” doveo me na Državnu smotru LiDraNo 2018. u Primošten. Pravi novinar ne sjedi i ne prepisuje s kojekakvih portala, nego izlazi na teren. Tako se u zoološkom dogodilo još nešto – u rukama sam i ja držao kraljevskog pitona. Nema tu hoćeš-nećeš, nema vremena za razmišljanje o strahu. Moraš priču doživjeti i proživjeti.

Leonardo Rihtarić: “Smijali smo se do suza dok su fizioterapeuti istezali Matea”

Jednog listopadskog dana došao sam u školsku knjižnicu s dečkima iz razreda po neku knjigu za lekturu. Pokrenula se rasprava o mom novom filmu koji sam postavio na svoj kanal na YouTubeu. Očito, čuo je to i knjižničar i pitao me je li istina da snimam filmove. Potvrdio sam mu i on se odmah u to sam uvjerio pogledavši moj kanal. Naš knjižničar Denis iznio mi je ideju da ja okupim ekipu koja će snimiti film za Smotru hrvatskog školskog filma. Pitate se, gdje su u cijeloj priči Zlatarske Iskrice? Uz rad na dokumentarcu počeo je i moj rad na Iskricama. Nekako se sve to dogodilo samo od sebe. Dok sam s knjižničarom, Matijom i Mateom raspravljao tih prvih dana o filmu, moja ekipa u knjižnici bila je uvijek na mobitelima posvećena igricama. Slagali smo scenarij, a meni su misli počele lutati. Odjednom sam pitao knjižničara jesmo li ikad računalne igre imali za temu broja. Eto, tako nam se dogodila tema, a ja sam postao urednik. Mislim da smo napravili odličan posao i pritom smo se jako zabavili, tako da nam priprema jubilarnog broja nije uopće bila teška. Najviše smijeha, do suza, bilo je kad smo pripremali priču s fizioterapeutima u Stubakima. Ne znam tko se više smijao: Mateo koji je bio naš fotomodel za “istezanje nakon dugog sjedenja za računalom” ili mi – koji smo ga gledali kako ga fizioterapeuti istežu.

**Iskrice su
dočekale j
vjerujem o
doživjeti i**

Pronašli smo autora koji je pisao za prvi broj Zlatarskih Iskrice. To je Ivica Jembrih plemeniti Cobovički, pisac s 55 objavljenih knjiga. Razgovarali smo s njim u Domu za starije i nemoćne u Varaždinu gdje je osebujni pjesnik već neko vrijeme. U kolicima je, nepokretan nakon što ga je na zebri pregazio motorist, oporavlja se od teške upale pluća i moždanog udara

naš mentor Denis Vincek poznaje, kako to sam veli, osebujnog Cobovičkog i kaže da je dvaput s njim razgovarao u Gregurovcu dok je radio kao urednik regionalnog izdanja Večernjeg lista prije nego što je došao raditi u zlatarsku školsku knjižnicu. Preko tajnice Kajkaviane Vlaste Horvatić-Gmaz naš knjižničar došao je do telefonskog broja Jembrihove supruge Anice koja živi u Čakovcu i mi smo stigli u Dom za starije i nemoćne u Varaždin gdje je ovaj nesvakidašnji pjesnik već neko vrijeme. U kolicima, nepokretan nakon što ga je na zebri pregazio motorist, oporavlja se od teške upale pluća i moždanog udara. No, i dalje bistra uma i britka jezika. I govori mješavinom kajkavskog i štokavskog.

“Može gore”

– Je, pa kak se ne bi tega zamislil. Napisal sam ne jen, nek dva rada koji su objavljeni u Zlatarskim Iskricama. To su pjesma Črna vrana i Pod hrastićem, rad napisan na štokavskom. Pazite, to je bila 1957., Informbiro, Staljin, Rusija, odnosno Sovjetski Savez s jedne i Jugoslavija s Titom s druge strane. Ja sam napisal pjesmu i dal bilježnicu mojemu razredniku Željku plemenitom Cebociju koji je predaval hrvatski. On je rekel da može, zamislil se tega i dendenes, i rekel da bu

politik. Bila su to osjetljiva vremena, objašnjava, jer jedan dan trebalo je biti za Staljina, a sutradan protiv njega. Tako je jedan dan netko govorio protiv Staljina i zbog toga završio na noćenju u miliciji, a drugi dan, kad je pušten, govorio je pak za Staljina i opet završio na noćenju u miliciji jer su se okolnosti preko noći promijenile.

Prvi je mogao biti zadnji

Iako volim našu povijest i mislim da sam iznadprosječno upoznata s činjenicama o povijesnim događanjima u ovim krajevima, kako neki vole reći, od stoljeća sedmog naovamo, tek nakon razgovora, kad sam malo detaljnije pročitala u povijesnim knjigama o tim događanjima 1950-ih, postalo mi je jasnije koliko su zapravo hrabri bili Ivica Jembrih plemeniti Cobovički, njegov razrednik Željko plemeniti Ceboci, ali i direktor Ružić koji je, očito, na sve to samo zažmirio iako bi i drug direktor i drug Ceboci (tada su svi bili drugovi, op. a.) dobrano obrali bostan da je netko potegnulo tu temu. Mogao je prvi broj školskog lista biti i posljednji, no Jembrihovo svjedočenje uz činjenice, ali i malo šale, kaže da ako su Iskrice preživjele Informbiro i prvih 60 godina, mogu opstati još barem do stotog broja u tiskanom izdanju. Jembrih je

preživjele Informbiro, ubilarni 60. broj i da će u tiskanom izdanju svoj 100. broj. Vidjet ćete!

Kako pronaći nekoga tko je danas živ, a da je pisao za prve Iskrice? Prije 60 godina?! Naoko težak zadatak, a zapravo, uz pomoć Googlea, vrlo lagan. Zagorski pisac Ivica Jembrih plemeniti Cobovički, rodnom iz Gregurovcu kraj Mihovljana, bio je zlatarski đak i autor je teksta koji je objavljen u prvom broju Zlatarskih Iskrice. Tako kaže Google, no je li Jembrih živ i gdje je on danas? Igrom slučaja – iako bi neki rekli da u životu nema slučajnosti -

del gore – ispričao je Jembrih u dahu. A to “gore” značilo je – na oglasnu ploču kraj zbornice u Djevojačkoj školi u Zlataru jer su prve Zlatarske Iskrice izišle u školskoj godini 1957./58. u obliku zidnih novina.

Na upit kako je jedan desetogodišnjak znao za Informbiro, taj lucidni pisac, rođen 8. lipnja 1939., odgovara kratko da je znao za sve. Za razrednika Cebocija, kaže, da je vrlo hrabro postupio jer je ipak to na neki način bilo miješanje u

zbog Drugog svjetskog rata, očito, morao rano sazrijeti i sjeća se kako je bio svjedokom brojnih hapšenja u poraču.

– Jenput su došli iskat mojega oca. Hteli su ga uhapsiti. Mama je rekla da je prešao u Krapinu. Nisu joj vjerovali. Prvo su v hiži pucali v plafon jer su mislili da se morti skriva na tavanu. Povedali su onda, sigurno je v štali. I prešli su v štalu gde smo držali konje. Zeli su vile i pikali z vilami po sienu. Mislili su da se tata skrival v sienu. Sva sreća da nismo imeli

Črna vrana

Događa se to sada kad na nas vreba črna vrana, al u nas su jake ruke ne strašimo se mi ruske buke — halabuke.

Pjesmu Črna vrana napisao je Ivica Jembrih (na fotografiji) u školskoj godini 1957./58. i ona je objavljena u prvom broju Zlatarskih Iskrice koje su izašle u toj školskoj godini

duge vile jer bi onda pronašli oca i do zna kaj bi bile z njim – kazao je Jembrih. Iako se to u to doba nije pričalo, govori kako je i njegov razrednik bio sudionik Križnog puta, a spasili su ga zagrebački partizani, nogometaši, jer je Ceboci bio vratar Oštrca i zagrebačkoga HAŠK-a. Teško je pratiti Cobovičkog u razgovoru jer mu ne mogu nikako nametnuti da kronološki prođemo cijeli njegov životni put. Tako i on odjednom skače na nogomet i veli da je i on “igral i branil za zlatarski Oštrc, ali nisu imeli tak velke kopačke kak je imel velku nogu”. I tako, kad su se strgale patike koje je jedine imao, nogometna karijera mu je završila.

No, odakle Cobovički u Zlataru kada je i u Mihovljanu bila osnovna škola?

– Prva četiri razreda sam završil v Mihovljanu i dalje tam nije bilo škole, a moj tata Janko nije htel da idem delat v rudnik i da poginem v rudniku. Tak je furt povedal. Mama je bila protiv toga da nastavim dalje sa školom, no tata me je upisal ipak v Zlatar jer je tam bila škola od petog do osmog razreda. Zmislim se da smo kesnili na upis, no moj budući razrednik Željko plemeniti Ceboci rekel je mom tati “da bu se v redu – samo ak bu dečec dobar”. Razrednik Ceboci rekel je tati da bu pazil na me jer je i on iz Cebovca, odakle je bila moja majka Josipa. Eto, tak sam i ja, ko on, plemeniti; on je bil Ceboci, a moja familija je Cobovički. S tim je počel moj život u Zlataru i s njim – izrekao je gotovo u dahu Jembrih.

Nezgoda s bajsom

Od učitelja, sjeća se direktora Ružića, svojega razrednika, učitelja Babića iz matematike, “neke Đurđice” iz biologije, a glazbeni mu je predavao Ivica Kršek. Kako su u školu došli instrumenti, Kršek je oformio tamburaški orkestar i Jembriha je dopao bajsa. Priča, “brundal sam kak sam mogel”, i dodaje kako je nekako nenamjerno opalio s nogom po bajsu, na što mu je Kršek zaprijetio da će mu otac morati prodatl svinje i krave ako je strgao bajsa. Mučila ga je fizika, iz ostalih predmeta imao je sve petice, a iz glazbenog, valjda zbog te epizode s bajsom – jedinicu.

Kaže kako je svaki čovjek za nešto predodređen, a Bog je njemu podario talent za pisanje. I pisao je uglavnom na kajkavskom narječju zlatarskoga kraja.

– Naučil sam pisati od svojega brata

Štefa. Zvali su ga Kajfa. Hmrl je prije par let. Pod stare dane se polakomil za zemlju i vinograd i došel je k meni v Gregurovec i hital je kamenje na me. Sačuval me dragi Bog da me ne vbije, isto kak me i Majka Božja Bistrička, kojoj me majka zavjetovala, sačuvala kad me motorist pregazil na zebri v Čakovcu – uzrujao se malo Cobovički spomenuvši brata. Iako je majka rodila osmero djece, samo trojica ostali su živi. Danas Ivica ima još samo brata Alojza koji je profesor na Hrvatskim studijima, no ni o njemu baš ne govori. Ipak, kao ključne osobe koje su utjecale da postane pisac, spominje pokojnoga brata Štefa, oca koji mu je iz Grafičke škole iz Zagreba poskrivečki donosio papir, tetu Slavu iz Zagreba koja je skupljala njegove bilješke te razrednika Cebocija koji mu je rekao neka piše o svemu što mu je na srcu.

Jembrihovi gazde

U Zlataru je bio na stanu kod četiriju obitelji. Svega se sjeća kao da je bilo jučer, a ne prije gotovo 70 godina.

– Prvi gazda mi je bil Sviben. Pivac mu je bil nadimak. Njegova prabaka, omama Šlogarica, znala je gatati. Bacala je karte i uvijek je bila puna hiža. Jer ljudi su bedaki i vjeruju vu to.

Kod mlinara Dugorepca sam se namučil. Cieli dan sam mu moral pomagati. Mlieke sam razvajžal po gradu v biciklinom. Znam da je imel betežnu ženu, onak malo senilnu, koja nigdar nije zišla s postelje. Popoldan sam naviek moral v šumu. Rušiti drievo, pa naklasti se to sam na kola, a on bi navečer dal malo kruha i rekel da si to nadrobim v mlieke. Bilo je jake loše i tata me brzo premestil od njega.

Bil sam i kod Hitreca. Zvali smo ga Gaček. Još i denes gledim v mislima jenu tortu koja je stala kod njih na ormaru. A gazdarica je skoro svaki drugi dan kuhal poriluk. Na vuha mi je već izlazi. On da bi prešel van. Imeli su veliki voćnjak i z kamenjem sam gađal jabuke da se bar nečeg najem. I jen dan Gačekova Micika snela tortu. Bil sam tak vesel. a kad sam zagriznul šnitu, nič ni veljalo. Imela je okus po plijesni. Kesnejše sam shvatil da su to kuruzne torte i da su one takve.

Gazda mi je bil i Josip Debec. Zvali smo ga Popek. Ne znam zakoj. Te Popek je bil 18 let v zarobljeništvu v Rusiji i tam se navčil piti. Vodku. Zmislim se jene zime kad je vjutre prešel kletii. Nema ga

cieli dan doma. Gazdarica je već bila v panike i poslala me da ga poiščem. I znate kak sam ga pronašao? Iz sniega se v zraku videl samo rep od njegovoga mačka. I Popeka i njegovoga mačka je već skoro zatrpao snieg. Bil je Božić i za nagradu kaj sam joj našel muža gazdarica mi drugo jutro prije škole dala piti kuhanoga vina. To sam si spil i te dan sam ispravil drugi red iz fizike. Bila je to dobra gazdarica. Kad sam imel upalu pluć, zmislim se kak me v kočije vozila k doktoru – ispričao nam je dio svojih zlatarskih dogodovština Jembrih.

Danas je iza njega 55 objavljenih knjiga, ali i 17 velikih kutija neobjavljenih rukopisa koje su pohranjene u varaždinskom arhivu kod Hrelje. Motive za pisanje, kaže, nalazio je uvijek oko sebe, pa tako i u Indiji gdje je bio mjesec dana 2006. godine nakon što je u Čakovcu uspješno završio tečaj “umijeća života pomoću disanja”. S njim je, dodaje, na tom putu bila i Vesna Pusić, a kao najveću zanimljivost napominje to što je tamo hrustao

suhe pčele i med. Kad si gladan, objašnjava, onda čovjek ne pita što je na stolu i dodaje da će svojim prijateljima iz Indije, kad dođu u uzvratni posjet, uza štrigovsko vino poslužiti i pohane bum-bare.

Najpoznatiji lik iz Jembrihových knjiga je mačak, Gospodin Aleksis, i to stvarni mačak kojemu je u Gregurovec poštom iz Indije Jembrih poslao i pismo! Kako i ne bi. Bila je to ljubav na prvi pogled.

– Sedel sam v kuhnji v Gregurovcu i pisal na šrajbmašini; kad odjenput nešči grebe po prozoru. Pustil sam ga nutra i za tri dana mi je potamanil se miše koji su se nakotili. Moj vjerni prijatelj Gospodin Aleksis pratil me i iz Gregurovca na vlak v Golubovec kad sam putoval v Zagreb na aerodrom. Znam da sam za put imel štruklje, al tak me tužno gledel, da sam mu čez okne od cuga hitil na kolodvoru se štruklje kaj sam imel v torbi – kazao je Jembrih, dodavši da to nije licentia poetica, nego je sve to istina.

O kajkavskom

Dijalekt je jezik majke i majka jezika i toga sam se ja furt držal.

O Janici iz Zlatara

Omiljena mi je forma sonetni vijenac. Čak me i jedna majka pohvalila pred kćerkom. To bu novi Prešeren, rekla je, a ja sam Janici Ostojić iz Zlatara napisao i posvetio sonetni vijenac Pred vapajem dubina. Ona je moju priču Odlazak svrstala u čitanku jer je radila kao odgojiteljica.

O zagorskom jalu

Jal je kad si nezadovoljan sa samim sobom. Gledajući druge htio bi biti netko drugi, a nisi zadovoljan samim sobom, ne znajući da si sam originalan. Slušaj sebe, bit ćeš originalan i nebuš nikome jalan!

Haiku prepjevan na kajkavski

Moment i šljus tak počimlje Vesmir. Z roužu z zemlje.

Trenutak i kraj tako počinje Svemir. Ružom iz zemlje. (prijevod na standard)

IVICA JEMBRIH COBOVIČKI
pjesnik

Bruno Strelar, Nikola Plašč, Leon Juriša i Martin Kljak s Anicom Jembrih

SUPRUGA ISPUNILA PJESNIKOV ZAVJET

Spomen-zbirka “Ljupček”

Dnevni boravak Doma u Varaždinu polako se počeo prazniti jer se približilo vrijeme ručku, a naš sugovornik rekao je da nam se još mora malo povjeriti. Suze u očima i priča o tome kako je kao mali doživio rušenje župne crkve u Mihovljanu te nestanak općinske zgrade s knjižnicom, što ih je progutao

požar. Prava umjetnička duša. Vidi se da pisac uopće nije opterećen politikom pa ostaje i nama nejasno jesu li to napravili Nijemci ili partizani. Njemu to nije važno. Bitno je pisano blago koje je nestalo. Kao pučkoškolac, kada je kraj potoka u Mihovljanu tada našao na gorgjelu knjigu, zavjetovao

se da će jednoga dana u Gregurovcu sagraditi zavičajni muzej s knjižnicom. Ivica Jembrih plemeniti Cobovički u svojoj je nakanu uspio. Pomogla mu je supruga. U muzeju koji je Jembrih nazvao Zavičajna spomen-zbirka “Ljupček”, osim starinskih predmeta, svoje je mjesto našlo i 15.000 knjiga.

Festival dječje kajkavske popevke krajem 1970-ih

Iz Zlatarskih Iskrice nastala je i priredba Dani kajkavske riječi

Dane kajkavske riječi danas čine Zbor malih pjesnika, izložba likovnih radova Čovjek čovjeku i Festival dječje kajkavske popevke.

Izložba Čovjek čovjeku održava se od početka 1960-ih. Dani kajkavske riječi sa Zborom malih pjesnika održavaju se od 1970. godine.

Festival dječje kajkavske popevke postoji od 1972. godine.

Bivši đak naše škole, a u to vrijeme već srednjoškolac, Krešimir Varga razgovarao je prije deset godina s Miljenkom i Jasnom Mlakar koji su mu otkrili da je najpoznatija zlatarska kulturna priredba Dani kajkavske riječi nastala iz – školskog lista Zlatarske Iskrice.

– Dani kajkavske riječi začeli su se kao školske svečanosti lista zlatarske osnovne škole. Iskrice su svake godine priređivale malo literarno i novinarsko sijelo, koje je bilo popraćeno glazbom, kao i današnji recitali.

Logičan slijed

Iz tih se priredaba razvila ideja o Danima kajkavske riječi. Učenici su čitali na tim sijelima svoje literarne i

novinarske radove i pjevali uglazbljene ostvaraje na kajkavskom iz čega su nastali Zbor malih pjesnika i Festival dječje kajkavske popevke. Sličan je slučaj i s izložbom likovnih radova Čovjek čovjeku koja je logičan slijed izlaganja likovnih radova koji su objavljivani u školskom listu.

Nije bilo lako

Trebalo je mnogo učiniti da se jedna složena manifestacija s nizom priredaba objedini u jednu organsku cjelinu. U početku nije bilo lako – ispričao je za 50. broj Zlatarskih Iskrice Miljenko Mlakar.

Jasna Mlakar prisjetila se kako je jedne godine došlo čak 626 radova iz cijelog kajkavskoga govornog pod-

ručja, od Međimurja do Gorskog kotara i dodaje kako su zapravo jako brzo sudionici Dana kajkavske riječi bili učenici kajkavci iz različitih hrvatskih krajeva.

– Znamo da kajkavsko narječje obiluje različitim govorima i izgovorima. Obišli smo sve krajeve iz kojih su izabrane najbolje pjesme i na magnetofonu snimili njihov izravni izgovor.

Zatim smo akcentirali pjesme i uvježbali ih s recitatorima uz pomoć magnetofona.

U tome jest posebnost Dana kajkavske riječi jer u nas recitiraju djeca. Uvijek je najteže bilo uvježbati bednjanski govor – prisjetila se u razgovoru s Krešimirom Vargom učiteljica Jasna Mlakar.

Najbolji literarni, likovni, fotografski i novinarski radovi u prvih 60 brojeva Iskrice po izboru učenika

Moja baka

Kad sam prije dolazio k tebi, oštar pas tjerao me od kuku-ružišta natežući lanac, lajući glasno i dižući prašinu koja je dugo ostajala u zraku. Ti si se tada, bako, pokazala iza nasmiješenih prozora i ljutila se na psa što laje na mene. Onda si gotovo izletjela iz kuće i drhtavim rukama me grlila. Dvorište je bilo puno bijelih i crvenih kokoši, nakočoperenih purana, ublatnjelih pataka i piskavih gusaka koje su nam se plele pod nogama dok smo zagrljeni pošli prema staji da vidimo moju miljenicu, Pergu. Život je tamo cvao, bujao.

A jučer, jučer me dočekala u tvom dvorištu umorna tišina. Zarđao lanac visio je besposleno o velikom klinu koji se jedva držao u napuklini već napola suhe grede.

Tek pokoja kokoš usamljeno je šetala dvorištem tražeći hranu. Čudno: nisam ni primijetio do jučer kad su otpali komadi bijele žbuke na tvojoj kući. Jučer sam te našao pod starom murvom na kojoj su stršale suhe grane. Polako si se digla i zagrlila me drhtavim rukama od bremena vremena. Jedino je vatra tvojih očiju plamtjela kao nekad. Mene je nešto steglo, stislo i postao sam tužan, iako sam bio obasut tvojim milovanjima. Učinilo mi se da ti, kao i zarđali lanac, i otpali komadi bijele žbuke, i suhe grane stare murve, uz svirku vjetra pjevate o prolaznosti svijeta.

Robert Bobinec, VI. razred

Literarne Iskrice, šk. god. 1969./70.

Lorena Pavić, 6.a: Krajolik (tempera i kolaž); Zlatarske Iskrice, šk. god. 2017./18.

Krešimir Varga (Srednja škola Zlatar): Truba; Zlatarske Iskrice, šk. god. 2007./08.

Zvonarica koja čet

Nekad su ljudi, čim bi čuli crkveni zvon, stali s poslom, prekrižili se i molili te potom nastavili s poslom. Danas, nažalost, to više nije tako. Da se barem samo prekrižiju kad čuju zvono — veli gđa Ljuba

Gđa Ljuba tradiciju je preuzela od svojih roditelja

Patrik Raškaj, 7.b
Šk. god. 2015./16.

Gđa Ljuba Magaš (78) iz malog sela Martinšćine pokraj Zlatara je zvonarica. Svakog jutra u 6 sati ona otključava kapelu sv. Martina u središtu toga sela, prekriži se i poteže štrik malog zvona. Istodobno u sebi moli Zdravomarijo. I tako već punih 25 godina.

— I moj tata Alojz bio je zvonar. Nakon što je 1983. umro, tu je ulogu preuzela majka Anastazija, koja je bila zvonarica do 1989. godine. Nakon majčine smrti to sam naslijedila ja. Zapravo, živim s tim već punih 40 godina jer sam 1966. sagradila kuću uza samu školu i crkvu tako da sam često roditeljima pomagala i ja — priča vitalna gđa Ljuba. Prisjeća se župnika Vinka Mrkocija s kojim je tada uredila crkvicu i uveli su struju.

— Mnogo smo tada napravili za kapelicu. Bila sam kod brata u Samoboru i primijetila da u kući više nema starih lustera. Pitala sam ga gdje su, a on je rekao kako su pospremljeni u garažu. Bili su u solidnom stanju i ja sam ih uzela. Ivek Grzelja ih je dopeljal u red i tako smo u crkvici dobili i dobru rasvjetu. Jedan luster stigao je i zahvaljujući Štefici Grzelji koja je radila na Općini, a općinari su stare lustere namjeravali baciti u smeće — govori gđa Ljubica kao da je to sve jučer bilo. Veli kako je crkva imala još stari strop od trstike i prijetila je opasnost od rušenja pa su tada zamijenjene grede i daske. Dodaje kako je Slavek Biškup ponudio “drijeve” za klupe, koje je onda izradio jedan tišljar u Podrutama.

Stvar je spasil župnik

— No, bližio se rok isporuke, a ni bilo dost penaz. Štefica je rekla da peme skupljati penaze po selu. Meni je to bilo male neugodno. Stvar je spasil župnik — tada je bil Ivan Horvat — koji nam je donesol 1000 kuna. Zmislim se kak je se bile jake sitno — prisjeća se zvonarica. S vremenom je i kapelica sv. Martina dobila novi sjaj. Gđa Ljubica zvonu u podne te Pozdravljenje. Ovo Pozdravljenje zvonu, veli, čim padne prvi mrak, pa se to razlikuje ovisno o godišnjem dobu. Uvijek zvonu osam minuta i uvijek uz to moli. Dodaje kako su nekad ljudi, čim bi čuli crkveni zvon, stali s poslom, prekrižili se i molili te potom nastavili s poslom.

Tuga kad se oglase oba zvona

— Danas, nažalost, baš i nije tako. Da se barem samo prekrižiju kad čuju zvono! Jedna bolesna susjeda veli kako mi to što radim u ovim godinama očito daje jakosti, a ja samo kažem: Isuse dragi, daj mi snage — priča.

Sve ovo zvonu malo zvono. Ali, kad se u selu oglase malo i veliko zvono, ljudima

tvrt stoljeća zvoni

je teško jer to znači da ih je napustila još jedna duša. Za muškoga se zvoni tri farti – svaki fart po dvije minute, a kad umre žensko – dvije farti. Odmah nakon toga ljudi svrate do gđe Ljubice i pitaju tko je umro.

Gđa Ljubica Magaš zvoni tripud na dan. Uvijek zvoni osam minuta i uvijek uz to moli

Kako zvonarica iz Martinšćine kaže, nekad se zvonilo – i to samo na jednu stranu – i kad bi dolazio “grdi zrak”. Danas je blizu raketna postaja pa se zvonom više ne rastjeruju tučonosni oblaci. Isto tako, gđa Ljubica

zna zvoniti i kad je požar da se ljudi u selu skupe i pomognu pri gašenju. Kao što je svagdje, i u Martinšćini se zvoni za misu, i to tripud prije početka.

I kao što je gđa Ljubica pomagala svojim roditeljima, a njoj njezin unuk Ivica sve dok se nije oženio, njoj danas vrlo rado pomaže snaha Jelena tako da nema straha da će zvonu u crkvi sv. Martina utihnuti. Međutim, zdravlje zvonarice Ljubice nalazi se pod okriljem sv. Martina pa je sasvim sigurno da će njezine ruke još dugo povlačiti užad na velikom i malom zvonu u crkvi.

Naš novinar s gđom Ljubicom pred kipom sv. Martina

Pred kapelicom sv. Martina u Martinšćini kraj Zlatara

I Patrik je htio probati kako je to povlačiti “štrik”

GODINA ISKRICA

Koliko znamo hrvatski Sedmašice Nika Rihtarić i Ana Latin odlične u Zadru

ZADAR — Učenice 7.a razreda naše škole Ana Latin i Nika Rihtarić sudjelovale su na XXIII. Državnom natjecanju u poznavanju hrvatskoga jezika koje je održano od 7. do 9. svibnja u Zadru. U konkurenciji 22 najboljih učenika sedmih razreda iz cijele Hrvatske Ana Latin osvojila je šesto, a Nika Rihtarić 10. mjesto. Tomu je prethodio blistav uspjeh naših sedmašica na županijskom natjecanju koje je održano u Mariji Bistrici. Nika Rihtarić bila je u prva u Krapinsko-zagorskoj županiji, Ana Latin druga, Marija Preis peta, Paula Sviben šesta i Lucija Brčić deseta. Njihova je mentorica Nevenka Šušljek. **(Karlo Preis, 8.a)**

Matija Varga s mentorom D. Vincekom

#zavolontirAJMOse Nagrada Matiji za Pripomaganje u Caritasu

ZABOK — Matija Varga iz 8.b sudjelovao je sa svojim radom Pripomaganje u Caritasu na natječaju "Dobro biram - Volontiram". Riječ je o natječaju koji je organizirala Mreža udruga Zagor u sklopu projekta "#zavolontirAJMOse". Matija je primio nagradu za svoj literarni ostvaraj u Zelenoj dvorani u Zaboku u Centru za mlade Krapinsko-zagorske županije i s organizatorima i učenicima škola iz Zaboka, Desinića, Bedekovčine i Donje Stubice podijelio je svoja volonterska iskustva. Cilj natječaja bio je prikazati volontiranje kao društveno korisno, kako za djecu i mlade tako i za cijelu zajednicu. **(Blaž Stučić, 8.b)**

Naš školski trojac snimio uspješan dokumentarac Ljuba zvonarka ide na Smotru hrvatskog školskog filma u Sinj

SINJ — Dokumentarni film Ljuba zvonarka koji su samostalno snimili i samostalno montirali učenici naše škole Leonardo Rihtarić iz 7.b, Mateo Raškaj iz 8.a te Matija Varga iz 8.b pod mentorstvom stručnog suradnika knjižničara Denisa Vinceka ide na Smotru hrvatskog školskog filma u Sinj. O tome je našu školu izvijestio dr. sc. Srećko Listeš, viši savjetnik za hrvatski jezik iz Agencije za odgoj i obrazovanje i tajnik Državnog povjerenstva u kojemu su bili dr. sc. Krešimir Mikić, filmolog (predsjednik), te članovi: mr. sc. Slaven Zečević, akademski montažer, Istvan Filakovity, akademski redatelj, i Neven Hitrec, akademski redatelj. Naglasimo još to da je film svojim mobitelom snimio Leonardo Rihtarić, sa sada već nadaleko poznatom zvonaricom razgovarao je Mateo Raškaj, a film je montirao Leonardo Rihtarić pod uredničkom palicom Matije Varge. Nakon dokumentarca o našem školskom zboru i njegovoj voditeljici Josipi Hopek ovo je drugi dokumentarni film nastao u školskoj knjižnici naše škole. **(Karlo Sviben, 7.b)**

UČENIK 6.a RAZREDA TOMISLAV TOVERNIĆ
GOVORI OTVORENO O SVOJOJ BOLESTI

Imam dijabetes od rođenja. Idem u školu svaki dan i živim život kao i svi moji vršnjaci. Uopće se ne osjećam drukčijim od drugih

Tomislava Tovernića znam odmalena. Uvijek smo se zajedno igrali i družili. Znala sam da ima dijabetes iako onda nisam razumjela što to znači. Bolest nikad nije bila prepreka da se super družimo i budemo dobri prijatelji

Razgovarala: Paula Sviben, 7.a

Čak

29

milimola po litri bio je Tomislavu najveći šećer

Samo

2.2

bila je najmanja vrijednost šećera koju je imao

Između

6 i 7

milimola po litri je normalna vrijednost šećera

Tomislave, ima jedna pjesma koja kaže: **totalno drukčiji od drugih. Jesi li ti totalno drukčiji od drugih? Znaš zašto te pitam.**

Da, znam zašto me to pitaš. Jer imam dijabetes. Mislim da nisam drukčiji od drugih.

Otkad imaš dijabetes?

Dijabetes imam od druge godine. Zapravo, vjerojatno ga imam od rođenja, samo se nije dotad vidjelo.

Sada imaš 13 godina. Otkad si svjestan svoje bolesti?

Mislim da sam oduvijek bio svjestan svoje bolesti.

Da se vratimo na ono što sam te pitala na početku. Totalno drukčiji od drugih.

Ima li nešto što ti ne možeš ili ne smiješ, a tvoji vršnjaci mogu i smiju?

Nema. Smijem sve što smiju i moji vršnjaci. Oko toga nema nikakva spora.

Dijabetes i prehrana. Što jedeš, a što ne smiješ? Jesi li ikad "zgriješio", odnosno pojeo nešto što ne smiješ?

Smijem jesti sve što i drugi, samo si prije trebam dati inzulin. No, ne smijem jesti ono što ima "dvije tone" šećera u sebi kao npr. šećernu vunu. Naravno, ono što ne želim jesti – ne jedem. Zgriješio, koliko znam, nisam.

Je li ti netko nekad ponudio nešto što ne smiješ? Kako reagiraš ti na to?

Da, to se često događalo, na rođendanima – neke bombončice ili čokolade. Uvijek sam im odgovorio da to ne smijem jer imam dijabetes. Onda su odmah razumjeli.

Kada si zapravo ti sam postao svjestan toga što i kada smiješ jesti, a što ne?

Nisam točno siguran, ali vjerojatno od pete godine. Prije mi je bilo malo teže, ali sad sam to prihvatio i ne obazirem se više na te stvari. Naučio sam živjeti s tim.

Nismo zapravo dosad rekli što je to dijabetes.

Dijabetes tipa 1, onaj koji ja imam, bolest je gušterače. Gušterača ne proizvodi do-

voljno inzulina. Moja je bolest uvijek ista, nije se mijenjala. Dijabetičari mlađi od osamnaest godina moraju ići jedanput na godinu u bolnicu i tijekom pet dana obavljamo velik broj pretraga. Usto, svaka tri mjeseca moram ići na kontrolu, vidjeti kolika mi je bila razina šećera u ta tri mjeseca.

Kako znaš koliki ti je šećer?

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje odobrio je prije tri godine senzore, tj. čipove koji se ugrađuju u tijelo. Konkretno, senzor se stavlja na nadlakticu i tanka iglica uvede se pod kožu. Pridržava ju samoljepljivi jastučić. Senzor mjeri razinu šećera u krvi cijeli dan, znači 24 sata u intervalima od jedne minute. Podatke sprema svakih 15 minuta i čuva ih osam sati. Senzor se mijenja svaka dva tjedna. Osim senzora imam čitač, a to je uređaj sličan malom mobitelu. Tim čitačem prijeđem preko čipa koji je na koži i na displeju čitača piše koliki je trenutni šećer u krvi, ali isto tako pokazuje njegovo kretanje tijekom prošlih osam sati. Strelice označuju raste li šećer ili pada te brzinu kojom se mijenja. Senzor koji nosim na nadlaktici je mali, neprimjetan, s njim se mogu tuširati, mogu s njim i plivati, a pomoću čitača iliti skenera mogu očitavati vrijednosti čak i preko odjeće. Tako mjerim šećer već godinu i pol. No, prije sam šećer mjerio tako da sam vadio krv iz prsta. Ili ponekad iz uha. Sam sam se pikao. U početku me bilo strah, no s vremenom sam se na to navikao tako da me uopće nije bilo strah igle.

Koliko često mjeriš šećer i koji ti je od ova dva načina bolji?

Ovaj način na koji sad mjerim šećer daleko mi je bolji jer mogu koliko god puta na dan želim provjeriti šećer. To radim 20-ak puta na dan. Kao što sam rekao, samo

Ni po čemu se izvana ne može vidjeti da Tomislav boluje od šećerne bolesti

prijedom preko čipa. Zapravo, to vam se uopće ne vidi i nitko ni ne primijeti da sam skenerom prešao preko senzora i očitao vrijednost šećera u krvi. Prije, dok sam vadio krv, mjerio sam šećer tri do četiri puta na dan, prije jela.

Koliki ti je šećer tijekom ovog našeg razgovora?

Sad mi je 12.4 i polako pada. To je dosta visoko. Reklo bi se da je iznad 10 visok šećer, ali dobro je što sada pada.

krećem. Što se više krećem, trebam manje inzulina, a ako sjedim cijelo vrijeme, moram si dodati više inzulina. U školi npr. trebam više inzulina. S vremenom se naučiš na sve.

Kako je to bilo kad su ti otkrili dijabetes?

Sjećam se da su me smjestili u bolnicu i dali mi infuziju. Prvo nisu znali što mi je, a poslije su vidjeli da imam dijabetes. To se moglo vidjeti i zato što sam dosta mršavio.

to slatko. Zato uvijek uza sebe imam bombone s velikom razinom šećera. I med je dobar za dizanje šećera. A kod hiperglikemije počnem piti mnogo vode i hiperaktivan sam jer mi je šećer visok. Opasnija je hipo kod koje treba brzo nešto pojesti, a hiper nije tako opasna. Samo se trebam više kretati ili si dati inzulini.

Koliko ti je bio najviši, a koliko najniži šećer?

dijabetes, kad joj je visok šećer pod testom, dosta joj je teško jer se zbog te visine šećera dosta slabo razmišlja.

Da te pitam, je li ti možda stresan ovaj naš razgovor?

Ne. Uopće mi nije stresno. Ugodno mi je razgovarati o tome.

Prijatelji i učitelji? Znaju li oni reagirati kad ti je slabo?

Znaju reagirati, a i pozovu mamu i idem doma dok mi se šećer ne ustabili.

TOMISLAV TOVERNIĆ O SVOJEMU MEDICINSKOM POMAGALU

Pametna pumpa isporučuje sama inzulin

Inzulin se daje preko uređaja veličine malog mobitela koji se zove dijabetičarska ili inzulinska pumpa. To je medicinsko pomagalo, mali baterijski uređaj, koji omogućuje kontinuirano snabdijevanje organizma inzulinom u potrebnim dozama tijekom 24 sata. U tom su uređaju spremnik i kanal i oni su spojeni na sitnu iglu koja se upikne pod kožu. Uređaj je

programiran tako da sam određuje količinu inzulina koja je potrebna iako i ja sam mogu to odrediti. U spremniku ima inzulina za tri do šest dana. Moj se uređaj nalazi zakopčan na remenu ili hlačama. Također, postoje i injekcije koje se daju prije ili poslije svakog obroka, ali ja imam ovu pumpicu već tri godine. Inzulinska pumpa može se ugoditi tako da

imitira rad ljudske gušterače tijekom 24 sata pa zapravo isporučuje inzulin onako kao što je to kod čovjeka sa zdravom gušteračom. To mi je super jer je lakše i sve mi je već prilagođeno. Naravno, u trenutcima povećane potrebe za inzulinom – prije obroka ili kad šećer u krvi naraste – ja odmah mogu sam odrediti jednokratnu potrebnu količinu inzulina.

Sada imaš inzulinsku pumpu. Kako je to bilo prije dok si još imao injekcije inzulina? Jesi li si ih sam davao ili je to radio netko drugi?

Mama mi je davala injekcije do šeste godine, a onda mi je pokazala kako se to radi pa sam si ih sam davao.

Koliko puta na dan i kamo se sve daje inzulin?

Daje se svaki put prije obroka ili kada je visok šećer. Može se pikati bilo gdje u mišiće. Ruke, noge...

Kako znaš koliko si trebaš dati inzulina?

Ovisi o tome kolika je razina šećera. Odredim si sam ili odredi pumpa. Također, određujem si po tome koliko se

Jesu li lijekovi skupi? I taj uređaj što imaš za mjerenje šećera?

Lijekovi nisu uopće skupi. To sve više-manje pokriva danas HZZO. Zapravo, ne uzimam nikakve lijekove osim inzulina.

Koje su normalne vrijednosti šećera u krvi i jesi li ikad pao u hiperglikemiju ili hipoglikemiju? Što je opasnije i kako se čovjek spašava iz takvih situacija?

Normalna vrijednost šećera bila bi negdje između 6 i 7. Hiper i hipoglikemija mogu se svakodnevno događati. Kod hipoglikemije šećer pada. Ja onda osjećam slabost u nogama i želim pojesti neš-

Nekad mi zna biti jako visok pa uređaj samo napiše "high". U brojci – najviše što sam pročitao bilo je 29, a najniži mi je bio 2.2 ili "low". Glukoza se mjeri u milimolima po litri.

Kada raste, a kada pada šećer?

Šećer pada nakon nekog iscrpljenja ili puno trčanja. Šećer ne može sam od sebe rasti, ali početak će rasti uz pomoć adrenalina u krvi ili ugljikohidrata iz hrane.

Osjetiš li možda da ti šećer raste kad pišeš neki ispit od stresa?

Ne osjećam da mi onda raste. Ali, rekla mi je jedna moja prijateljica koja također ima

Postoji li neka prevencija da se ne dobije dijabetes? Znači: što ne raditi, što ne jesti?

Ima više tipova dijabetesa. Za moj dijabetes tipa 1 ne zna se kako se dobije, pa se ne može govoriti ni o prevenciji. Tip 2 je najviše zbog stresa, a tip 3 zbog nezdrave prehrane i prevelike kilaže.

Što bi poručio čitateljima Iskrice o ovoj temi?

Htio bih im poručiti da paze što jedu, da se zdravo hrane i kreću jer to ne vrijedi samo za dijabetes nego i za sve druge bolesti.

Tko ti je najveća podrška?

Najveća mi je podrška moja obitelj, ali i prijatelji koji također imaju dijabetes.

Lana Preis, učenica 5.a razreda naše škole, nije samo najbolja tenisačica u kategoriji do 12 godina u Zlataru i Hrvatskom zagorju nego je od lipnja i prva na rang-listi Hrvatskoga teniskog saveza. No, to nije sve. Lana je ove školske godine nastupila i na velikom Međunarodnom turniru Britanskoga teniskog saveza, koji je održan u Londonu. Nije to, doduše, bio Wimbledon, ali Lana je na tom turniru svojim odličnim igrama osvojila londonsku publiku. Sudjelovale su reprezentacije Češke, Slovačke, Nizozemske, Hrvatske i dvije britanske ekipe. Lana je kao članica Športskog teniskoga kluba Zlatar i kao prvakinja Hrvatske, uz Neru Tešankić i Chiaru Jerolimov, predvodila ženski dio naše reprezentacije.

Nagovaranje

U prvom meču pobijedila je natjecateljicu Hannah Read iz prve britanske ekipe, a u drugom meču Sophyu Devas, tenisačicu iz druge britanske ekipe. Potom su uslijedila dva poraza, i to od najbolje češke tenisačice Magdalene Smekalove i od najbolje Nizozemke Rose Marie Nijkamp. Lana je svoj uspjeh u Londonu okrunila pobjedom protiv Slovačkinje Natalije Koppove sa 6:4 6:4.

– Počela sam trenirati tenis s osam godina. A kako je sve počelo? Moja braća igrala su tenis već prije i ja sam od svoje pete godine dolazila u ŠTK Zlatar i gledala ih kako treniraju. Stajali smo uz ogradu i sjećam se kako sam stalno ispitala mamu i tatu kada će meni kupiti reket. Tri godine trajalo je to moje ispitivanje, nagovaranje – priča Lana.

Podrška obitelji

Upravo njezini roditelji Tomislav i Karolina najzaslužniji su za sve Lanine uspjehe jer tenis nije jeftin sport. Potrebna je oprema, reketi se, doduše, još

VELIK USPJEH MLADE TENISAČICE IZ ZLATARA

Petašica Lana Preis osvojila već i London

ne trgaju, a treba financirati i odlaske na turnire. Natjecanja na koja Lana odlazi nisu samo u Hrvatskoj nego i izvan nje, no natjecanja su ono što zlatarska petašica najviše voli.

– Treniram pet puta na tjedan i nije mi naporno trenirati dva sata na dan. Tomu valja dodati još jedan sat kondicijskog treniranja svaki dan. Nije mi teško jer znam da uspjeh na turnirima ovisi o radu na treninzima – kaže Lana.

Najveća podrška su joj danas, uz roditelje, sestra blizanka Hana te starija braća Matija, Luka i Karlo.

“Tenis mi je sve”

Na pitanje koji joj je najčešći uspjeh u natjecanjima, Lana odgovara s osmijehom – prvo mjesto. Osjeća se tada, dodaje, odlično, zadovoljno i ponosno. A to je vrlo često jer mlada tenisačica ima u svojoj zbirci već 60 osvojenih pehara i 30 medalja. Najdraži joj je igrač Roger Federer, a izdvaja i Simonu Halep, odličnu mladu tenisačicu iz Rumunjske.

– Tenis mi je sve uz životu. Teško podnosim poraze. Tužna sam kad izgubim meč. Poraza ima ipak jako malo. Mnogo je treniranja tako da uspjesi dolaze onda sami od sebe. Zato

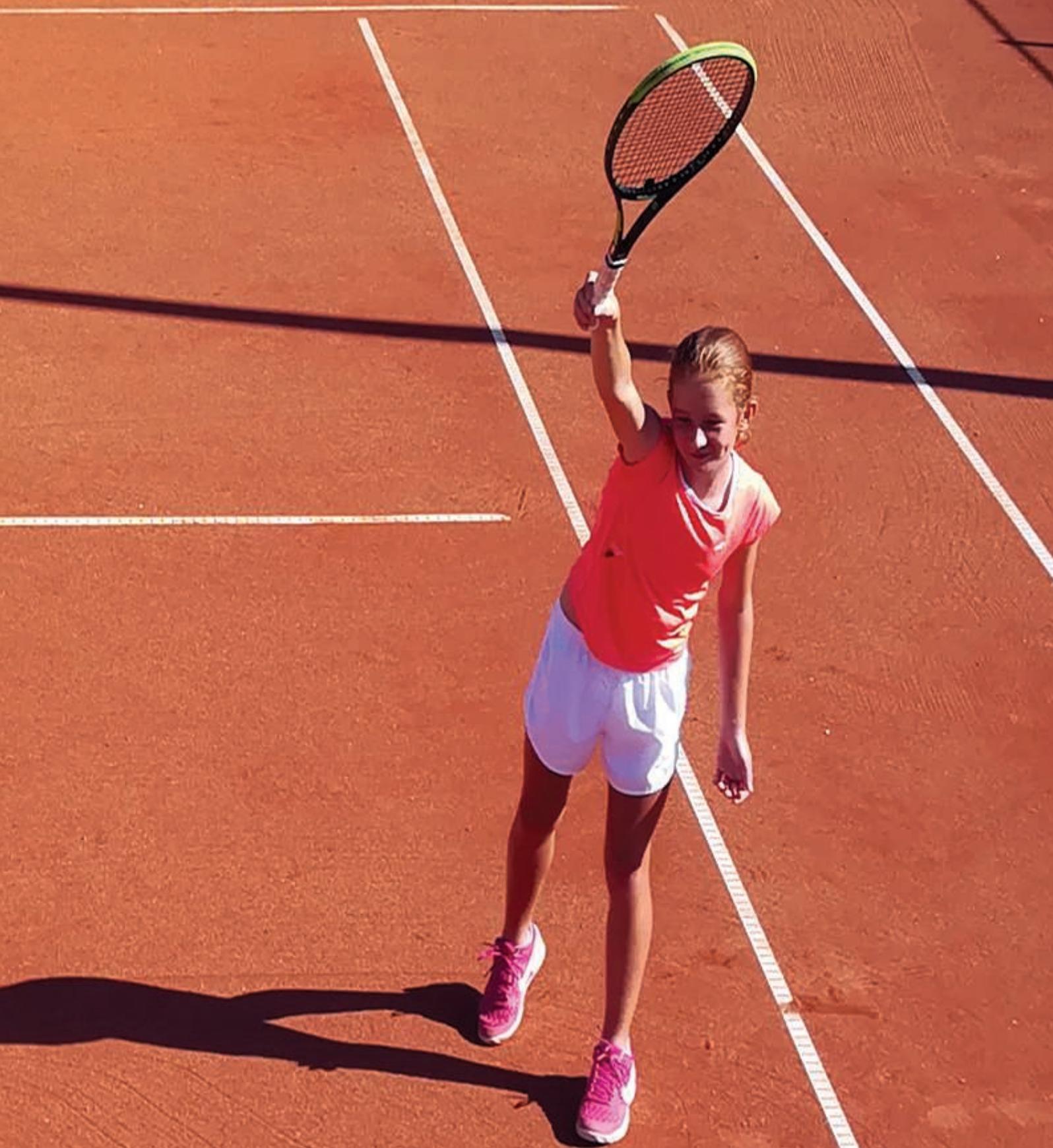
baš i nemam vremena za druge obveze ili hobije, a osim za učenje svaki slobodan trenutak čuvam za druženje s prijateljima jer i oni su mi velika podrška. Što se tiče tenisa, obožavam ga i jednostavno ne bih mogla živjeti bez njega – objasnila je Lana.

Trenerov ponos

Ta zlatarska jedanaestogodišnjakinja dosad je imala sreću s ozljedama kojih gotovo da i nije bilo. Sjeća se samo jedne ogrebotine kada je na državnom natjecanju krivo uklizala i pritom ogrebla koljeno.

Lanin trener Branimir Krmpotić govori o svojoj učenici uvijek samo u superlativima i ističe kako ona svojom igrom i rezultatima predstavlja njegov ponos. Ipak, veli Krmpotić, u razvijanju Lanine karijere naglasak stavlja na stjecanje međunarodnih iskustava i afirmaciju među najboljim vršnjakinjama u Europi.

Za kraj, vrijedna petašica Lana povjerala nam se kako joj je životni cilj postati najbolja tenisačica na svijetu. Kao i svaki sportaš, i ta mlada Zlatarščanka ima nešto što joj donosi sreću. Odala nam je da je riječ o njezinu sretnom ručniku koji uvijek nosi sa sobom.

Piše: Vida Srebačić, 5.a

Lana ima u svojoj zbirci 60 osvojenih pehara i 30 medalja. Nije joj teško trenirati pet puta na tjedan jer zna da uspjesi ovise o tome. Dodaje da ima i sretni ručnik koji uvijek nosi sa sobom

OTKRIVAMO TAJNA KOJU KRIJE IVANŠČICA

Piramide nisu samo u Africi. I naš Zlatar ima svoju piramidu

Na Ivanščicu se može kroz Ivanec, Lobar i Martinščinu. Do vrha iz smjera Ivanca treba dva i pol sata hoda. S vidikovca na vrhu pogled za lijepog vremena seže do Slovenije

Stubama na vrh piramide

Dogovorili smo se da 14. siječnja idemo na izlet. Vijećanje o tome kamo ići trajalo je poprilično dugo. Moji roditelji, sestra Valentina i prijatelj Fran imali su svaki svoj prijedlog, a ja sam strpljivo čekao da se nekako dogovore kamo žele ići.

Na kraju izbor je pao na Ivanščicu. Bio sam zadovoljan jer mi je to bilo prvi put da idem planinariti. Na Ivanščicu se može kroz Ivanec, Lobar ili Martinščinu.

Krenuli smo u pol deset prema Ivancu. Nakon sat i pol vožnje izišli smo iz auta. Prvo što smo napravili, bacili se u snijeg. Mama i tata krenuli su naprijed, a mi smo ih grudali. Kada nam je ponestalo snage, polagano smo nastavili hodati prema cilju. S obje strane puta uočio sam drveće prekriveno snijegom. Grane su sličile božićnom drvцу okićenom bijelim ukrasima. Najedanput sam se preplašeno ogledao oko sebe. Šuma je spokojno spavala ogrnuta

nestvarnim bijelim ogrtačem. A to što je mene uplašilo, bio je samo snijeg koji se sručio s obližnjih grana. Protrao sam snijeg na tlu obližnje šume. Sve je bilo puno različitih tragova. To nisu bili ljudski, nego tragovi životinja. Šteta što se baš u to ne razumijem jer bih inače znao tko je to bio: vuk, lisica ili divlja svinja. Ovako, zbilja ne znam.

Grudanje na vrhu

Nakon dva i pol sata stigli smo na vrh. Temperatura je bila minus jedan, ali je puhao vjetar, pa se činilo mnogo hladnije. Snježni pokrivač bio je deo 25 centimetara. Svi smo bili dobro odjeveni, a cipele s ripnama pomogle su nam jer je bilo dosta sklisko. Malo smo se odmorili, naručili čaj i jeli pripremljene mamine sendviče. Onda je uslijedilo ono pravo: grudali smo se, sanjkali, razgledali okolicu. Penjali smo se na vidikovac.

U tom trenutku shvatio sam što znače tatine riječi da idemo na piramidu. Govorio je to nekoliko dana uoči našeg izleta na Ivanščicu. Ma, koja piramida kod nas u Zagorju?! Učili smo da su piramide u Africi. Koliko god bila visoka ta planina, do Afrike pogled sigurno ne seže. Shvatio sam, došavši pred vidikovac, da piramida ipak ima veze s pogledom. Jer, pred vidikovcem je na ploči pisalo: "Visina piramide 9,70

Piše:
Luka Sviben, 8.a

Vrh je osvojen

metara. Piramida izgrađena 1929. godine, obnovljena 1953. godine. Prva drvena piramida izgrađena 1893. godine.”

Tajanstvenost

Kažu, s vidikovca se može dobro vidjeti Slovenija. No, magla nam je zastrla pogled jer se prostirala kao siva krpa ispred nas. Nakon sat i pol morali smo krenuti kući jer je počeo padati mrak.

Mama i tata krenuli su pješice, a mi smo se spuštali na saonicama. Nakon pola sata došli smo do auta i čekali roditelje koji su brzo došli. Putem kući razmišljao sam o tome kako je klijet moga djeda Bajsa na uzvisini, može se reći na brežuljku. Ivanščica je ipak posve nešto drugo: visoka, privlačna, ali i pomalo tajanstvena sa svojim raznolikim biljnim i životinjskim svijetom.

Sad znam. Kad netko veli da ide na piramidu, ustvari ide na Ivanščicu. Na njezin vrh.

Odmor nakon uspona

Vrh Ivanščice je na

1061

metar nadmorske visine. Na nekoliko mjesta na stazi postoje oznake na kojima piše koliko još ima do vrha

Saonicama nizbrdo

Piramida je sagrađena

1929.

godine, a obnovljena je 1953. godine. Prva drvena piramida na vrhu Ivanščice sagrađena je 1893. godine

**Piše: Valentino
Vučković, 7.b**

Mislio sam da idemo samo do benzinske, no prošli smo kraj nje i nastavili put. Potom sam mislio da idemo u Westgate. Nisam pogodio. Išli smo sve do metropole

Bio je to sasvim običan ponedjeljak. Sve dok se u školi nije nakon nastave pojavila moja mama. Rekla je nešto kao “da idemo do benzinske”, no samo je kraj benzinske produžila. Nisam bio siguran kamo je krenula. Mislio sam da idemo samo do Lidije, starije sestre. S nama je bila i moja mlađa sestra Vlatka, koja se samo smijala s mamom.

Stigli smo mi tako na željezničku stanicu u Zlatar Bistricu, kupili smo karte i krenuli. Bilo je prilično zima.

Šarenilo boja

U Zaboku nam se u vlaku pridružila i Lidija te smo nastavili put. Opet sam mislio da idemo samo nekako do Westgatea, malo “šopingirati” pred Božić — čim su sestre išle s nama. Bilo je 17

sati i mrak se već spustio. Iz vlaka sam promatrao mjesta ukrašena božićnom rasvjetom i ukrasima. Nakon sat i nešto stigli smo — u Zagreb. Sve je titralo od žaruljica i šarenila boja, mnoštvo ljudi kretalo se ulicama naše metropole.

Hodali i hodali...

Glavnim trgom širio se zvuk božićnih pjesama iz kućica koje su bile u nizu do Zrinjevca. Iz svake od njih osjećao se miris različitih jela, pića i slastica. Bilo je i suvenirna i ukrasa za Božić. Već sam bio jako umoran jer su “ove moje naredile” da idemo pješice do Trga bana Jelačića. To mi se činilo dugo kao vječnost i čak smo se uspjeli i posvađati jer mene ne zanimaju izlozi sa štiklama i s haljinama, a njih drugo nije zani-

malo. Na trgu gužvetina; gotovo sam se izgubio u gužvi i galami. Mama je već bila na rubu živčanog sloma. Morao sam šutjeti. Kupili smo fritule, kobase i kuhano vino. Išli smo do Katedrale i opet okolo po Trgu. U McDonald'su smo jeli i malo se ugrijali. Već je bilo kasno kad smo krenuli prema doma. U vlaku sam zaspa. Bio sam umoran. Kako i ne bi — nakon tolikog hodanja.

I tako je završio moj posjet Zagrebu. Nisam bio baš sretan jer nisam dobio baš sve što sam poželio, ali bilo mi je lijepo vidjeti sve to blještavilo i sve te ukrase. Božić je bio prisutan na svakome mjestu, u svakoj ulici, u svakoj žaruljici. Čak su i ljudi bili nasmiješenih lica — kao da je već duh Božića ovladao njima.

Advent u Zagrebu

RECEPT KAKO ZA JEDAN ŠKOLSKI SAT NAPRAVITI SOK OD JABUKE

Vitaminska bomba za hladne zimske dane

Jabuke treba najprije oguliti

Učiteljica je uvijek tu da pomogne

Koštiće van!

Učenici 4.a s učiteljicom Silvijom Adanić “proizveli” su jabučnicu. Sok je uspio pa su odlučili recept podijeliti svim čitateljima Iskrice

Oguljene jabuke valja naribati u posudu

Naribane jabuke stavljaju se u sokovnik

Cijeđenjem počinje kapati sok

Ukusan sok nakon “naporna” rada bio je užitek za nepce

Za jednu litru prirodnog soka od jabuka valja pripremiti bar dva kilograma jabuka, nožić, ribež i prešu. Budući da se radi i nožićem, nemojte raditi ništa sami!

Fabijan Rogina, 4.a
autor recepta

Fotovijest Učenci 1.a nahrani su gladne vrapčiče

ZLATAR — Pod velikim odmorom vidio sam u školskom dvorištu kako po snijegu skakuću gladni vrapčiči. Na satu prirode razgovarali smo o tome što napraviti. Moja prijateljica Sabina predložila je da svatko u školu donese nekoliko zrna kukuruza. Naša učiteljica Ankica donijela je drvenu kućicu koju smo objesili na voćku u školskom dvorištu. Kućicu smo napunili hranom za ptice. Već sutradan čulo se veselo živkanje vrapčiča. **(Noa Emanuel Dominić, 1.a)**

Kako sami napraviti ukrasne snjegoviće? Evo jedne kreacije od starih (ili novih) čarapa napunjenih rižom. Vašem domu dat će zimski i božićni ugođaj, a možete pokazati pritom svoju kreativnost i ukrasiti ih kako god želite.

Sav potreban materijal sigurno već imate kod kuće, a svaki uradi-sam-snjegović unikatan je i stvoren prema vašoj mašti.

Potrebna su dugmad, deblji konac ili konopac, škare, ljepilo, perlice ili pribadače, tkanina različitih boja ili ukrasna vrpca.

Pazite na prste

Bijelu čarapu prerezati malo iznad pete (ovisi o tome koliko visokog i debelog snjegovića želite) i napuniti rižom gotovo do vrha. Vrh čarape napunjene rižom čvrsto zavezati debljim koncem ili konopcem. Tako napunjenu čarapu podijelite konopcem na dva dijela – gornji manji dio bit će glava, a donji veći dio neka bude tijelo snjegovića.

Na tijelo snjegovića zalijepite nekoliko dugmadi. Koristite li se čvrstim ljepilom, budite jako oprezni da vam se prsti ne zalijepi!

Stavite mu i šal

Na glavu snjegovića zalijepite dvije perlice ili pribadače odrezane vrha (poput očiju) te jednu za nos. Oko vrata zavezite tkaninu u boji ili ukrasnu vrpca – kao šal.

Dio čarape koji vam je ostao iskoristite za kapicu i zalijepite na glavu snjegovića, a kraj svežite konopcem. Kapicu ili vrh kapice možete ukasiti tkaninom po želji ili različitim ukrasom.

Snjegović na dar

Vaš je snjegović gotov. Možete napraviti više snjegovića i svakog ukasiti po vlastitoj želji.

Neka vam opisani postupak bude motivacija za uljepšavanje vašeg doma, razreda, školske knjižnice, radnog prostora u adventsko i božićno vrijeme.

Snjegović može bit idealan dar dragoj osobi, pogotovu kad se daruje iz dubine srca.

SPRETNE RUKE KREATIVNO U KNJIŽNICI

Ljupki ukrasni snjegovići od dvije šake riže i bijele čarape za advent i Božić neka krase vašu školu i vaš dom

Sav potreban materijal naći ćete kod kuće. Svaki uradi-sam-snjegović unikatno je i stvoren prema vašoj mašti

Snjegovića uz pomoć učiteljice Ivane Zrinščak izradio: Domagoj Pavlek, 6.a

Postupak izrade snjegovića opisala: Valentina Sviben, 7.a

Dobro je znati

Piše: Damjan
Bajsić, 8.b

SAVJET
STOMATOLOGINJE

**Pravilno pranje vaših zubi,
redoviti posjeti zubaru i
pravilna prehrana jamstvo
su blistava osmijeha**

Za djecu su najopasniji slatki sokovi koje piju prije spavanja. Takvi napitci sadrže jednostavne šećere koji se vrlo brzo pretvore u kiselinu koja preko noći "otapa" zube. Tako nastaje karijes

Svi mi želimo imati lijepe zube i zdrave zube kako bismo bez straha pokazali lijep osmijeh. Osim toga, nije baš neki osjećaj ugone kad zaboli zub. To se sve može izbjeći. Kako, odgovore smo doznali od zlatarske stomatologinje Vlatke Fuchs Crčić.

Kada je vrijeme za prvi posjet stomatologu?

U svakom slučaju prije nego što dijete krene u školu. Preporučujemo da prvi posjet i pregled budu najkasnije u trećoj godini života.

Zašto uopće odlaziti stomatologu dok nas ništa ne boli?

Prilikom kontrolnih pregleda stomatolog će, osim otkrivanja karijesa, prekontrolirati moguće nepravilnosti u rastu i razvoju zubi i čeljusti, pa će dijete pravodobno biti upućeno ortodontu — specijalistu za regulaciju zubi i čeljusti.

Dokad bi trebali niknuti svi trajni zubi?

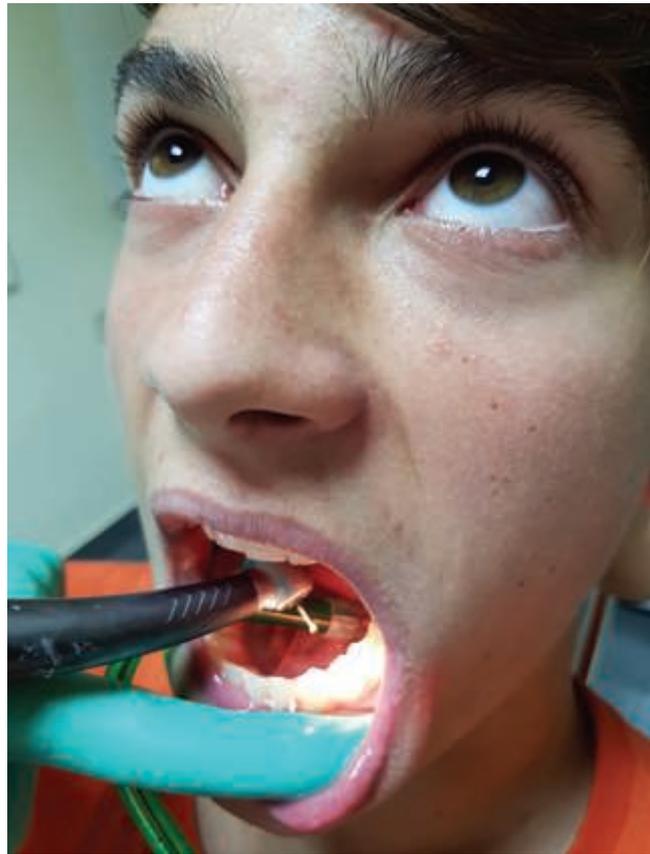
Prvi trajni zub je šestica i on niče već oko pete, šeste godine. Do kraja osnovne škole niknut će vam svi trajni zubi. Mliječni zubi obično sami ispadnu i naprave prostor trajnim zubima. Ako mliječni zubi ne ispadnu sami, potrebno je posjetiti ortodonta koji će preporučiti vađenje ako je to potrebno, tj. ako smetaju nicanju trajnih zubi.

Kada se počnu kvariti zubi?

Nema pravila. Zato su važni redoviti pregledi.

Kako sačuvati zube što dulje zdravima?

Današnja prehrana obiluje namirnicama bogatim šećerima koji se razgrađuju do kiseline koja onda uništava zube. Lizaljke i različiti tvrdi bomboni koji se dugo otapaju u ustima vrlo su opasni za zube. Poslije takva obroka bilo bi dobro odmah oprati

Redovito stomatologu i onda u strahu neće biti velike oči

zube. Prehrana bi trebala biti raznovrsna — s obiljem voća i povrća, žitarica, mesa i ribe. Za djecu su najopasniji zaslađeni napitci poput sokova i čajeva koje često konzumiraju prije spavanja, tj. nakon što su oprali zube.

Takvi napitci sadrže jednostavne šećere koji se vrlo brzo pretvore u kiselinu koja onda preko noći "otapa" zube. Tako nastaje karijes.

A kako prati pravilno zube?

Osim pravilne prehrane važna je pravilna higijena usne šupljine. Često se postavlja pitanje koja je četkica najbo-

lja, međutim, za to nema pravog odgovora. Sami ćete pronaći koja vam četkica najbolje odgovara.

Četkica može biti meka (soft), srednje tvrda (medium) i tvrda (hard), što piše na omotu. Preporučuje se da ne bude odviše tvrda i da ne ošteti zubno meso iznad zuba jer to može uzrokovati povlačenje zubnog mesa, a tada vam se vide korijeni zuba prekriveni dentinom koji je podložniji karijesu. U prodaji je i mnogo vrsta električnih četkica s različitim dodatcima. Što se

Otiđite na pregled barem dvaput na godinu, čak i kad vas ništa ne boli. Stomatolog može uočiti početak zubne bolesti i odmah ju izliječiti.

VLATKA FUCHS CRČIĆ

dr. stomatologije

tiče njih, istraživanja su pokazala da ćete jednako dobro oprati zube i klasičnom i električnom četkicom. Zube treba prati najmanje tri minute. Koncentrirajte se na to, operite ih sa svih strana. Treba ih prati malim kružnim pokretima, od desni (zubnog mesa) prema vrhu zuba kako se ostatci hrane ne bi utisnuli ispod desni jer to može uzrokovati upalu zubnog mesa. Nakon četkanja zubnom pastom usta treba isprati vodom i postupak ponoviti čistom četkicom. Takvim četkanjem očistili ste tek 60 posto zubne površine. Zato dodatno, barem navečer, zube očistite zubnim koncem, tj. svilom koja će odstraniti plak u područjima između zubi jer je plak nedostupan zubnoj četkici. Pritom također budite oprezni da ne oštetite zubno meso između zuba. Konac uvedite pažljivo između dva zuba i potezima povlačenja gore-dolje uz površinu zuba očistite i taj dio. Tako ćete spriječiti nastanak karijesa u području koji je nedostupan vlaknima zubne četkice.

Koliko često trebaju osnovnoškolci na pregled?

Barem dvaput na godinu. Otiđite stomatologu iako vas ništa ne boli. Stomatolog može uočiti početak zubne bolesti i odmah ju izliječiti. Takvim postupcima spriječit ćete bolne neugodnosti koje nastaju pri liječenju zubi s uznapredovalim stupnjem bolesti. Stomatolog će otkriti mjesta koja su vama nevidljiva, a gdje se karijes počeo razvijati. Navrijeme popravljen i dobro očišćen zub još će se dugo zadržati u vašim ustima i imat ćete blistav osmijeh. Tako ćete zadržati svoje zube koji su ipak bolja varijanta od raznih protetskih nadomjestaka.

OLIMPIZAM I PRAVOPIŠ

Ljetne olimpijske igre - prva riječ u višerječnim imenima sportskih natjecanja piše se velikim početnim slovom

30./tridesete Olimpijske igre - velikim početnim slovom piše se naziv događaja iza rednoga broja kad redni broj nije službeni dio imena

olimpijada - razdoblje od četiri godine, razmak između dviju uzastopnih Olimpijskih igara

olimpijac - malim početnim slovom pišu se nazivi sudionika događanja (ali i dinamovac, hajdukovac)

Olimpijada - istoznačnica za Olimpijske igre

Plakat izradile: Monika Stažnik i Valentina Mikulec, 6.a

Vozačku je dobio i Mario Mrkoci iz 2.b

JUMICAR u našoj školi Ravnatelj dijelio učenicima vozačke

ZLATAR — U OŠ Ante Kovačića održana je u rujnu preventivna akcija "Program prometne kulture za najmlađe" koju od 2013. u cijeloj Hrvatskoj provodi Udruga Preventivni program o sigurnosti u cestovnom prometu. U projektu Jumi-car Hrvatska partneri događanja u Zlataru bili su Policijska uprava krapinsko-zagorska, Županijsko društvo Crvenoga križa te škole iz Zlatara, Brestovca Orehovičkoga i Bedekovčine. Nakon edukacije, ravnatelj Marijan Posarić uručio je vozačke dozvole učenicima drugih razreda. (Ela Vlahek, 2.a)

SRCA I BALONI LJUBAV ZAVLADALA ŠKOLOM

Ove je godine vrata svoje učionice 5.b za Valentinovo ukrasio najljepše

Najljepša vrata

Predstavnici razreda i djelatnici škole zajedno su birali najkreativnije uređena vrata

Piše: Lorena Požgaj, 8.a

I ovoga Valentinova našu su školu krasila Vrata ljubavi. Učenci su svojim trudom i kreativnošću unijeli ljubav u školske hodnike. U ozračju zajedništva, ljubavi i prijateljstva predstavnici razrednih odjela i djelatnici škole birali su najljepše ukrašena vrata.

Pobjeda "za dlaku"

Neizvjesna utrka do samoga kraja iznjedrila je pobjednička vrata. Ove su godine za najljepša vrata izabrana vrata učionice njemačkoga, koja su uredili učenici 5.b razreda čija je razrednica učiteljica Informatike Nina Posarić.

Zaradili pizze i sokove

Proslavili su svoju pobjedu druženjem uz pizzu i sokove na satu razrednog odjela. Čestitamo pobjednicima i njihovoj razrednici, ali i svima vama ostalima koji ste svojim prekrasnim radovima pokazali koliko su vam važni ljubav i prijateljstvo. Bravo! Ovu su aktivnost koordinirale stručne suradnice Vlatka Prpić i Katarina Biondić.

Dar prvašiću za prvi dan Zuckertüte

MARTINŠČINA — Krenuo sam u prvi razred. Nakon upoznavanja u školi uputili smo se na svetu misu. Tamo me čekala cijela obitelj. Nakon mise teta mi je darovala tuljac pun slatkiša za sretan ulazak u đачki svijet. Dar me jako razveselio. Poslije sam vidio takav tuljac na kompjutoru, a u udžbeniku njemačkoga našao sam ga pod nazivom Zuckertüte. (David Puklin, 1. r.)

David Puklin i Zuckertüte

BRAINOBRAIN ŠAMPION IZ ZLATARA

Vilim Crčić množi dvoznamenkaste brojeve u glavi i pritom ne griješi

Preuzmite neku aplikaciju za čitanje QR kodova (I-nigma) i uvjerite se da je to istina

Vilim može iskoristiti i u svakidašnjem životu ono što je naučio u programu Brainobrain. Brže od teta na blagajni zna koliko će sve morati platiti

Piše:
Paula Sviben, 7.a

Šestaš Vilim Crčić bez problema množi u glavi dvoznamenkaste brojeve, a uz malo veću koncentraciju i više vremena bez papira može pomnožiti i dva višeznamenkasta broja. Ali ne samo to. Ovladao je multitaskingom. Objasnjava da je to vještina kada se rade dvije ili više stvari u isto vrijeme. Primjerice, Vilim može računati dva zadatka zbrajanja i oduzimanja istodobno u glavi – bez kalkulatora i istodobno plesati Macarenu i pljeskati rukama. Neobično!

Baka pa roditelji

Naučio je sve to u programu Brainobrain koji je, pazite sad, na televiziji prva primijetila njegova baka. Ona je predložila da Vilim krene u te

vode, a odluku su donijeli roditelji Vlatka i Dražen.

– Svake subote išao bih u Zagreb i od 10 do 12 sati imali smo različite aktivnosti. Ljeti nije bilo programa svake subote, ali smo se ponekad nalazili poslijepodne i vježbali te prolazili i razne tematske radionice. Kako to izgleda?

Vježba svaki dan

Svi se nađemo u 10 sati i tada počinje predavanje. Otvorimo naše knjige, nađemo 96. stranicu i počnemo rješavati zadatke. Eto, naveo sam baš konkretan primjer. Tijekom predavanja nema stanke. U 12 sati smo gotovi i svi odlazimo kući. Ako mislite da je to sve tako strogo, nije (doduše, ovisi kakvu učiteljicu

dobijete). Nekad odigramo neke igre ili čak pojedemo i kolače! – ispričao nam je samozatajni dječak. Najviše mu se svidio, dodaje, pristup i trud njegove učiteljice te upoznavanje novih prijatelja. Ono što je naučio može iskoristiti i u svakidašnjem životu. Brzo računanje! Kad ga baka pošalje u prodavaonicu, izračuna koliko treba platiti prije tete na blagajni. Toga ne bi bilo da doma ne vježba različite zadatke barem 15 minuta svaki dan.

Voli i lego-kockice

Taj dvanaestogodišnjak uza sve to pronalazi i vrijeme za tenis, gitaru, svoje omiljene lego-kockice, igranje videogara i košarku. Ozbiljnim glasom nastavlja da bi mu bilo lakše kada bi bilo manje školskih obveza.

– Program koji sam pohađao ima još neke prednosti. Uz vježbe koje smo radili i uza sve naučeno znanje dodatno sam svake godine na festivalu Brainobrain bio jedan od demonstratora vježbi na pozornici pa sad bez problema mogu nastupati pred velikim brojem ljudi – kaže, a čitateljima poručuje da svatko može upisati Brainobrain, ali samo ako su vas roditelji voljni voziti svaku subotu u Zagreb i ako ste spremni potrošiti svako subotnje jutro. To onda jamči uspjeh.

KAKO SMO IZMJERILI OPSEG ZEMLJE

Eratostenov pokus

Eratostenov pokus je globalni pokus u kojemu se mjeri opseg Zemlje po meridijanu, kada Sunčeve zrake padaju na ekvator pod pravim kutom, a za nj potrebni su samo štap, Sunčeva sjena i naravno — znanje matematike. Eratostenu u čast, na prvi dan proljeća i prvi dan jeseni, ovaj pokus izvode učenici diljem svijeta.

Odabrali smo 21. ožujka

Ove je godine prvi put u pokusu sudjelovala i naša škola, i to moj 7.a razred. Za mjerenje odabrali smo 21. ožujka i naše školsko igralište. Sa sobom ponijeli smo štap duljine jedan metar, vrpce za mjerenje, kreu te papir i olovku. Dok smo čekali lokalno podne, učiteljica Željka Sente davala nam je upute za rad. Postavili smo štap okomito u odnosu na tlo.

Rezultat je bio točan

Točno u 12 sati štap je bacao sjenu koju smo izmjerili mjernom vrpcom. To smo ponovili deset puta kako bi mjerenje bilo što točnije. Nakon toga, izračunali smo aritmetičku sredinu svih naših mje-

renja koristeći se programom MS Excel.

Konačan je rezultat bila duljina sjene 101,13 cm. Naravno, to nije konačno rješenje pokusa. Duljinu sjene uvrstili smo u proporciju koju nam je pokazala naša učiteljica matematike. Koristeći se programom Google Earth izmjerili smo udaljenost naše škole od zamišljene škole na ekvatoru jer je udaljenost jedna od komponenti proporcije. Pomoću gradiva koje smo već znali izračunali smo kut upada Sunčevih zraka,

$$\frac{\text{udaljenost}}{\text{opseg}} = \frac{\alpha}{360^\circ}$$
$$\frac{5103.02 \text{ km}}{\text{opseg}} = \frac{45^\circ 19' 18.8365''}{360^\circ}$$
$$\text{opseg} = \frac{5103.02 \text{ km} \cdot 360^\circ}{45^\circ 19' 18.8365''}$$
$$\text{opseg} = 40534.2 \text{ km}$$

što nam je također

trebalo u proporciji. Naš konačni re-

zultat, odnosno opseg, iznosio je 40.534,2 km, što je i približan opseg Zemlje u stvarnosti. Svi smo se zabavili radeći ovaj pokus. Opseg Zemlje koji je izmjerio Eratosten, grčki matematičar, geograf i astronom koji je živio u 3. st. pr. Kr., bio je 39.600 km.

Piše: Nika Rihtarić, 7.a

ŠTO JE RAZLOG MLADI PREŠLI NA NOVU DRUŠTVENU MREŽU

Facebook je prošlost. Snapchat je sada “in”

Piše:
Damjan Bajsić, 8.b

Kad su prije sedam godina trojica američkih studenata, Bobby Murphy, Reggie Brown i Evan Spiegel, prvi put predstavili aplikaciju za mobilne telefone putem koje se mogu slati fotografije koje su za nekoliko sekunda nestajale, njihov je potez proglašen promašajem. Danas je Snapchat jedna od najbrže rastućih aplikacija među mladima i tinejdžeri u svijetu i u Hrvatskoj danas su zaludeni snapovima. Facebook, Instagram i Messenger polako postaju prošlost.

Emoji i stickeri

Čim pokrenete aplikaciju, Snapchat prikazuje kameru i gumb za snimanje. Izravno, izazovno – baš za nas mlade. Kliknite na taj gumb kako biste snimili svoju prvu fotografiju ili zadržite prst na gumbu želite li snimiti kratak video. Te fotografije ili kratke snimke koje nestaju nakon što ih primatelj pogleda – zovu se snapovi. Fotografije i filmove možete podijeliti i kao priče koje se onda dostupne svima koji vas prate 24 sata nakon objave.

Kad uslikate fotografiju, možete joj dodati tekst, mijenjati mu boju. Najzanimljiviji su emoji i stickeri kojima izražavate svoje raspoloženje. Upravo ti zabavni dodatci koji pružaju mogućnost ukrašavanja fotografija i filmova te njihova razmjena ono su što je Snapchatu donijelo veliku

Snapchat bilježi životne trenutke poput putovanja, rođendana, slavlja, koji kratko traju i brzo nestaju – upravo kao snapovi, ali najčešći su motiv selfiji kojima pošiljatelj odražava svoje raspoloženje

popularnost kod mladih. Danas učenici već od šestog razreda snepaju cijele dane.

Snapchat kao društvena mreža bilježi životne trenutke poput putovanja, rođendana, slavlja, koji kratko traju i brzo nestaju – upravo kao snapovi, ali najčešći su motiv selfiji kojima pošiljatelj odražava svoje raspoloženje.

Filteri i efekti

Bitno je da svakoj vašoj fotografiji date kontekst koristeći se filterima – swipeom udesno ili ulijevo, ili da tekstom objasnite što se događa.

Tu su i lenses, odnosno specijalni efekti koji vam se prikazuju nakon dužeg zadržavanja vašeg prsta na ekranu prilikom snimanja selfija ili kratkog videa kroz koji se obraćate prijateljima.

Tako kroz nekoliko sekundi možete postati netko od vaših prijatelja pa čak i zombi ili pak vidjeti kako ćete izgledati za dvadesetak godina.

Vijek trajanja fotografija ili videoporuka određujete sami, no maksimum je trajanja, nakon što primatelj otvori fotografiju ili video – deset sekunda. Usto, vi ćete vidjeti da je primatelj otvorio poslani sadržaj. Rekli smo da fotografija ili video nepovratno nestaju, a jedini način kako da ih pohranite jest da ih screenshotate, odnosno snimate zaslon. Odlučite li se za to, pošiljatelj će dobiti obavijest da ste to napravili.

Mogući su i kratki video ili audiopozivi i klasično chataње ili pak snimanje samo zvučnih zapisa. Kod audio i

Jer je svaki filter na Snapchatu zakon. Jer mogu upoznati nove ljude. Jer ubija dosadu. Jer mogu skupljati vatrice. Jer ga ima većina mojih prijatelja.

KARLA POSARIĆ, 8.a

5

razloga zašto obožavamo Snapchat

Jer ima dobrih cura. Jer skupljam vatrice. Jer je cool. Jer mi nije dosadno kad snepam. Jer svaka fotka govori više od tisuću riječi.

JURICA HAĐAR, 8.b

videopoziva dobro je znati da sugovornika možete nazvati i ako niste u zajedničkom razgovoru. Ovime je aplikacija Snapchat postala dobra zamjena za telefon jer sada možete, osim pisanja poruka, i pozivati. Interakcija je moguća zahvaljujući prijateljima koje pronalazite putem vašeg imenika, upisivanjem poznatoga korisničkog imena, korištenjem opcije Add Nearby koja pronalazi korisnike Snapchata koji su u vašoj fizičkoj blizini i putem Snapcodea. Emotikoni na Snapchatu služe kako bi se jasno vidjela aktivnost među korisnicima, konkretno, između vas i vaših prijatelja. Primjerice, ako uz vašeg prijatelja stoji rumenka odnosno emotikon s rumenim osmijehom, to znači da je on jedan od vaših najboljih prijatelja na Snapchatu i često si međusobno šaljete snapove. Snapchat grupe odličan su način komuniciranja s više prijatelja odjednom. Štoviše, možete dodati do 32 prijatelja u istu grupu.

Vatrice su hit

Skupljanje vatrice možemo zamisliti kao igru koja Snapchatu donosi posebnu atrakciju. Vatrice skupljaš kada snepaš s prijateljima svaki dan. Ako za 24 sata niste ništa poslali toj osobi ili pogledali što je ta osoba poslala vama, izgubite sve vatrice koje ste skupili s tom osobom. Ako si tek počeo skupljati vatrice s nekom osobom, broj vatrice pokaže ti se nakon tri dana i tada imaš tri vatrice. Gotovo preko noći Snapchat je postao aplikacija za komunikaciju među mladima koja nudi beskonačno mnogo mogućnosti slanja snapova — tekstualnih poruka, fotografija, videa, reakcija putem stickera, audio i videopoziva i još mnogo više. No, ne zaboravite, Snapchat je velik potrošač baterije vašeg pametnog telefona.

Micro:bit je stigao i u našu školu

Nova tehnologija koju je donio micro:bit nudi 200 različitih izazova, od zabave do zahtjevnog programiranja

Marljivi članovi Informatičke skupine naše škole s veseljem su prošle školske godine dočekali dan kad je u školu stigla BBC-ova micro:bit oprema. Sa zanimanjem su isprobali mogućnosti njima nove tehnologije. Upoznali su se s programiranjem micro:bitova u Microsoft Block Editoru. BBC micro:bit uzbudljiva je nova tehnologija koju su razvili BBC, Microsoft i drugi partneri s ciljem masovne uključenosti u osnovne škole, i to ne samo u tzv. STEM području nego i u drugim predmetima. Micro:bit je mala pločica s mikrokontrolerom te mnoštvom senzora koja služi početnom učenju programiranja, logičkog razmišljanja i matematičkog modeliranja. Za programiranje nude se različita vizualna sučelja koja početak rada čine vrlo jednostavnim. Riječ je o tehnologiji koja je u nekim zapadnim zemljama sastavni dio školske opreme, a u našoj je zemlji njezina primjena tek u početnoj fazi. Učenici mogu isprobati više od 200 različitih aktivnosti i resursa, od glazbenih instrumenata i jednostavnih pokusa do robota i kreativnih programerskih izazova. Ukratko, micro:bit je nešto jako cool. (Leon Juriša, 7.b)

ANA GOLOMEIĆ SREBRO NOGOMETAŠA UČINILO JU POZNATOM

“Vozila sam naše Vatrene od Savske to Trga. Bilo me strah tek sutradan”

Novinari Zlatarskih Iskrice Tomo Valjak, Leonardo Rihtarić, Karlo Sviben i Patrik Delija dočekali su popularnu ZET-ovu vozačicu na stajalištu na Borongaju. Dovezla je autobus iz Sesevetskog Kraljevca

Zagrepanka rodom iz Podsuseda udala se u Dubravu gdje živi već 18 godina. Radila je šest godina kao zaštitarka, potom je u suprugovoj građevinskoj tvrtki vozila kamion, a sada u ZET-u vozi autobus dvije godine

Piše: Karlo Sviben, 7.b

Fotografije s dočeka: Goran Kekić/ZET

Prošloga lipnja i srpnja tisuće i tisuće Hrvata bilo je na Svjetskom nogometnom prvenstvu u Rusiji i bodrilo hrvatsku nogometnu reprezentaciju, a gotovo cijela Hrvatska kod kuće bila je zalijepljena za male ekrane navijajući za Vatrene. Pogotovu u finalnoj utakmici 15. srpnja u kojoj su naši reprezentativci osvojili srebrnu medalju. Subašić, Vrsaljko, Lovren, Vida, Pivarić, Brozović, Rakitić, Modrić, Rebić, Perišić, Mandžukić – samo je dio naših nogometaša koji su toga dana, unatoč srebrnoj medalji, zlatnim slovima upisani u povijest ne samo hrvatskog nogometa nego hrvatskog sporta uopće. Sutradan je Hrvatska priredila veličanstven doček Vatrenima koji su sletjeli nešto prije 15 sati u Međunarodnu zračnu luku Zagreb. Odatle trebalo ih je prevesti do Trga bana Jelačića, a taj je zadatak pripao dvjema vozačicama ZET-a, Nikolini Žiljak i Ani Golomeić.

Vedra i pričljiva

S obzirom na to da je Nikolina već neko vrijeme na bolovanju, mi smo razgovarali s Anom, koja je do Trga dovezla naše junake. Razgovor je bio pred kraj praznika, jednog poprilično hladnog ljetnog dana. Anu smo dočekali na Borongaju. Dovezla je autobus iz Sesevetskog Kraljevca i predala ga kolegi. Vedra i razgovorljiva 36-godišnja majka dvojice naših vršnjaka, koja od 2016. radi kao vozačica u ZET-

u i koja je zahvaljujući vožnji Vatrenih toga srpanjskog poslijepodneva postala poznatom među svim Hrvatima u domovini i dijaspori, ispričala nam je sve o toj vožnji.

“Jedno mjesto”

– Put od aerodroma do Trga bana Jelačića trajao je nešto više od šest sati. A znate li koliko je protokol planirao da će trajati? Tričetvrt sata! Očekivao se velik doček na središnjem gradskom trgu, ali nitko nije znao da će se uz našu rutu okupiti tako veliki broj građana. Ustvari, moram odmah reći da je nogometaše od aerodroma vozila kolegica Nikolina, a u mojem autobusu bio je stručni stožer. No, došli smo do Savske i tamo se dogodio obrat – ispričala je Ana. Savska cesta je, naravno, zagrebačka ulica, a pod tim Savska naša sugovornica misli na središte Javne vatrogasne postrojbe grada Zagreba. Tu su oba autobusa s poznatim putnicima napravila stanku jer se autobus koji je vozio nogometaše – pokvario. Donesena je trenutno odluka da svi prelaze u Anin bus. Ona je prihvatila i to, kao što je bila rekla “nema problema” kad joj je šef rekao da će voziti naš stožer od Zračne luke.

– Brzina je bila deset na sat. Iako su oba busa starija od 20 godina, autobus koji sam ja vozila u svakodnevnom je turističkom prometu, a onaj drugi nije, pa je možda zato došlo do poteškoća. Do te

Savske vozili smo četiri sata, a onda još dva sata do Trga. Sjećam se, kad smo ušli u dvorište vatrogasaca, svi su trebali na "jedno mjesto". Pred zahodom stvorio se dug red. Moram vam reći da smo mi u zračnu luku došle u 10:30 i dobile nešto sendviča i vode dok smo čekale, no na kraju smo to podijelili našim putnicima. Ponavljam, nitko nije očekivao da ćemo, umjesto manje od jednoga sata, putovati punih šest sati. No, čovjeka drži adrenalin pa i nismo toliko mislile na glad i žeđ – priča Ana. Nije ju bilo strah dok je vozila tako poznate putnike. Strah je osjetila tek sutradan kad je na televiziji vidjela snimku. Mislila je da njezini putnici na gornjoj otvorenoj platformi sjede, no oni su se kretali, pjevali, skakali... Navodi da je najviše s njom razgovarao Modrić koji je čak i htio sjesti za volan. No, nije mu to smjela dopustiti. Jednako tako, posao je posao, pa se tijekom vožnje nije smjela ni fotografirati s igračima. Nije

smjela ni tražiti autogram. Trebala je, objašnjava, biti potpuno koncentrirana na vožnju jer su ljudi uz cestu iskakali pred autobus i bacali baklje. Ipak, misli, da sve to mora ponoviti, vozila bi malo

la voziti kamion. Prije dvije godine prešla sam na bus. Primamljivije mi je voziti nešto veće, moćnije. Danas se lakše parkiram busom nego autom. Veća je preglednost. Čovjek se ipak zasiti vožnje. Primjerice,

rebačkome ZET-u. Dan kada je vozila Vatrene bio joj je najduži radni dan. Objlašnja da je nakon slavlja na Trgu nogometne u 23 sata još odvezla na maksimirski stadion jer su tamo imali svoje stvari, a po-

Još uvijek ima ljudi koji čudno gledaju ženu za volanom autobusa. Jedan me gospodin pitao je li sigurno voziti se sa mnom. Moraš biti pristojan pa sam mu samo rekla neka procijeni. I među kolegama ima onih koji govore da vožnja autobusa nije za žene, nego da je to muški posao. Mislim da je bilo dosta muških kolega koji su bili ljubomorni zato što sam ja vozila Vatrene.

Ana Golomeić
vozačica ZET-a

opuštenije. Kao što je opušteno dovezla MAN iz Sesvetskog Kraljevca u kojemu je bilo stotinjak putnika.

– Jako volim voziti. Suprug mi ima građevinsku tvrtku i vozi kamion pa sam i ja tako počeo

kad vozim Borongaj – Sesvetski Kraljevec, napravim šest krugova i svaki traje nešto više od sata. Poslije toga mi baš više nije do vožnje malim autom – rekla je Ana, jedna od samo 13 žena vozačica u zag-

tom je u Dubravu vratila autobus u garažu. Nakon ove vožnje mnogi putnici htjeli su se slikati s njom i dobila je mnogo pohvala, a starije gospođe, njezine putnice, rekly su kako su sada one – vatrene.

Iz moje župe prije mene nije bilo časnih sestara ni svećenika. Župnik je na jednoj propovijedi to istaknuo. Za mene je to bio okidač. Idem u časne, pa više neće moći s oltara kritizirati, mislila sam.

Molimo se za sve one koji kažu “molite se za nas”, molimo se za našu ustrajnost u zvanju, molimo se za cijeli svijet, za sve pokojne, za duše u čistilištu, molimo se za sve.

s. MARIJA TEA

pripadnica reda Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga

Časna sestra. Neobično zanimanje ili zvanje. Kako hoćete. Mole li se sestre po cijele dane ili se bave još čime? Zašto se uopće mole? Kako postati časnom i smiju li časne imati mobitele – samo su neka od pitanja koja ne samo nama, školskim novinarima, nego, vjerujemo, mnogim ljudima padaju na pamet. Odgovore na njih dala nam je sestra Marija Tea, koja je pripadnica reda Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga. Taj red ima sjedište u Zagrebu i s časnom smo razgovarali u njihovoj matičnoj kući u središtu grada u Frankopanskoj 17.

Opišite nam svoj put. Kako ste postali časna sestra?

Nisam nikad o tome razmišljala. Cijelo svoje djetinjstvo razmišljala sam o tome kako bih bila slikarica pa onda pjevačica; nogomet mi je bila velika ljubav,

htjela sam biti nogometašica, pa policajka... Svašta je tu prolazilo kroz moju glavu, ali da bih baš bila časna, nikad mi nije palo na pamet.

Bilo je na početku i suza

Iz obitelji sam koja je tradicionalna, slavili su se Božić i Uskrs, baka je s vremena na vrijeme otišla na svetu misu i to je bilo sve dostignuće. Onda, kad sam krenula u drugi razred, uveo se vjeronauk u škole i tad smo se pripremali za prvu pričest. Moj tata vozio me svaku nedjelju na misu, pustio iz auta, vratio se kući i meni je to bilo grozno: ja moram ići sama sad na misu, a druga djeca idu s roditeljima. Plakala sam, teško sam išla na to.

Kad je prošla prva pričest, meni se to jako sviđjelo pa sam htjela ići na misu, ali sad se tati nije dalo ići pa sam ponov-

no plakala, ali sad iz drugog razloga – jer me nije htio voziti.

Onda smo se seka i ja uključile u zbor jer smo jako voljele pjevati. To nam je bilo super: išle smo u crkvu jer se tamo pjevalo. Odjedanput je tata krenuo s nama na misu jer mu se nije dalo voziti nas pa dolaziti po nas. U osmom razredu dobili smo župnika koji je prvi počeo okupljati mlade u našoj župi. Okupljali smo se, igrale su se igre, išlo na izlete. To mi se jako sviđjelo. Za Božić bilo je jako hladno. Sjećam se kako se župnik prehladio. Ljudi ga baš nisu previše voljeli, svašta su mu prigovarali. Na jednoj propovijedi prije Božića rekao je: Tražite savršenog svećenika, a nikad nikog niste dali. Iz moje župe nikad nije bilo svećenika ni časnih sestara niti redovnika. Meni je to bilo kao neki okidač. Rekoh u sebi: Ajde, idem ja, pa neće moći reći da

U SAMOSTANU U SREDIŠTU ZAGREBA
RAZGOVARALI SMO SA S. MARIJOM TEOM

Časna s 2000 prijatelja na Facebooku

Razgovarao: Karlo Sviben, 7.b

Unatoč tomu što se mnogih stvari odrekla i što nema svoju obitelj, naša sugovornica veli da joj vanjski život ne nedostaje. Ipak, vremena su se promijenila tako da danas časne gledaju TV, i to najčešće vijesti. Tempo života je takav da sestre imaju i mobitele

ne ide nitko. Ta misao vodila me sve do kraja osmog razreda kada smo dobili brošure o tome kamo nakon osnovne škole. Vidjela sam da postoji Ženska opća gimnazija Družbe sestara milosrdnica – tu su časne, idem ja u tu gimnaziju da vidim kako će to izgledati. Tata je bio oduševljen, a mama je bila protiv moje ideje jer se bojala da ću otići u samostan i htjela je da idem u drugu gimnaziju.

Svađa s majkom

Ovo je bilo blizu vlaka, a tata je radio na željeznici, pa sam mislila bit će godišnja karta, neće mnogo stajati put. Uspjela sam se izboriti i upisala Žensku opću gimnaziju i tu sam već malo promatrala kakve su časne. Jer, one su nam predavale; ravnateljica je bila časna i kroz četiri godine nekako se potvrdila ideja

da postanem časnom. Već u prvom razredu rekla sam to tati, on je rekao ako sam ja sretna s time, bit će i on.

U drugom razredu s mamom sam se nešto posvađala pa sam joj rekla da ću ići u samostan. Neko vrijeme nije htjela razgovarati sa mnom, no ipak smo to zagladili, ali nismo pričali o tome sve do četvrtog razreda, dok nisam zakasnila iz škole. Moji nisu znali da sam bila na razgovoru kod poglavarice jer sam trebala sama ući u samostan nakon četvrtog razreda. S vremenom su se roditelji pomirili. Ključna je bila ona župnikova rečenica: “Nikad nikog niste dali, a tražite savršenog svećenika.”

Kako Vam je bilo na početku?

Kad sam došla u samostan, drži te elan, polet, to je to, vrhunac života, ostvario si svoj san, ali onda tek počnu borbe.

Bilo kojim putem da kreneš u životu, u početku će biti sve savršeno, ali poslije su uslijedila preispitivanja: jesam li pogriješila, je li ja to stvarno hoću. Vidjet ćete postanete li svećenici ili se oženite, propitkivat ćete se je li to stvarna žena za mene. To je realnost života – nekad je lijepa, nekad manje lijepa, no bitno je ono što u sebi nosiš. Ako si u svojoj dubini sretan i ako znaš da je to to i ako znaš radi koga si tu, a to je Bog, a ne da si tu radi one sestre, onda možeš sve živo nadvladati.

Odakle ste rodom?

Ja sam rodom iz Donje Zdenčine. To je malo selo između Zagreba i Jastrebarskog.

Kako Vam je sada u samostanu?

Prošlo je mnogo vremena, 2001. sam došla, znači 17 godina. Upravo prije

nekoliko dana bilo je točno 14 godina otkako sam postala časna jer prve tri godine su godine odgoja kad učiš što to znači biti časna i prilagođavaš se životu u samostanu. Mnogo toga prođeš, životno iskustvo te uči; život je jako zanimljiv i uvijek je nešto novo, dinamično, uvijek se nešto radi. Lijepo mi jer volim svoje zvanje.

naresci, petkom marmelada, a za ručak je juha svaki dan, nekad imamo varivo, nekad je meso s prilogom, a za večeru pašteta, sir i vrhnje, ili ono što ostane od ručka. Kolače imamo nedjeljom i blagdanom, a u korizmi nemamo ni nedjeljom. U korizmi postimo o kruhu i vodi. Naravno, ako je neka od sestara bolesna, ima drukčiji režim.

pisati da bi se htjela zvati tako i tako. Sjećam se, bila je nedjelja već navečer, trebali smo predati molbu našoj odgajateljici i ja njoj kažem da nisam napisala jer ne znam kako ću se zvati. S nama je bila jedna stara časna koja se zvala sestra Tea, a pravilo je da u istoj provinciji mogu biti dvije sestre istog imena, s tim da je jedna Marija a druga nije. Kako mi je krsno ime kratko, odabrala sam i ovo svoje ime kratko. Marija Tea.

Vanjski život?

Vanjski život mi ne nedostaje. Čovjek razmišlja. Mnogo toga se odričeš, nemaš svoju obitelj, nemaš pogodnosti koje imaju ljudi vani, ali s druge strane dobiješ nešto drugo. Ako si sretan i ispunjen, ništa ti vanjskog neće nedostajati. Pronalaziš svoju sreću u nečem drugom, a to je Bog. Odkikavanje je teško ako si vani imao sve što si poželio i sad si došao ovdje i ne možeš imati sve što hoćeš, nego se moraš naučiti na ono što stvarno trebaš jer zavjet siromaštva ne veli da ne smiješ imati ništa, ali ono što imaš, na to ne smiješ biti navezan, u smislu da sada, ako toga nemaš, da bez toga ne možeš živjeti. Ne smiješ biti ovisan o materijalnim stvarima. Odkikavanje možda jest u početku teško, ali kad shvatiš da nisi ovisan o materijalnim stvarima toliko koliko misliš da jesi, onda ti nije teško i ne nedostaje ti ono izvanjsko.

Gledaju li časne TV i što?

Najčešće vijesti, dnevnik. Ja osobno ne gledam TV i pitaju me kako mogu bez televizije. Nekako me ne privlači. Ipak, nekad pogledam kriminalističku seriju poput *Kosti* i *NCIS*.

A mobiteli i društvene mreže?

Kad sam došla u samostan, sestre 2001. nisu imale mobitele. To je bio strani svijet, a s obzirom na to da se vremena mijenjaju, tempo života je takav kakav je, danas imamo dopuštenje i sestre imaju mobitele.

Časna kao prijateljica

Rijetko koja sestra koja radi negdje i izlazi iz kuće nema mobitel, a dosta sestara je na društvenim mrežama. Ja sam na Facebooku, imam profil na Instagramu, ali tamo nisam baš nešto aktivna. Na Facebooku sam većinom zbog djece s kojom radim. Njima je fora imati časnu za prijatelja, a časni je fora imati djecu za prijatelje jer promatraš kako se oni ponašaju, kakav je njihov život u virtualnom svijetu i to se može uvijek provući kroz vjeronaučnu temu, kroz

S. MARIJA TEA O DANU U SAMOSTANU

Sve više sestara danas radi i zato ima vozačku

Dan u samostanu počinje molitvom u 6:10, a u pol šest je ustajanje. Zapravo, svatko ustane u toliko sati koliko mu treba da dođe na molitvu. To je časoslov, odnosno jutarnja molitva. U pol sedam je sveta misa, a nakon svete mise provodimo pola sata u šutnji. U toj šutnji razmišljamo o evanđelju koje se čitalo na svetoj misi toga dana. Potom je zajednički doručak. No, raspored za pojedinu sestru prilagođava se tome radi li sestra negdje. Primjerice, sestre koje rade u školi ili bolnici idu iz kuće ranije, da na vrijeme stignu na posao. Zato danas sve više časnih ima vozačku dozvolu. Sestre koje su u mogućnosti u 12 sati nalaze se u crkvi. Poslije toga je ručak. Sljedeće okupljanje je u dvadeset do 6, tada je časoslov, odnosno večernja molitva, a nakon toga krunica i potom zajednička večera. Sestre koje zbog posla ujutro ne stignu na misu idu na misu u pola sedam. Nakon večere neke sestre idu na odmor, a mi mlađe pripremamo se za sljedeći dan. Nemamo neko vrijeme kad se gasi svjetlo. Svaka sestra sama procjenjuje kada je vrijeme za počinak, prema poslu ili obvezama koje ima sutradan.

Što točno radite u samostanu, za što ste zaduženi?

Završila sam Katolički bogoslovni fakultet i vjeroučiteljica sam u dvije škole: jedna je u Zaprešiću, druga u Brdovcu. Ovdje u samostanu, uza svoj posao, vodim duhovne obnove za djecu i mlade, idemo po župama, imamo duhovnu obnovu za djevojke u Lužnici, molitve, odnosno predmoljenja za zajednicu, pospremanja. To su sve naše dužnosti.

Što se jede u samostanu?

Što se jede u samostanu? Za doručak su

Kako je Vaše pravo ime i kako časne dobivaju svoja redovnička imena?

Moje pravo ime je Ana Juratović, a samostansko ime sestra Marija Tea. Kad sam birala ime, do zadnje godine nisam znala kako bih se zvala. Prva faza odgoja nakon srednje škole, postulatura, nama je trajala šest mjeseci. Sada traje godinu dana i to je odkikavanje od vanjskog svijeta, privikavanje na život u samostanu; tada kreću dvije godine novicijata.

Kad pišeš molbu za ulazak u novicijat, u drugu fazu, trebaš napisati molbu i na-

katehezu, da ih se, ako je potrebno, potakne da promijene ponašanje jer neke stvari u virtualnom svijetu koje nekad rade nisu u redu.

Imam "samo" otprilike 2000 prijatelja. Kad imamo duhovne obnove za djevojke, mnogo ih se javi i krug se širi. Super je da si posredno i u kontaktu s prijateljima prijatelja jer ih kroz svoju objavu možeš potaknuti na nešto dobro i pozitivno, pokušati ih katehezirati i evangelizirati, a to je zapravo svrha našeg sudjelovanja na društvenim mrežama. Čak prihvaćam i one koje ne poznajem, znači prijatelje prijatelja, upravo zato da se što više mladih potakne na nešto dobro i pozitivno.

Objasnite nam što su to vječni zavjeti!

U novije vrijeme uvedena je godina kandidature. To je godina nakon srednje škole, godina promatranja života u samostanu.

Dug je put do časne

Potom slijedi postulatura, a to je još godina dana. Buduća sestra privikava se na sve što se radi u samostanu. Nakon tih godinu dana postaje sestra novakinja i tada se mijenja ime. To traje dvije godine: prva je kanonska godina, zatvorena godina, i tu prvu godinu boravi se u Frankopanskoj, u kući odgoja. Slušaju se vjeronauk, povijest družbe, katehetika, askeza, teološka kultura redovnica, jer tko zna što će poslije netko studirati – možda neće teologiju. Druga godina novicijata, tvorna godina novicijata, malo je otvorenija jer sestre novakinje odlaze iz kuće odgoja u filijalu na praksu. To znači da idu u neku pravu zajednicu, žive dva i pol mjeseca kao časna (toliko je bilo u moje doba), žive pravi redovnički život onako kako će živjeti jednog dana kao časne. Vraćaju se potom u kuću odgoja i nakon te dvije godine polažu prve redovničke zavjete u četvrtoj odgojnoj fazi. Tada buduća časna prestaje biti novakinja i postaje juniorka. Prvi redovnički zavjeti polažu se na tri godine i sad je već časna, a nakon tri godine može otići ili polaže zavjete na još dvije godine. Dakle, pet godina živi kao časna privremeno i tek nakon pet godina odnosno devet godina ukupnog samostanskog života polaže vječne odnosno doživotne zavjete i postaje sestra za cijeli život.

Da niste časna, što biste bili?

Možda nogometašica. Nisam razmišljala; tu sam gdje sam i sretna sam.

Prošlo je 14 godina otkako je naša sugovornica postala časna sestra

UČENICE
ODABRALE

Najbolju
frizuru
ima Ivan
Totović

1.

Ivan Totović, 8. b
55 glasova

2.

Leon Bakmaz, 7. a
45 glasova

3.

Damjan Bajsić, 8. b
44 glasa

Pripremla: Nikolina Šumiga, 8. b

KRITIČKI OSVRT KAZALIŠTE JE “IN”

Ušli smo u um slavnog britanskog

detektiva Sherlocka Holmesa

Zanimljiva fabula, brze izmjene kulisa, nadareni glumci, komunikacija s publikom ono su što će nedvojbeno privući naklonost gledatelja. Svakako preporučujem da pogledate ovoga Holmesa

Piše: Nika
Grzelja, 8. a
Fotografije: ZKM

Holmes — nenadmašivi
majstor prerušavanja

Zagrebačko kazalište mladih smo, kao razred, posjetili 8. svibnja 2018. kako bismo svjedočili izuzetno atraktivnoj predstavi u režiji Krešimira Dolenčića. Sherlock Holmes. Tekst je predstave, prema motivima i likovima Arthura Conana Doylea, napisala Ana Tonković Dolenčić.

Gledatelj na početku upoznaje dva slučaja koja stoje pred Holmesom, ni ne sumnjajući na to

da su oni povezani. Jedan se odvija na seoskom imanju s farmom ovaca, a drugi u kraljevskoj palači na planinama Švicarske. Te slučajeve naš slavni lik, londonski detektiv Sherlock Holmes, kojega glumi savršeno uklopljeni Rakan Rushaidat, ubrzo povezuje samo preko iste svote – 50.000 funta. Adaptacije likova na sceni precizne su i privlače pažnju, poput “usporenih snimaka” na uzbud-

Predstava obiluje brojnim atraktivnim kadrovima

ljivim akcijskim prikazima, sviranja violine, pjevanja... Humorističnih interakcija među likovima ne nedostaje i svakako zaokružuju dojam cijele predstave.

Voli li Holmes?

Posebno je dojmljivo bilo iskorištavanje svjetla, za koje je bio zadužen Aleksandar Čavlek, čime su dočarani brojni trenutki, napete ili razigrane scene. Nešto najznačajnije, što vrijedi istaknuti, oponašanje je radnji koje se prepričavaju u pozadini, iza svjedoka ili ljudi koje je zadesila nesreća. Lik Sherlocka Holmesa, baš kako ga je zamislio njegov stvaratelj sir Arthur Conan Doyle, prikazan je na način kao da on nije naprosto opsesivni analitičar, nego je posebno zaokupljen razumijevanjem zločina. Zločin se pokazuje kao najzanimljivija od svih zamislivih zagonetki. Njegova je logika izvrsna, no Holmes ne razmišlja kao računalo. Veliki je analitičar te u Doyleovim pripovijetkama (koji je tako-

đer bio liječnik, op. a.) uvijek dolazi uz istaknutu osobnost medicinske profesije. Uostalom, uz njega je uvijek i njegov vjerni pratitelj i kroničar dr. Watson. Holmes analizira dokaze, kao što smo mogli vidjeti u predstavi, čime se podiže divljenje samom liku. Pokušava ne voljeti. Ugled mu je najvažniji. No i on je čovjek. Zaljubljen je u Irene Adler, čiji lik vjerno tumači Dajana Čuljak. Ljubav pobjeđuje kruto postavljena moralna pravila. Svojom autentičnom osobnošću tjera publiku da ga simpatizira, čemu je uvelike pridonio talent glumca Rakana Rushaidata.

Je li preživio

Holmes svoje slučajeve rješava s lakoćom i čuđenjem ljudi oko njega jer tek rijetki mogu shvatiti razinu njegove inteligencije i superiorno razmišljanje. Uživljavanje u um zločinca postiže svojom genijalnošću koja se čini gotovo nadljudskom. Borba dobra i zla, u vidu ekstravagantnog britanskog detektiva Sherloc-

ka Holmesa te njegova antipoda, profesora Moriartyja, završava njihovim dvobojem na slapovima Reichenbach u Švicarskoj, u kojem u predstavi obojica, naoko, pogibaju. No, poznavatelji romana Arthura Conana Doylea znaju da je osebujni londonski detektiv preživio i tu epizodu. Ovu je predstavu svakako vrijedno pogledati. Osim zanimljive fabule i dinamičnog izmjenjivanja slika posebice ju krase nadarenost glumaca. Svojom znanjem, preciznom pripremljenošću i darovitom izvedbom uspjeli su nas ne samo vrlo lako prenijeti u srce počinjenog zločina nego i učiniti da postanemo njego-

vim svjedokom. Osim toga, bilo je vrlo lako zavoljeti tog Sherlocka Holmesa. Moralno-ga genijalca s jedne strane, a s druge zaljubljenog, običnog čovjeka. Za to je zaslužan, gotovo jednako genijalan Rakan Rushaidat. Petnaest glumaca izmamilo je dvaput dug pljesak mlade publike, što znači da su u predstavi koja obiluje brzim izmjenama kulisa i komunikacijom glumaca s gledateljima – istinski uživali. Brojne i bogato uređene scene, lakoća poistovjećivanja s vremenom i samom pričom te svakako velik osjećaj ugone vrijedi doživjeti. Zato ovu predstavu ocjenjujem ocjenom izvrstan.

Žanr: kriminalistički

Godina: 2016.

Tekst: Ana Tonković Dolenčić

Redatelj: Krešimir Dolenčić

Glavne uloge: Rakan Rushaidat, Filip Nola, Dora Polić Vitez, Katarina Bistrović Darvaš, Marica Vidušić, Edvin Liverić, Adrian Pezdirc

Imaš ozbiljan problem?

Vaša pisma možete anonimno ostaviti u školskoj knjižnici. U Iskricama će vam savjet dati Iva Pribolšan, bivša učenica naše škole, najosmašica svoje generacije, danas uspješna studentica druge godine Socijalnog rada na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

Kako imati bolje ocjene?

Bitno je razumjeti gradivo, pažljivo slušati učiteljicu na satu i po potrebi raditi vlastite bilješke. Svaki dan ponovi i pročitaj što si radio/la taj dan na satu i bit će ti poslije lakše učiti za test.

Kako steći više prijatelja?

Trebaš ostati onakav kakav jesi. Ne smiješ se mijenjati ni zbog koga i vidjet ćeš da će ti prići ljudi koji su osobinama slični tebi. Možda da se uključiš u školske aktivnosti koje te zanimaju jer tamo možeš naći prijatelje s kojima dijeliš iste interese.

Kako biti dobar?

Ljudi najčešće osjete kada rade dobre, a kada loše stvari. Roditelji i učitelji te tijekom odrastanja pokušavaju poučiti dobrom ponašanju, da poslije u životu budeš dobar prema svima. Biti dobar znači da slušaš i poštuješ starije, da se ne svađaš, da pomogneš prijatelju kada mu je potrebna pomoć i da prema nikome nisi bezobrazan.

Zašto me roditelji ne puste u disko?

Roditelji ti ne smiju dopustiti da budeš vani od 23 pa do 5 sati ujutro bez pratnje odrasle osobe. Zasada ih probaj uvjeriti da te puste navečer na kavu s prijateljima, a kada navršiš 16 godina, slobodno ćeš moći izlaziti van.

Kako biti uspješan?

Smatram kako je trud i naporan rad ključ uspjeha. Ovisi o tome što želiš postići u životu i u čemu želiš biti uspješan, no za sve trebaš naporno i

Teško je dati recept kako osvojiti dečka. Budi svoja i prirodna. Nemoj dodatno privlačiti pažnju na sebe, nego pokušaj spontano početi razgovor s tim dečkom. Budi onakva kakva si i inače i sigurna sam da će mu se tvoja prirodnost svidjeti. Sve to vrijedi i za dečke.

predano raditi i truditi se najbolje što znaš i nikad ne odustajati.

Zašto moramo imati ocjene?

Školski sustav je takav da se svaki učenik vrednuje ocjenama. Tako se djecu potiče da više i marljivije uče kako bi imali što bolje ocjene te kako bi se poslije upisali u željenu srednju školu.

Kako lakše zapamtiti gradivo? Daj neki dobar savjet!

Najbolje je da ponoviš gradi-

vo koje si učio taj dan u školi, ali i da ponoviš gradivo za sutradan. Pokušaj raditi vlastite bilješke ili kognitivne mape u različitim bojama koje ti mogu pomoći da lakše

Kako biti dobar prijatelj? Kada te prijatelj zatraži pomoć, pomoz mu! Budi uz njega kada je tužan, ljutit; kada dobije lošu ocjenu, probaj ga razveseliti. Podijeli s njime sve što imaš i uvijek pokušaj nesuglasice riješiti razgovorom. To sve čine prijatelji.

upamtiš gradivo. Radi stanke dok učiš i odmakni od sebe sve stvari koje ti odvlače pažnju kao što su, primjerice, mobitel, televizor, tablet i slično.

Kako trinaestogodišnjaci mogu zarađivati novac?

Djeci je rad strogo zabranjen. Međutim, možeš se dogovoriti s roditeljima da im pomogneš u kućanskim poslovima pa da te nagrade za to; možda ne nužno novcem, ali da ti priušte nešto što jako želiš.

Zašto nas se ne može raste-retiti od nekih obaveza?

Shvaćam da imate mnogo obaveza i zadataka te da vam je jako naporno, no učitelji vam nikada ne bi zadavali zadatke koje ne možete ispuniti ili za koje nemate dovoljno znanja. Uvijek na svaku obavezu gledajte kao na izazov koji morate što bolje izvršiti te iz kojeg ćete puno naučiti.

Kako najbolje učiti matematiku?

Najbolje je vježbati zadatke. Pronađi dodatne knjige iz matematike i provježbaj sve zadatke koji se vežu za gradivo koje učiš.

Kako se koncentrirati na satu ili na zadatak?

Pozorno slušaj učitelja, ne pričaj s prijateljima dok traje sat. Pokušaj ne razmišljati ni o čemu drugom u tom trenutku, nego samo o gradivu koje treba usvojiti.

Kako najbolje prepisati od nekog zadaću?

Zadaća se ne prepisuje od drugih jer onda nema smisla davanje zadaće. Nećeš nikada naučiti gradivo niti dobro napisati test ako sam kod kuće ne napišeš zadaću.

Kako se najbolje pišu šala-bahteri?

Šalabahtere možeš upotrijebiti samo kao podsjetnike dok učiš kod kuće, nikako

Piši nam i savjet ti stiže!

dok pišeš ispit. Ispiši na papir najvažnije pojmove i definicije koje su potrebne da bi razumio nastavno gradivo. Možeš ih ispisati olovkama u boji da pojmovi budu uočljiviji te da ih lakše zapamtiš.

Zašto moja mama uvijek više na mene kad mi se ne da nešto napraviti?

Tvojoj mami zasigurno treba pomoć. Možda je umorna od posla, možda te želi naučiti disciplini. Svakako trebaš pomoći majci i izvršiti zadatak, no probaj popričati s njom i reći joj da možeš izvršiti zadatak, a da ona ne više na tebe.

Kako proći razred sa 5?

To je dugotrajan proces, što bi značilo da moraš učiti i marljivo raditi tijekom cijele školske godine. Uvijek piši zadatke, javljaj se što više na satu, radi prezentacije ili plakate, uključi se u dodatnu nastavu i sigurna sam da ćeš uspeti.

Zašto ne smijemo van iz škole?

Takva je školska politika. Ravnatelj i učitelji odgovorni su za vas dok traje nastava, a to podrazumijeva i izlaske iz škole. Oni se samo boje da vam se nešto ne dogodi jer se škola nalazi uz prometnicu te čine to samo zato da bi vas zaštitili.

Kako učiniti školu i učenje zabavnijim?

Uvijek postoje predmeti ili dijelovi gradiva koji će ti biti zanimljivi, ali i oni koji će ti biti nezanimljivi i smatrat ćeš ih nepotrebnima. Bitno je da se svakom predmetu posvetiš u cijelosti i probaš zamisliti da je to nešto što će ti u budućnosti trebati. Prilikom učenja manje zanimljivih sadržaja možeš raditi umne

mape, izmišljati različite igre uz koje ćeš se istodobno bavljati, ali i učiti. Mislim da škola može biti prilično zanimljiva.

Kako se uklopiti u društvo?

Ne moraš se nužno uklopiti u neko društvo, mislim kako je važnije da imaš jednog pravog prijatelja koji će te podržavati i biti uz tebe u svemu. Važno je ostati svoj, da ne postaneš povodljiv pa da moraš sve raditi onako kako radi neka skupina ljudi. Slušaj o čemu pričaju i ako nađeš neku zajedničku temu, uključi se u razgovor. Tako ćeš se brzo uklopiti u društvo.

ma, o omiljenim predmetima u školi, ima li kućne ljubimce, što radi u slobodno vrijeme. Možeš razgovarati o najobičnijim stvarima i činit će ti se da razgovor ide u pravom smjeru i da nema neugodne tišine.

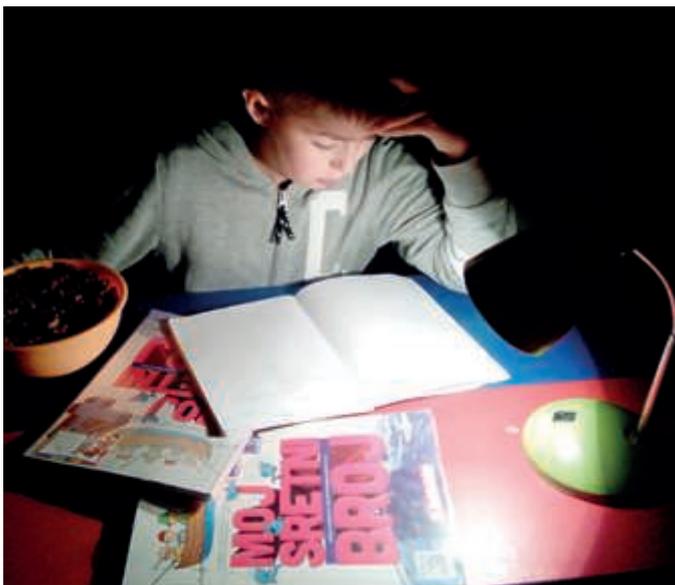
Zašto se osjećam nekad glu-po?

Nikad se nemoj tako osjećati jer to sigurno nije tako! Ponekad misliš da nešto ne možeš svladati, da ti je preteško, ali naposljetku ipak uspiješ i sve je dobro, zar ne? Uvijek si postavi neki cilj u životu i neka te taj cilj gura naprijed. Najlakše je kod

njemu sviđaš, normalno da mu neće biti svejedno ako ga odbiješ. Probaj to učiniti što prije, nemoj ga zavlčiti i odugovlačiti. Nemoj mu davati lažne nade ako znaš da se on tebi ne sviđa. Budi iskrena, ali nježna i oprezna s riječima.

Kako da provodim više vremena s prijateljima?

Kada god nemaš zadatak ili ne trebaš učiti, pozovi prijatelje na igru k sebi doma, otiđite prošetati se, idite na sok! Vikendima možda imaš najviše vremena pa bi bilo pametno slobodno vrijeme iskoristiti na druženje s prijateljima

Koliko bi na dan trebalo učiti? Ovisi o količini informacija i brzini kojom ih pohranjuješ. Nemoj ostaviti sve gradivo za jedan dan jer ćeš biti pod stresom i nećeš moći zapamtiti toliko informacija. Svaki dan izdvoji barem sat i pol za učenje i ponavljanje.

Zašto spavam cijeli dan i nemam volje za učenje?

Vjerojatno nemaš ni kada učiti ako prespavaš cijeli dan. Pođi na spavanje što ranije, tako da nisi umoran sljedeći dan. Kada dođeš iz škole, prošetaj, otiđi na svjež zrak i tek onda počni s učenjem. Nikako nemoj odmah otići spavati nakon škole.

O čemu razgovarati na spoju s dečkom? Pomozi!

Pitaj ga o njegovim interesi-

prve prepreke odmah odustati i osjećati se beskorisno, no baš onda treba raditi najviše, a trud se uvijek isplati.

Trebam li vjerovati u snove?

Svakako trebaš imati snove i slijediti ih. Tko ne sanja i ne mašta, nema ni k čemu težiti. Snovi nas tjeraju da budemo bolji, da se trudimo i rastemo.

Kako odbiti dečka, a da ga ne povrijediš?

To je jako teško, jer ako se ti

(bez mobitela). Zapravo, najvažnije je dobro organizirati svoje vrijeme.

Kako prići curi, a ne osramotiti se?

Priđi joj dok je sama jer se tako nećeš prepasti ostalih ljudi koji se nalaze kraj nje. Nemoj previše razmišljati; prepusti se i skupi hrabrosti. Drugi je način da joj pošalješ poruku ili daš pismo u koje mu ćeš joj reći da ti se sviđa ili ćeš ju pozvati na sok.

8.a

8.b

Gornji red: Luka Sviben, Luka Miković, Mihael Petrić, Matija Bingula, Mateo Raškaj, Nika Grzelja, Marko Sambolek
 Srednji red: razrednica Veronika Podobnik (učiteljica hrvatskoga), Nika Matković, Lorena Požgaj, Laura Smiljanec, Patricija Hanžek, Karla Posarić, Lucija Raškaj, Ines Srečić, Marijan Posarić (ravnatelj)
 Sjede: Dorijan Hubak, Krešimir Rod, Karlo Preis, Matija Štahan, Filip Bingula, Marko Miković

Gornji red: Dražen Jelečki, Pavao Kadoić, Nikola Kadoić, Dorijan Hanžek, Damjan Bajsić, Ivan Gabrijel Koralija, Jurica Hađar
 Srednji red: Denis Vincek (stručni suradnik knjižničar), Matija Varga, Blaž Stučić, Neven Mrkoci, Dominik Krušelj, Igor Posarić, Dominik Hleb, Mariela Matjašec, Marijan Posarić (ravnatelj)
 Sjede: Andrija Kiseljak (učitelj njemačkoga), Lucija Pavlin, Ivana Počekal, razrednica Natalija Martinek (vjeroučiteljica), Nikolina Šumiga, Ivan Totović, Kristina Vuković Mikić (učiteljica kemije)

ŠTO ZVIJEZDE KAŽU? VJERUJTE NAM DOBRO, ZLATARSKE ISKRIČAVE NIKADA VAM NE LAŽU!

Horoskop za

Zvijezdoznanka:
Nikolina Šumiga, 8.b

Ilustrirala (akvarel):
Nika Grzelja, 8.a

23. 8. — 22. 9.

Djevice, zaboravite ljetnu romanšu!

LJUBAV: Zaboravi kratku ljetnu romanšu i u školskoj godini novoj daj drugome šansu.

ŠKOLA: Knjige po veličini, boji i debljini posloži, od ove će jeseni učitelji biti stroži.

ZDRAVLJE: Pozor! Prehlada stiže jer jesen je bliže.

23. 9. — 23. 10.

Vage, počnite učiti matematiku!

LJUBAV: Magle jesenje polako dolaze, a s njima svi vaši ljubavni problemi odlaze.

ŠKOLA: Vrijeme je da se odmah uči matematika da ti ona ne postane glavna problematika.

ZDRAVLJE: Pripremi se za hladne dane da ti zdravlje ostane.

24. 10. — 22. 11.

Škorpioni, najbolja je juhica vruća!

LJUBAV: Jesen je u punom jeku, toplije će ti biti s nekim u duetu.

ŠKOLA: Nastava u školi teče već punom parom, a ti se još uvijek šlepaš s velikim žarom.

ZDRAVLJE: Med i limun se preporuča, ali najbolja je prevencija svakoga dana juhica vruća.

20. 2. — 20. 3.

Ribe, za ozbiljnu ljubav ima nade

LJUBAV: Dok proljeće svojim pupoljcima vlada, za ozbiljnu ljubav postoji još uvijek nada.

ŠKOLA: Uči! Iako dolaze topli dani, nemoj cijele dane biti vani!

ZDRAVLJE: Pazi jer ako se prehladiš i gripicu zaradiš, iz krevetca jedva se izvadiš!

21. 3. — 20. 4.

Ovnovi, čuvajte se alergije!

LJUBAV: Jedan dobar znanac postat će ti, vjeruj mi, vrlo brzo stranac.

ŠKOLA: Uskrсни zeko doskakaotao prijeko. Donosi nam praznike. Bilo sunca ili kiše, nema razlike.

ZDRAVLJE: U proljeće, kada sve cvate, živjeti nije lako. Osobito ako od alergije patiš jako.

20. 4. — 21. 5.

Bikovi, primite se ozbiljno knjige!

LJUBAV: Ljubav te velika čeka sutra, dolaze ti vesela jutra.

ŠKOLA: Sve je više sunca, kraj godine se bliži, a tvoj je uspjeh sve niži i niži. Uhvati se ozbiljno knjige i imat ćeš manje brige.

ZDRAVLJE: Hitro i veselo u novi dan kreni i ne kukaj: Jaooo meni!

školsku godinu 2018./19.

Sudbinu tvoju na dlanu ti čitam, požuri da uhvatiš budućnosti ritam. Hoće li biti sunca ili kiše, u ovom horoskopu ti piše.

22. 11. — 21. 12.

Strijelcima uskoro nova ljubav stiže

LJUBAV: Nova godina sve je bliže, a s njom tebi nova ljubav stiže. Ljubi, ljubi, al' glavu ne gubi!

ŠKOLA: Prvom polugodištu uskoro je kraj, zapeti još malo treba — znaj!

ZDRAVLJE: Zima je i hladno je, trebaš se jako toplo obući, inače ćeš ove praznike provesti u kući.

22. 12. — 20. 1.

Jarci na snijeg nakon purice tuste

LJUBAV: Kada nema škole, djeca se najviše vole.

ŠKOLA: Kad se školska vrata zatvore, mir i sreća u nama je sve veća i veća.

ZDRAVLJE: Nakon odojka i purice tuste, uzmi sanjke i navuci rukavice na prste. Topao čaj i limuna malo, bakterije i virusi — adio, zdravo!

21. 1. — 19. 2.

Vodenjacima srce zaljubljeno pleše

LJUBAV: Zvijezde se smiješe i zaljubljenost srce ti pleše.

ŠKOLA: Malo manje igrice i neće biti toliko mnogo jedinica.

ZDRAVLJE: Ptičice vani bosonoge mogu biti, no ti svoje tijelo u vestu ipak moraš skriti. Dok zimski dani traju, uz malo čaja prehlada će doći kraju.

22. 5. — 21. 6.

Blizanci, čuvajte se krpelja u travi!

LJUBAV: Ljubavi dječje neka ostanu tajne da bi zvijezde na nebu uvijek bile sjajne.

ŠKOLA: Zapni sada dok je vrijeme da na ljeto ne bi imao probleme.

ZDRAVLJE: Krpelji opasno vrebaju u visokoj travi, pregledajte se da ostanete zdravi.

22. 6. — 23. 7.

Rakovi, ne gubite glavu zbog ljubavi

LJUBAV: Ljeti se nije teško zaljubiti, no treba paziti jer je glavu pritom lako izgubiti. Možda na plaži ili u kafiću, svidjet ćeš se zgodnome mladiću.

ŠKOLA: Nema škole!!!!

ZDRAVLJE: Nikakva opasnost za zdravlje ne vreba, jedino se ježa u moru čuvati treba.

24. 7. — 22. 8.

Lavovi, budite fit i jedite zdravo

LJUBAV: U ove vruće ljetne dane, prava ljubav neka kod svih plane!

ŠKOLA: Od škole svatko odmor treba jer igra iza ugla vreba. Pusti brigu na veselje, igrajte se svaki dan jer ljeto će proći kao san.

ZDRAVLJE: Jedi zdravo i budi fit jer to je pravi ljetni hit.

Zašto se maskiramo?

Princ Fašnik Ili Leon Juriša, 7.b

Jedan od češćih odgovora na pitanje iz naslova bio bi da to radimo samo iz zabave. Na maskare iziđemo s prijateljima, malo se prošećemo, posjetimo nekoliko kuća i vratimo se doma. Naše maske tada služe za šalu, igru i zabavu. Ipak, postoji i druga vrsta maske. Ona koju mi često ni ne primijetimo, koja se samo pojavi na našim licima te mijenja naše osjećaje. To je naša emotivna maska. Koristimo se njome da bismo sakrili naše istinske, prave osjećaje te da bismo ih zamijenili nekim drugim osjećajem. Često ju nosimo kada se moramo praviti sretni, tužni, ponosni ili čak kad lažemo, u općenitom smislu.

Naše emotivne maske

Jeste li se ikad nasmijali na šalu, iako vam nije bila smiješna? Ili barem pljeskali nekom, čak i kad ni oni nisu bili ponosni na svoj rad? Sve su to naše emotivne maske. Neki se ljudi emotivnom maskom koriste za korist drugima i sebi. Mislim, nije loše nekoga pokušati utješiti lažnim osjećajima, ili mu barem dati mali poticaj da nastavi i da se trudi. Ipak, neki si ljudi tim maskama samo otežavaju život. Pretjerano sakrivanje emocija ispod emotivne maske nije zdravo za našu psihu. Postoji i treća opcija. Dvoličnost. Mi, ljudi, komplicirana smo bića. Svi imamo svoj pogled na svijet, svoj

stav, svoja razmišljanja te načine na koje gledamo na život. Svatko ima svoje poglede na društvo oko njih. Neki su otvoreni, neki stidljivi, a neki dvolični. Mislim da na dvoličnost ne treba gledati kao na lošu stvar.

Dvoličnost

Dvoličnost znači biranje kod kojih situacija i u kojem ćemo društvu staviti emotivnu masku. Loša stvar kod dvoličnosti je to što se malo može pretjerati. Kod jedne skupine ljudi složite se sa svime što kažu, a onda se okrenete i nađete se u tome kako negirate sve što ste tamo, kod one prve skupine, potvrdili. Pretjerivanje u dvoličnosti je stvaranje potpuno novoga karaktera, uma, mišljenja, potpuno nove osobe kod svake nove skupine ljudi kod koje se nađete. Nama je svima potrebno naše vlastito, unutarne, nepromjenjivo "ja" koje bi s nama trebalo ostati određeno vrijeme.

Ovisnost o maski

Ništa nije savršeno, pa tako nije ni ono "ja", te ga treba malo i mijenjati kroz godine. Ne vjerujem da je vaše "ja" ostalo jednako još od vašeg djetinjstva. Ako si zamislimo da je naše "ja" figurica od još neosušene gline, onda je svako mijenjanje toga "ja" izrezivanje dijela te figurice i stavljanje novog dijela. Ako mi naše "ja" previše režemo i dodajemo, ostat će nam samo nakupina dijelova u raspadu. Ništa nam neće odgovarati i postat ćemo ovisni o našoj emotivnoj masci jer će to biti jedino što će nam ostati. Jednako tako, ako ne mijenjamo to naše "ja", ono će se sasušiti i stvrdnuti te ga nećemo više niti moći mijenjati. Zato, kada sljedeći put iskoristite svoju emotivnu masku, zapitajte se za što će vam poslužiti, kako će se drugi osjećati ako ju iskoristim i, najvažnije, kako ću se "ja" osjećati? Ipak, pitanje je glasilo: zašto? Bojim se da ćete to morati pitati onoga ispod maske.

prema Cartoonstock oslikao

Tepih

Dođe informatičar kupovati tepih i sad mu prodavač predstavlja...
Prodavač:

– Evo, imamo ovaj odlični indijski tepih 3 metra puta 2 metra, u 200 boja. Imamo i ovaj sjajni turski tepih, 2 metra puta 2 metra, u 150 boja. Ovo je najnoviji arapski tepih, 4 metra puta 3 metra, 800 boja.
Informatičar će na to:
– Imate li možda neki 800 × 600, s 256 boja?

Prošnja

– Hoće li se udati za mene?
– Hoću, pošalji zahtjev!

Lozinka

– Imaš li Facebook?
– Da.
– MSN?
– Da.
– Skype?
– Da.
– Twitter?
– Da.
– A život?
– Ma, imam i to, ali sam zaboravio lozinku.

Plavuša i računalo

Zašto plavuša drži računalo na podu?
Da joj ne padne sistem.

Facebook

Zbog ovoga glupog fakulteta popustit ću na Facebooku.

Dijete programera

Uče mama i tata (po zanimanju programeri) svoje dijete pričati.
– Kako kaže maca?
– Mjau, mjau...
– Kako kaže pas?
– Vau, vau...
– Kako kaže miš?
– Klik, klik...

Binarni sustav

Postoji 10 vrsta ljudi na svijetu: oni koji razumiju binarni sustav i oni koji ga ne razumiju.

Posudba

Traži informatičar pozajmicu od kolege.
– Hajde, posudi mi 1000 kuna.
A ovaj će:
– Evo ti 1024 da bude okruglo.

Pitanje i odgovor

Q: Zašto ferovci slave Božić 31. 10.?
A: Jer je 31 OCT = 25 DEC.

Haker

Što kaže haker na samrti?
– Sistem shut down.

Malo teretane

Kako hakeri jačaju mišiće?
Dižu Windowse!

Vjenčanje

Meni će na vjenčanju svirati grupa "YouTube".
Nema pjesme koju frajeri ne znaju.

Nasljedstvo

Kada je shvatila da je na samrti, baka se obraća svom unuku:
– Želim ti ostaviti svoju farmu s velikom vilom, tri traktora, ergelom konja i svom ostalom stokom, kao i 3,567.456 dolara.
Oduševljeni unuk:
– Vauu! Nisam znao da imaš to sve, a gdje se nalazi ta farma?

Baka odgovara:
– Na Facebooku!

Život

– Znaš li da postoji život i izvan interneta?
– Stvarno? Daj link!

Tehnička podrška

– Gospođice, što je sada na vašem monitoru?
– Ljubičasti medo kojeg mi je dečko kupio!

Ovisnik

Kad znate da ste ovisnik o računalima?
Kad vam na ekran sleti muha, a vi ju pokušavate ubiti strelicom miša.

Mađarska sova

Koja je e-mail adresa mađarske sove?
hu@hu.hu

Viceve prikupili:
Karla Bingula, 6.a
Patrik Delija, 7.b

U znaku Svjetskog nogometnog prvenstva **Nagradno pitanje najbržima i dar HNS-a svim čitateljima**

ZLATAR — Navijačko ludilo zahvatilo je ovo ljeto i naše učenike. Vrhunac je bio u nedjelju, 15. srpnja, kada su se zlatarski školarci, uoči finalne utakmice, u kockastim dresovima i s velikom hrvatskom zastavom okupili na školskom igralištu. Uslijedilo je glasno navijanje, a naši reprezentativci osvojili su na Svjetskom nogometnom prvenstvu u Rusiji srebro. Hrvatski nogometni savez nagradit će učenika i učenicu koji točno odgovore na pitanje protiv koga su sve Vatrene igrali na putu do srebrne medalje. Svoje odgovore na listu papira donesite što prije u školsku knjižnicu. Usto, HNS daruje u ovom broju svakom čitatelju Zlatarskih Iskrice karticu s fotografijom srebrnih Vatrenih. (Matija Varga, 8.b)

Do kraja prosinca 2018. tržište računalnih igrica bit će bogatije za prvu hrvatsku online kartašku igru – Phageborn. Da je riječ o ozbiljnom i velikom poduhvatu, govori podatak da tim (investitor, game dizajner, programeri, artisti, ilustratori, sound dizajneri...) na igri radi već tri godine i upravo je pred lansiranjem beta verzije. Više o igri doznali smo na ovogodišnjem sajmu Reboot InfoGamer te u razgovoru s programerom Mislavom Zlatarom.

Proždirač svjetova

– Phageborn je online kartaška igra smještena u mračnom svijetu mašte nazvanom Isselith. Igrači mogu birati jednu od pet moćnih frakcija od kojih svaka ima svoje prednosti i mane. Frakcije koje možete birati su Drakkorith, Oblivion, Ascended, Corruption te Vestige, a svaka od njih ima svoj plan što učiniti s Phageom, bogom apokalipse, proždiračem svjetova, koji se ponovno rodio kao dijete. Pet frakcija međusobno ratuju, neke kako bi zaštitile novorođenog Proždirača svjetova, a neke kako bi ga iskoristile – objašnjava Zla-

Predstavljamo prvu hrvatsku online kartašku igru koja u obliku beta verzije izlazi na svjetsko tržište u prosincu

tar. Ono novo što donosi Phageborn jest činjenica da je riječ o kombinaciji TCG (Trading Card Game) i MOBA (Multiplayer Online Battle Arena) igre. Mislav Zlatar

naglašava kako će biti mnogo avatara i svaki će na svoj način nadopunjavati deck koji igrate, nuditi zanimljive kombinacije te destruktivne sinergije u bitkama 1 vs. 1, ali

i timskoj igri, 2 vs. 2, s prijateljem, a bit će i dvostrukih battlegroundova koji donose novu dimenziju strateške dubine igre, koja se događa u mračnijem svijetu nego što dosadašnje tržište dark fantasy igara nudi.

Što jači deck

Poanta je ovoga TCG-a da se skupljaju karte, igrač dobije boostere, snop od 20 karata i karte koje vrijede skuplja u svojoj kolekciji, a višak trejda za druge karte – i u tome je posebnost Phageborna. Cilj je napraviti što jači deck, da bi igrač bio uspješniji u “sudarima” karata, odnosno borbi s drugim igračima.

Sigurno ćete se odmah zaljubiti u ovu igru i njezine artove. Svaka je karta umjetničko djelo za sebe. Usto, prema onome što smo vidjeli, audio-vizualni doživljaj Phageborna nekoliko je stepenica iznad postojećih igara. Phageborn neće zahtijevati neku nabrijanu konfiguraciju, a cijena je u ovom trenutku još nepoznata. Ciljana dob igrača je od 12 do 25 godina, a za razliku od većine igrica, veliko zanimanje za Phageborn pokazale su i djevojke. **(Paula Sviben, 7.a)**